

Jaarverslag 2017

Dierengezondheidszorg
Vlaanderen

INHOUD

3	Voorwoord	44	VARKENS
4	ALGEMENE INFORMATIE	45	Kercijfers beslagen en dieren
5	Strategische doelstellingen	47	Kercijfers laboratoriumonderzoek
6	Communicatie voor dierenartsen	48	FOCUS — Project Biggenmonitor: veehouder en dierenarts pakken samen PRRS en circovirus aan
7	DGZ en MCC openen vernieuwde gebouwen in Lier en Torhout	50	Bestrijding van <i>Salmonella</i>
8	2017 in vogelvlucht	51	Veepeiler Varken houdt vinger aan de pols
12	Wist u dat...	53	Vrijwillige programma's
14	RUNDVEE	53	Overige activiteiten
15	Kercijfers beslagen en dieren	54	FOCUS — Autopsiewerking in een nieuw kleedje
19	Kercijfers laboratoriumonderzoek	56	PLUIMVEE
20	FOCUS — Bioveiligheid Award beloont bedrijven die actief inzetten op een duurzaam gezondheidsbeleid	57	Kercijfers beslagen
23	Aankoopprotocol: samenstelling pakketten wijzigt	57	Kercijfers laboratoriumonderzoek
24	Abortusprotocol rundvee onderzoekt meest voorkomende infectieuze oorzaken van abortus	58	FOCUS — Bestrijding van rode vogelmijten vraagt totaalaanpak
25	Stop BVD: Vlaanderen op goede weg om BVD een halt toe te roepen	60	Overige activiteiten
26	IBR-programma: hoe ver staan we?	62	PAARDEN
27	Paratuberculoseprogramma bereikt bijna alle melkveehouders	63	Equi Focus Point Belgium zorgt voor snelle en betrouwbare diagnostiek van paardenziekten
28	Veepeiler Rund houdt vinger aan de pols	64	ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN
30	FOCUS — <i>Mycoplasma bovis</i> : een ernstig probleem op Vlaamse rundveebedrijven	65	Personeelszaken
32	Griepbarometer helpt bij gerichte aanpak van kalvergriep	67	Financiële zaken
34	Winterscreening helpt 'klassieke' en nieuw opduikende ziekten op te sporen	68	ICT
35	Runderradar brengt verslag uit over praktijkgevallen	69	FOCUS — Future Proof Programma
36	KLEINE HERKAUWERS	72	Kwaliteit
37	Kercijfers beslagen en dieren	74	Communicatie
39	FOCUS — Aanpak van rotkreupel: project ontrafelt de belangrijkste pijlers	76	BIJLAGEN
42	Overige activiteiten	77	Organisatiestructuur
		81	Overzicht subovereenkomsten FAVV
		82	Overzicht publicaties 2017
		87	Afkortingen
		88	Contactgegevens

VOORWOORD

2017 was een belangrijk jaar voor DGZ, met enkele fundamenteel oriënterende mijlpalen voor de verdere toekomst van onze organisatie.

Na een lange voorbereiding met grote betrokkenheid van de respectievelijke raden van bestuur van DGZ en MCC, hebben beide algemene vergaderingen in juni 2017 nagenoeg in unanimitie goedkeuring gegeven aan het door de stuurgroep uitgewerkte voorstel om de lopende samenwerking tussen DGZ en MCC op het gebied van logistiek, ICT en bedrijfsadvisering, steviger te verankeren en zelfs uit te breiden naar een volledige operationele integratie.

Bedoeling daarbij is om in 2018 een gezamenlijke, nieuwe coöperatieve vennootschap op te richten, die in eigendom is van de beide verenigingen, DGZ en MCC, en waarin op termijn alle gezamenlijke activiteiten ingebracht en uitgevoerd zullen worden. De beide vzw's zullen niettemin hun huidige rol blijven vervullen voor de overheidsopdrachten waarvoor ze afzonderlijk erkend zijn door verschillende beleidsniveaus. Ze zullen dat evenwel in goede afstemming met elkaar doen zodat een zo groot mogelijke synergie gerealiseerd kan worden binnen de grenzen van de erkenningsvoorwaarden.

Met de officiële opening van de vernieuwde gebouwen, hebben we een belangrijk project afgerond dat onze organisatie qua

uitstraling naar de buitenwereld, maar ook en vooral, op gebied van efficiënte proces- en werklijnen verder tot optimalisatie brengt. Tegelijk is ook de overstap gemaakt van drie naar twee sites: Torhout in het westen van Vlaanderen en Lier voor het oostelijk deel van Vlaanderen. Doorslaggevend daarbij was de wens van de bestuurders om aan onze klanten, veehouders en dierenartsen het signaal te geven: we zijn ook in jouw regio zichtbaar en voelbaar aanwezig. Mede daarmee moeten de kernopdrachten van de organisatie verder versterkt worden. Dat betreft met name de identificatie en registratie van de Vlaamse veehouderij en de dierengezondheidsbewaking en -monitoring, ondersteund door een modern en efficiënt werkend laboratorium en een verder te verstevigen team op het terrein.

Stap voor stap maakt DGZ zich daarmee klaar voor de toekomst. Voortaan dus ook samen met haar partner MCC. Een toekomst waar de beide organisaties de krachten bundelen, om ook de volgende jaren een vereniging te zijn waar de Vlaamse veehouders op kunnen rekenen om met gezonde dieren veilig en kwaliteitsvol voedsel te produceren. Een organisatie van toegewijde medewerkers die hun kennis en kunde ten dienste stellen van alle stakeholders om op die manier een baken te zijn waar onze Vlaamse veehouders kunnen en willen gebruik van maken!

Marcel Heylen

Voorzitter raad van bestuur

ALGEMENE INFORMATIE

STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

De strategische doelstellingen van DGZ zijn de voorbije jaren nauwelijks gewijzigd. Bij het vastleggen van de doelstellingen is altijd prioritair rekening gehouden met de wensen en behoeften van de belangrijkste belanghebbende partijen en partners van DGZ. De kernelementen van de DGZ-strategie hebben hun neerslag gevonden in het meerjarenbeleidsplan 2016-2018.

De voorbije jaren vormden volgende **vijf doelstellingen** de leidraad en het fundament voor de operationele plannen:

- 1 Dierengezondheidszorg meer preventief richten**
- 2 Efficiëntie verbeteren**
- 3 Markt- en klantgerichtheid vergroten**
- 4 Bedrijfszekerheid verankeren**
- 5 Gezonde financiële ontwikkeling**

Eind 2015 zijn er voor de periode 2016 tot en met 2018 negen beleidsprioriteiten vastgelegd, helemaal in lijn met de vijf strategische doelstellingen van DGZ.

1 De samenwerking met FAVV verankeren in de vijfjarenovereenkomst en Sanitel+

FAVV is de grootste individuele partner, klant en opdrachtgever van DGZ. Voor de veehouders én voor FAVV is de rol van DGZ als brug tussen de overheid en het terrein cruciaal om de regelgeving op een eenvoudige en haalbare wijze te kunnen implementeren. Eind 2015 is er een nieuwe overeenkomst vastgelegd. Deze loopt tot eind 2020.

2 De samenwerking met de FOD Volksgezondheid en de landbouworganisaties optimaal behouden

De rol van de landbouworganisaties als belangenvertegenwoordigers van de veehouders binnen het door de FOD Volksgezondheid beheerde Sanitair Fonds, is voor de veehouders en voor DGZ eveneens van groot belang. Via het

Fonds worden er financiële middelen beschikbaar gesteld voor dierengezondheidsprogramma's die toegevoegde waarde brengen naar de sector.

3 De samenwerking met de bedrijfsdierenartsen verbeteren met focus op bedrijfsbegeleiding

DGZ is ervan overtuigd dat er meer mogelijkheden zijn om toegevoegde waarde te brengen bij de veehouder indien meer acties in het kader van diergeneeskundige programma's en begeleiding via de bedrijfsdierenarts kunnen lopen. Dat geldt niet alleen voor de traditionele bestrijdingsprogramma's, maar meer nog, voor de lopende en de verder te ontwikkelen bewakingsprogramma's.

4 De beoogde integratie met MCC-Vlaanderen verder vorm geven en implementeren

Door het gezamenlijke bestuurlijke besluit om tot een zo verregaand mogelijk geïntegreerde operationele werking van MCC en DGZ te komen, heeft dit punt een hogere prioriteit gekregen dan aanvankelijk in het

meerjarenbeleidsplan was voorzien. De doelstellingen zijn evenwel voor alle betrokken partijen glashelder:

- de bestaansredenen van beide organisaties naar de toekomst toe vrijwaren;
- een goede kwaliteit-prijsverhouding van de diensten aan de opdrachtgevers en de klanten blijven garanderen;
- meer slagkracht ontwikkelen in een krimpende markt.

5 Samenwerking zoeken met andere strategische partners, mikkend op innovatie en synergie

DGZ onderzoekt ook de mogelijkheden tot samenwerking met andere toeleveranciers van diensten en managementinformatie naar de veehouder. Kennis en data van diverse partijen combineren tot innovatieve producten en beter ondersteunende diensten ten behoeve van de veehouder zijn daarbij het doel.

6 Een nieuwe procesinrichting, end-to-end en helemaal gericht op de klant

Op basis van een nieuw gedefinieerd procesmodel dat begint en eindigt bij

de klant, is DGZ de hoofdprocessen aan het herbeschrijven, inclusief de procesverbeteringen.

7 Verder vorm geven aan de interne cultuurverandering naar klantgericht denken

Het lopende cultuurveranderingstraject zal verder aangezwengeld worden door in te zetten op de gewenste competenties van medewerkers, door de leidinggevende rol te versterken, door te focussen op samenwerking en door een beleid te implementeren dat gericht is op het behoud van waardevolle medewerkers.

8 Het toekomstbestendig maken van de organisatie

De meeste IT-systemen die onze organisatie gebruikt, zijn al langere tijd geleden ontworpen. Met het oog op de toekomst zal de bestaande ICT-infrastructuur vereenvoudigd worden. Een deel van de applicaties en data zal in de cloud geplaatst worden, er zal een mobiele strategie worden opgezet en uitgerold en bijzondere aandacht zal gaan naar databeveiliging. De wijzigingen in de ICT-infrastructuur en -applicaties zullen permanent vanuit de klant- en marktbehoeften gestuurd worden.

9 Het afronden van het project 'bouwen en verbouwen'

Dit omvangrijke meerjarenproject paste in de overgang van drie naar twee sites. De activiteiten zijn nu geconcentreerd in de sites Torhout en Lier, terwijl site Drongen in 2016 werd gesloten. Prioritaire doelstelling hierbij is om de werkingsprocessen tot een nog hogere efficiëntie te brengen en tegelijkertijd bij te dragen aan de cultuurverandering van de organisatie: extern gericht op de klanten en intern gericht op samenwerking en openheid.

Communicatie voor dierenartsen

Goede communicatie tussen de dierenarts en de veehouder is essentieel. Het klassieke adviesgesprek ruimt hierbij steeds meer plaats voor een overlegmodel, waarbij de dierenarts en de veehouder samen op zoek gaan naar oplossingen. Om de interactie tussen de dierenartsen en de veehouders te bevorderen, organiseerde DGZ in 2016 en 2017 verschillende workshops voor dierenartsen. Tijdens deze sessies kregen de deelnemers technieken aangereikt om optimaal te communiceren met hun klant de veehouder. Er waren afzonderlijke sessies voor respectievelijk rundvee-, pluimvee- en varkensdierenartsen.

Een rundveedierenarts beoordeelde deze opleiding als "een eye-opener waarbij we ons bewust werden van het belang van een goede klantencommunicatie. Dit is een eerste stap om onze communicatie naar de veehouder te laten evolueren naar een coachende communicatie."

Ook voor de bedrijfsdierenartsen van de pluimveeveeouders die deelnamen aan het FOD-project 'Dermanyssus' was er – voor de start van de bedrijfsbegeleiding – een kick-off meeting met bijzondere aandacht voor communicatievaardigheden. Later werd deze workshop herhaald.

Bij de varkensdierenartsen ten slotte, viel de workshop eveneens in de smaak.

“Deze opleiding was een eye-opener waarbij we ons bewust werden van het belang van een goede klantencommunicatie. Dit is een eerste stap om onze communicatie naar de veehouder te laten evolueren naar een coachende communicatie.

EEN RUNDVEEDIENARTS

Dierenarts Jos Schillebeeckx die eind 2017 deelnam zei het volgende: "Het is goed om eens stil te staan bij het belang van communicatie. Zelfs met 34 jaar praktijkervaring vond ik deze opleiding zeer leerrijk. Het doet je beseffen dat je

moet meegaan met de prioriteiten van de veehouder. Enkel dan kan een goede kosten-batenanalyse gemaakt worden en kan de veehouder – ondanks de financieel moeilijke tijden – toch veel realiseren op zijn bedrijf."

DGZ en MCC openen vernieuwde gebouwen in Lier en Torhout

Op dinsdag 24 oktober hebben DGZ en MCC officieel de deuren geopend van hun vernieuwde gebouwen in Torhout en in Lier. Dit gebeurde tegelijkertijd op beide locaties, en in aanwezigheid van verschillende prominenten, die hetzij fysiek aanwezig waren of via een video-verbinding het gebeuren bijwoonden.

Na de toespraken en een paar bedrijfs-filmpjes konden de talrijke aanwezigen deelnemen aan een rondleiding doorheen

de laboratoria en de administratieve gebouwen van de sites, en bij een hapje en een drankje gezellig nakaarten.

Klaar voor de uitdagingen van de toekomst

Het uitgangspunt bij het verbouwen van de sites in Lier en Torhout waren de waarden die DGZ al enkele jaren vooropstelt: "transparant, ondersteunend, professioneel en betrouwbaar". Dit vertaalt zich in open ruimten met veel glas, licht

en ruimte, wat de samenwerking tussen de mensen bevordert. Veel aandacht is besteed aan efficiënte werklijnen en ruimte voor de laboprocessen. Bovendien zijn in de vernieuwde gebouwen alle tools en faciliteiten aanwezig om alternatieve werkvormen te ondersteunen, zoals telewerken en vergaderen op afstand. Op die manier is de organisatie klaar om de uitdagingen van de toekomst aan te gaan en nieuwe opportuniteiten en samenwerkingsverbanden in de sector te exploreren.

2017 IN VOGELVLUCHT

JANUARI

- ▶ Vanaf 1 januari kunnen er geen runderen met een BVD-onbekend statuut meer verhandeld worden. Ze kunnen enkel nog afgevoerd worden naar het slachthuis.
- ▶ Ook binnen het IBR-programma zijn er een aantal wijzigingen van kracht. Zo mag de veehouder enkel nog zelf vaccineren als er in de I2-opvolgingstest geen enkel positief (ongunstig) resultaat is in de leeftijdscategorie 12-24 maanden.
- ▶ Van 12 tot 15 januari is DGZ present op Agriflanders. Ter gelegenheid van deze beurs lanceert DGZ een oproep aan rundveebedrijven om deel te nemen aan de Bioveiligheid Award, een initiatief waarmee we bedrijven die belangrijke inspanningen leveren op het gebied van bioveiligheid willen aanmoedigen.
- ▶ Het schmallebergvirus steekt weer de kop op. De afdeling Autopsie onderzoekt meerdere geaborteerde lammeren en kalveren met de typische misvormingen van de aandoening.

FEBRUARI

- ▶ De hoogpathogene variant van vogelgriep rukt steeds verder op in West-Europa. Ook in België worden de eerste gevallen van besmetting vastgesteld. Het FAVV voert een ophokplicht in en DGZ vraagt aandacht voor bioveiligheid als essentiële maatregel bij de preventie van vogelgriep.
- ▶ Het aantal IBR-vrije bedrijven schiet de hoogte in en is in 1 jaar tijd gestegen met liefst 46%.
- ▶ Samen met de faculteit Diergeneeskunde van UGent organiseert DGZ discussieavonden over schurft bij rundvee.
- ▶ Het project "Zeugenmonitor en Biocheck", dat financieel ondersteund wordt door de provincie Vlaams-Brabant, is afgelopen. Alle Vlaams-Brabantse zeugenhouders krijgen een mooie brochure in de bus.

MAART

- ▶ Samen met de faculteit Diergeneeskunde van UGent start DGZ een onderzoek rond longwormen bij melkvee. Het doel hiervan is om uitbraken en productieverliezen door longworminfecties te voorspellen.
- ▶ Het PCR-aanbod voor pluimvee breidt uit. DGZ biedt voor deze diergroep nu 18 verschillende PCR-testen aan, vooral gericht op ademhalings- en darmgezondheid.

APRIL

- ▶ DGZ maakt de resultaten bekend van het vergelijkend onderzoek over het correct en tijdig registreren van meldingen in de rundvee- en vleeskalvesector. 96% van alle geboorte-, invoer-, aankomst- en vertrekmeldingen wordt binnen de wettelijke termijn geregistreerd. DGZ bezorgt elke rundveehouder ook een persoonlijk overzicht van de meldingen die hij geregistreerd heeft.
- ▶ De vogelgriepstoestand verbetert en de ophokplicht wordt afgevoerd. Vanaf 20 april is buitenbehoor van pluimvee opnieuw toegelaten.
- ▶ De Griepbarometer maakt de resultaten van het griepseizoen 2016-2017 bij rundvee bekend. Binnen dit project zijn opnieuw 7 ademhalingspathogenen onderzocht.
- ▶ Tweemaal per jaar brengt RunderRadar – een samenwerking tussen Veepeiler Rund en Universiteit Gent – verslag uit over enkele markante cases die ze in de afgelopen periode onderzocht hebben. In juni gaat het om gevallen van acute sterfte bij kalveren, abortus op vleesveebedrijven, een uitbraak van salmonella en een melkveebedrijf met melkdrop en koorts.

MEI

- ▶ Ter gelegenheid van het Pluimvee Symposium in Eersel (Nederland) organiseert GD samen met DGZ een succesvolle workshop over het huidige antibioticabeleid.
- ▶ DGZ en MCC starten met een eigen koerierdienst voor het ophalen van laboratoriumstalen en kleine kadavers in Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen en het zuiden van Vlaams-Brabant.
- ▶ De algemene vergadering van DGZ keurt de jaarrekening en het jaarverslag 2016 unaniem goed. Er wordt één nieuw lid gekozen voor de algemene vergadering. De lijst met alle leden vindt u op p 78-79.
- ▶ Het ADLO-demoproject 'Gezonde klauwen op stal' maakt de resultaten bekend van de enquête over de aanpak van klauwgezondheid in de rundveehouderij. De projectpartners, waaronder DGZ, organiseren ook praktijkdagen en workshops rond dit thema.

JUNI

- ▶ Op een studienamiddag ter afsluiting van het demoproject "Schapenhouderij zoekt rendabiliteit" worden de bevindingen van het twee jaar durende onderzoek bekendgemaakt. De conclusies zijn niet verrassend: in ons land is en blijft de schapenhouderij hoofdzakelijk een hobbysector; een rendabele schapenhouderij blijkt een moeilijk gegeven.
- ▶ Een werkgroep met leden van de overheid, de laboratoria, de landbouwsector en de dierenartsen bereikt een akkoord over de principes van een nieuw bestrijdings- en bewakingsplan voor runder-tuberculose. Dit plan moet aansluiting vinden bij de recente evolutie van de veehouderij, veterinaire praktijkvoering en wetenschappelijke bevindingen.
- ▶ Als gevolg van nieuwe uitbraken van vogelgriep bij pluimveehouders, worden rond de besmettingshaarden zones afgebakend waarin een vervoersverbod geldt voor alle pluimvee, andere vogels en broedeieren. In het hele land is de verkoop van pluimvee en vogels op openbare markten en verzamelingen met pluimvee tijdelijk verboden.
- ▶ DGZ maakt de resultaten bekend van het elfde werkjaar van het paratuberculoseprogramma. Op ongeveer een derde van de onderzochte bedrijven is een besmetting met paratuberculose vastgesteld. 88% van alle deelnemende bedrijven heeft niettemin het statuut van laag-risicobedrijf.
- ▶ DGZ en de faculteit Diergeneeskunde organiseren een academisch symposium ter gelegenheid van de pensionering van Dr. Cora Miry. Cora was het grootste deel van haar carrière actief in de autopsiezaal van DGZ en als academisch consultant ook verbonden aan UGent.
- ▶ Veehouders kunnen in Veeportaal zelf een lijst opvragen met de BVD-statuten van hun runderen.
- ▶ DGZ ontvangt liefst 93 inschrijvingen voor de Bioveiligheid Award. Uit al deze inzendingen worden 16 bedrijven geselecteerd die het bezoek krijgen van de wedstrijdjury.
- ▶ Belac voert een audit uit in het laboratorium. Het eindverslag is opnieuw gunstig en het ISO 17025-certificaat blijft probleemloos behouden.

2017 IN VOGELVLUCHT

JULI

- ▶ Lloyds voert een kwaliteitsaudit uit in de unit IR. De conclusie is positief: de unit is er glansrijk in geslaagd om over te gaan naar de nieuwe versie van de ISO 9001-kwaliteitsnorm.
- ▶ Voor rundvee breidt het aanbod laboratoriumonderzoeken uit met nieuwe pakketten, zoals Biestcheck, Transitiecheck en een Algemeen bloedonderzoek. Daarnaast introduceert DGZ ook nieuwe onderzoekspakketten voor de autopsie van runderen en varkens.
- ▶ Een grondige reiniging en ontsmetting van de pluimveestal tijdens de leegstand zijn onmisbaar bij de bestrijding van salmonella. Samen met de bedrijfsdierenarts en de financiële steun van het Sanitair Fonds gaat DGZ de veehouder coachen bij het optimaliseren van het reinigings- en ontsmettingsprotocol.
- ▶ DGZ maakt naar jaarlijkse gewoonte de resultaten bekend van de kwaliteitsmonitoring van oormerken voor runderen, varkens, schapen, geiten en herten. Hiertoe is een enorme hoeveelheid gegevens verwerkt, waardoor de Vlaamse veehouder een objectief beeld krijgt van de kwaliteit van een grote diversiteit aan oormerken.
- ▶ Een nieuw Veepeilerproject onderzoekt de relatie tussen diepstrooiselboxen en uiergezondheid.
- ▶ De IBR-campagne draait nog steeds op volle toeren. Nog eens 1200 bedrijven zijn sinds februari doorgegroeid naar een I3-statuut. Bijna 62% van alle rundveebedrijven heeft nu een IBR-vrij statuut.
- ▶ Eind juli wordt het laatste toezichtsgebied voor vogelgriep opgeheven.

AUGUSTUS

- ▶ Samen met de Vlaamse Vereniging voor Buiatrie heeft DGZ een brede enquête opgezet die peilt naar het verwachtingspatroon van de rundveehouders ten opzichte van de bedrijfsdierenarts. In augustus sluit de enquête af met ruim 1200 antwoorden, een response-graad van ruim 10% van alle actieve rundveehouders.

SEPTEMBER

- ▶ Vanaf 1 september is de BVD-antigeenanalyse geen standaardonderdeel meer van het aankoopprotocol. De sector neemt deze beslissing om budgettaire redenen, maar ook omwille van de vorderingen in het BVD-programma.
- ▶ Vele enthousiaste veehouders bezoeken de stand van DGZ op de Werktuigendagen.

OKTOBER

- ▶ DGZ en MCC openen officieel de deuren van de vernieuwde gebouwen in Lier en Torhout. Dit gebeurt gelijktijdig op beide locaties in aanwezigheid van een 300-tal genodigden, waaronder een hele reeks prominenten.
- ▶ Een nieuw KB BVD verschijnt in het Belgisch Staatsblad. De belangrijkste wijziging is een verplichte afvoer binnen 45 dagen van runderen die het statuut 'IPI' toegekend krijgen. Verder moeten alle runderen met het statuut 'BVD-onbekend' worden onderzocht voor eind 2017. Ook voor de vleeskalvesector gelden er nieuwe richtlijnen: elk nieuw opgezet vleeskalf (uit binnen- en buitenland) moet een gunstig BVD-statuut hebben. Het KB voorziet ook een BVD-vrij bedrijfsstatuut, naast de reeds bestaande dierstatuten.
- ▶ De 9 genomineerden voor de Bioveiligheid Award zijn bekend. Het grote publiek kan tot midden november stemmen voor zijn favoriete kandidaten.
- ▶ Er is een nieuwe haard van rindertuberculose op een gemengd bedrijf in de provincie Antwerpen. Het gaat om de tweede haard sinds juli.
- ▶ DGZ is aanwezig met een stand op een succesvolle editie van Expovet.
- ▶ De resultaten van het tweeledige project Biggenmonitor/Bioveiligheid zijn bekend. Uit onderzoek op 14 bedrijven blijkt dat de immuniteitsstatus van de gelten, vooraleer ze naar de zeugenstal verhuizen, meestal vergelijkbaar is met deze van de meerdereworpszeugen.

NOVEMBER

- ▶ Het nieuwe – twaalfde – werkjaar van het paratuberculoseprogramma van de Belgische zuivelketen gaat van start. Ruim 90% van alle Vlaamse melkveebedrijven neemt al deel aan dit programma. De sector beslist om vanaf dit werkjaar nieuwe criteria te hanteren voor de toekenning van subsidies. Bedrijven met het A-niveau die al gedurende 2 opeenvolgende screeningsperiodes het A-niveau hebben behaald, krijgen geen financiële tussenkomst meer voor de analyses.
- ▶ Samen met ILVO start DGZ een project dat *Campylobacter* op vleeskuikenbedrijven wil terugdringen met een betere bioveiligheid.
- ▶ Een nieuw project van Veepeiler Rund wil in kaart brengen welke factoren bepalend zijn voor het al dan niet slagen van het biestmanagement bij kalveren.
- ▶ Rundveehouders kunnen ervoor kiezen om, zowel voor primo-oormerken als voor hermerkingen, elektronische oormerken van Allflex te bestellen bij DGZ.
- ▶ Op de Varkensacademie worden onder andere de resultaten van het door West-Vlaanderen ondersteunde project "Zeugenmonitor en Biocheck" en de Biggenmonitor voorgesteld.

DECEMBER

- ▶ Tijdens het Nationaal Buiatrie Congres voor rundveedierenartsen in Leuven presenteert DGZ de resultaten van de enquête rond de behoeften van de Vlaamse veehouders ten opzichte van hun bedrijfsdierenarts.
- ▶ Op 7 december reikt DGZ de Bioveiligheid Awards uit. Dit gebeurt op de stand van DGZ op Agribex, in aanwezigheid van Vlaams minister van landbouw, Joke Schauvliege en andere prominenten, waaronder de beide voorzitters van de landbouworganisaties.
- ▶ De resultaten van recente Veepeilerprojecten worden voorgesteld tijdens de Veepeiler studiedagen voor rundveedierenartsen.
- ▶ De Europese Unie keurt het meerjarig EFRO-project (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) goed. Dit project heeft als doel een platform te ontwikkelen dat een efficiëntere, beter beveiligde en geautoriseerde uitwisseling van veehouderijgegevens mogelijk maakt.

Wist u dat...

... het laboratorium van DGZ 1.774.035 analyses heeft uitgevoerd in 2017? alles samen zijn er 295.268 dossiers geopend en ontving DGZ 1.512.016 stalen voor onderzoek.

1.774.035
analyses

9.592
autopsies

Wist u dat...

... er ook 9.592 autopsies zijn verricht? een stijging van 7% in vergelijking met 2016.

Wist u dat...

... er in 2017 67.808 bestellingen van documenten en materiaal voor identificatie en registratie werden geregistreerd. 81% betrof bestellingen met betrekking tot rundvee.

67.808
bestellingen

2.239.957

**meldingen
in Sanitel**

Wist u dat...

... er in 2017 2.239.957 meldingen werden geregistreerd in Sanitel: meldingen van geboorte, vertrek, aankoop en invoer voor runderen en vleeskalveren; de decembertelling en vervoersmeldingen voor schapen, geiten en herten; en bezoekrapporten en vervoersmeldingen voor varkens.

Wist u dat...

... DGZ in 2017 14.566.150 oormerken heeft uitgeleverd? Het gaat om primo-oormerken en hermerkingsoormerken voor rundvee; primo-, hermerkings- en beslagooormerken voor schapen, geiten en herten; en beslagooormerken en andere oormerken voor varkens. 24% van de verdeelde primo-oormerken voor schapen, geiten en herten zijn elektronische oormerken.

14.566.150
oormerken

778.061**identificatie-
documenten****Wist u dat...**

... DGZ 778.061 identificatiedocumenten heeft afgedrukt en verstuurd. 61% van de documenten werd afgedrukt naar aanleiding van een nieuw geboren kalf.

Wist u dat...

... DGZ 92.303 klantencontacten (vragen, suggesties, ...) heeft geregistreerd in 2017? Deze contacten bereikten ons vooral telefonisch (58%) en via e-mail (26,5%). De gemiddelde doorlooptijd bedroeg 34 uur. Het gros ervan (91%) werd afgewerkt binnen de 40 uur.

92.303
klantencontacten**infosessies &
voordrachten****Wist u dat...**

... DGZ in 2017 sprekers had op 87 infosessies en voordrachten, waarvan 35 voor dierenartsen, 28 voor rundveehouders, 14 voor houders van schapen, geiten en herten, 6 voor pluimveehouders en 4 voor varkenshouders.

Wist u dat...

... in de loop van 2017 er 144.534 gebruikers waren van de website van DGZ? Alles samen hebben ze niet minder dan 2.335.211 webpagina's bezocht. Er zijn ook 197 elektronische nieuwsbrieven verstuurd naar een database met vandaag bijna 28.000 abonnees. Daarnaast hebben we ook 35 persberichten ter beschikking gesteld van de vakpers voor veehouders en dierenartsen.

144.534**gebruikers
website DGZ**

RUNDVEE

KERNCIJFERS beslagen en dieren

Net zoals de voorbije jaren stellen we vast dat het aantal actieve rundveebeslagen in de Vlaamse regio in 2017 verder is afgenomen. Wat het aantal runderen op deze bedrijven betreft, zien we voor het tweede jaar op rij eveneens een daling.

Aantal actieve beslagen en nutsdieren in de Vlaamse regio (31 december 2017)

Actieve rundvee- en vleeskalverbeslagen en aantal runderen en kalveren					
	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal rundveebeslagen	18.713	17.961	17.138	16.728	16.165
Aantal vleeskalverbeslagen	278	272	268	267	267
Aantal runderen	1.148.846	1.172.288	1.178.352	1.169.314	1.156.336
Aantal vleeskalveren	149.123	155.498	155.417	155.862	157.512

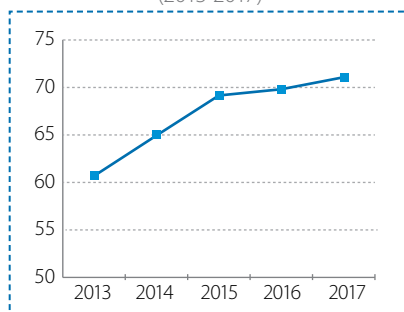
Iedere houder (ook hobbyhouder) van één of meerdere runderen, dient geregistreerd te zijn als actief beslag. Ten opzichte van 2016 daalde het aantal beslagen voor rundvee met 3%. Daarmee kwam het aantal actieve rundveebeslagen eind 2017 op 16.165 te staan. Van die beslagen zijn er 1.647 die gedurende het hele jaar geen enkel rund gehouden hebben (zogenaamde 'nulbeslagen'), maar desondanks als actief beslag geregistreerd bleven. Deze beslagen maken 10% uit van alle beslagen.

Voor vleeskalveren is er met 267 beslagen een status quo van het aantal actieve beslagen. Het aantal vleeskalveren is met 1% gestegen.

GEMIDDELD AANTAL DIEREN PER BESLAG

Deze cijfers tonen dat het aantal actieve rundveebeslagen sterker terugloopt dan het aantal dieren. Dit betekent dat het gemiddeld aantal dieren per actief rundveebeslag toeneemt. Rekening houdend met alle actieve beslagen (dus ook degene die doorheen het jaar geen dieren hadden) steeg het gemiddeld aantal dieren van 61 in 2013 naar 72 eind 2017. Indien we enkel rekening houden met de beslagen die in 2017 dieren hadden, ligt het gemiddeld aantal dieren per beslag nu op 80 in plaats van 72.

Evolutie gemiddeld aantal dieren per actief rundveebeslag (2013-2017)

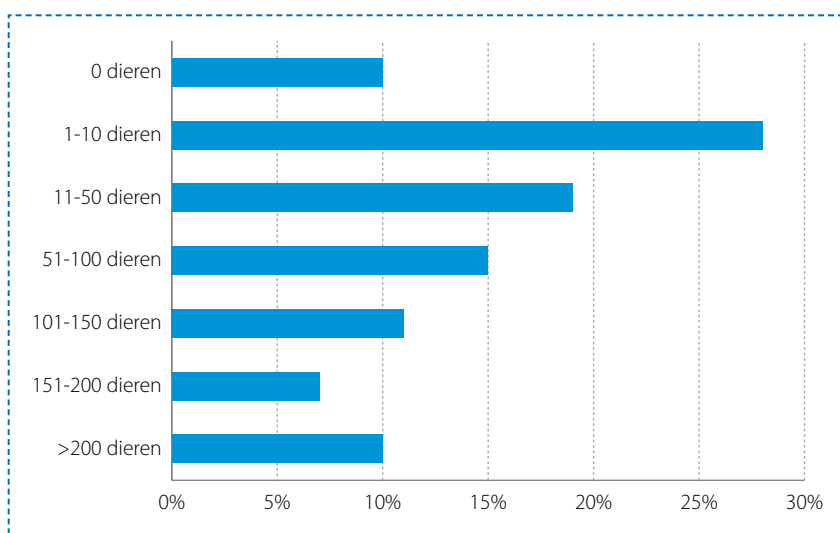
De indeling van de actieve beslagen volgens het gemiddeld aantal dieren per beslag toont dat er in Vlaanderen een groot aantal rundveebeslagen is met een relatief klein aantal dieren. Zo heeft

28% van de actieve beslagen gemiddeld tussen de één en de tien dieren. Daarmee vertegenwoordigt deze groep slechts 2% van het totale aantal dieren. In de categorie beslagen met meer dan 200 dieren anderzijds, die goed is voor 10% van de actieve beslagen, wordt dan weer 42% van het totale aantal dieren gehouden. Het is al het tweede jaar op rij dat enkel in deze laatste groep een stijging van het aantal beslagen (1%) en tegelijkertijd van het aantal runderen (3%) waar te nemen is.

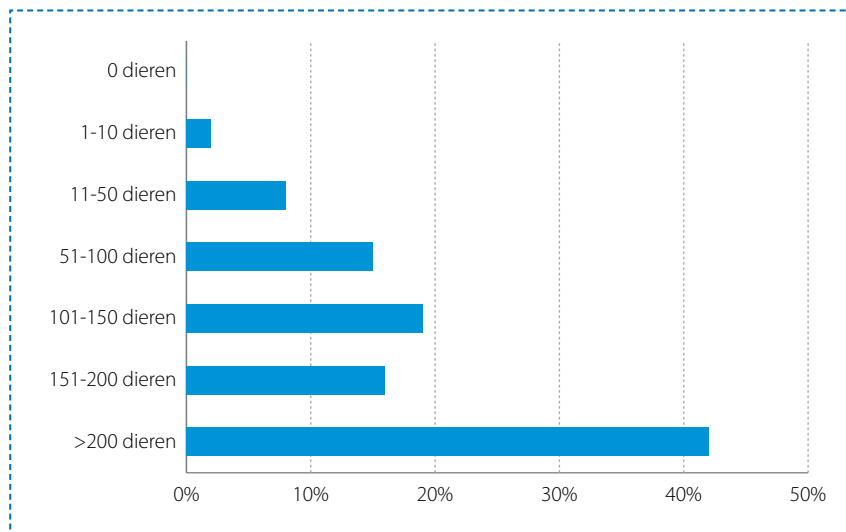
GEbruik VEEPORTAAL

Eind 2016 waren er 11.873 rundveehouders die gebruik maken van Veeportaal tegenover 11.892 eind 2017.

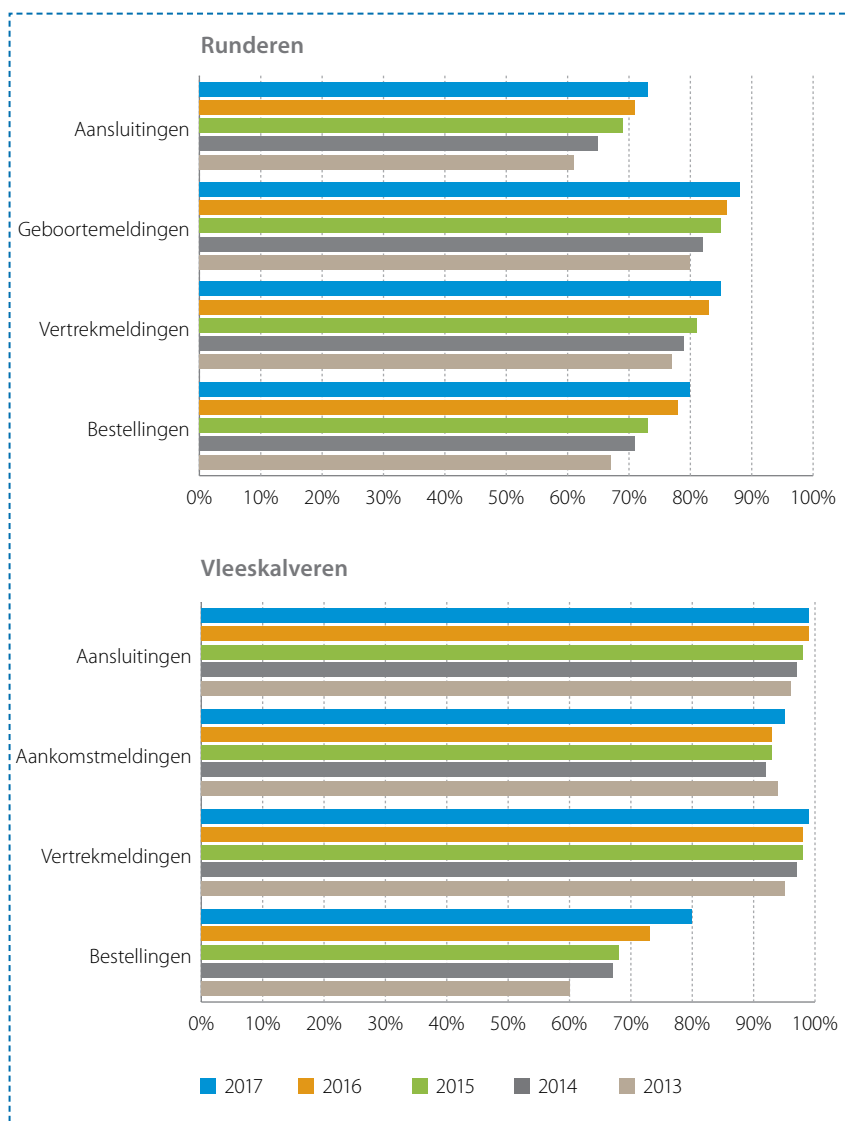
Percentage rundveebeslagen volgens gemiddeld aantal dieren per beslag (2017)

Percentage runderen volgens gemiddeld aantal dieren per beslag (2017)

Aansluitingen, meldingen en bestellingen Veeportaal runderen en vleeskalveren (evolutie 2013-2017 t.o.v. het totale aantal)

Voor vleeskalveren is dit aantal gelijk gebleven op 263 aansluitingen.

In 2017 zijn er 504.684 geboortes van kalveren gemeld. In 88% van de gevallen maakte de veehouder hiertoe gebruik van Veeportaal (tegenover 86% in 2016). 11% is via VRS gemeld en de resterende 1% werd op papier opgestuurd naar DGZ. In vergelijking met 2016 daalde het aantal geboortemeldingen met 3%. Gelijklopend met de voorgaande jaren was van alle geboortemeldingen 51% van de runderen van het melktype, 37% van het vleestype (daling van 1%) en 10% gemengd (stijging van 1%); de resterende 2% zijn doodgeboren (on)gemerkte dieren waarvoor geen rastype geregistreerd werd.

Van de 718.668 vertrekmeldingen die rundveehouders hebben geregistreerd in 2017 is 85% via Veeportaal gemeld, tegenover 83% in 2016. Verder is 12% van de vertrekken via VRS gemeld en de resterende 3% met een papieren formulier. Van de 315.161 vertrekmeldingen die vleeskalverhouders hebben geregistreerd in 2017 is 99% via Veeportaal gemeld; de resterende 1% met een papieren formulier. Van de aankomstmeldingen is 95% elektronisch geregistreerd.

Van de 55.212 bestellingen die de rundveehouders in 2017 bij DGZ hebben geplaatst, is 80% via Veeportaal geregistreerd, tegenover 78% eind 2016. Ook bij de vleeskalverhouders is dit percentage verder gestegen. Eind 2017 werd 80% van de bestellingen geregistreerd via Veeportaal, tegenover 73% eind 2016.

AANKOOP VAN RUNDEREN OP BELGISCHE BESLAGEN

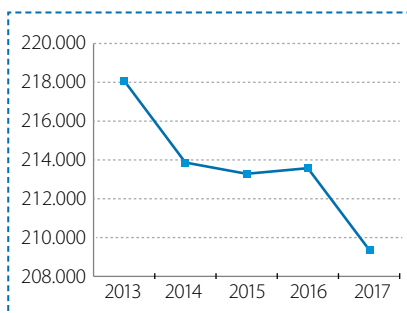
De laatste jaren vertoonde de aanvoer van runderen afkomstig van Belgische bedrijven een dalende trend. Terwijl er in 2016 in Vlaanderen voor het eerst weer iets meer runderen aangekocht werden, namelijk 213.851, zien we in 2017 terug

een daling, naar 209.201 dieren bij 7.941 verschillende beslagen. Het betreft hier dieren die worden verplaatst van een Waals of Vlaams beslag naar een (ander) Vlaams beslag.

De aankoop van runderen is sterk geconcentreerd op een beperkt aantal beslagen: 80% van het totale aantal aankopen gebeurt op slechts 12% van de aankopende beslagen. De meeste aankopen vinden plaats van maart tot en met mei.

Evolutie aantal runderen aangekocht op Vlaamse beslagen
(evolutie 2013-2017)

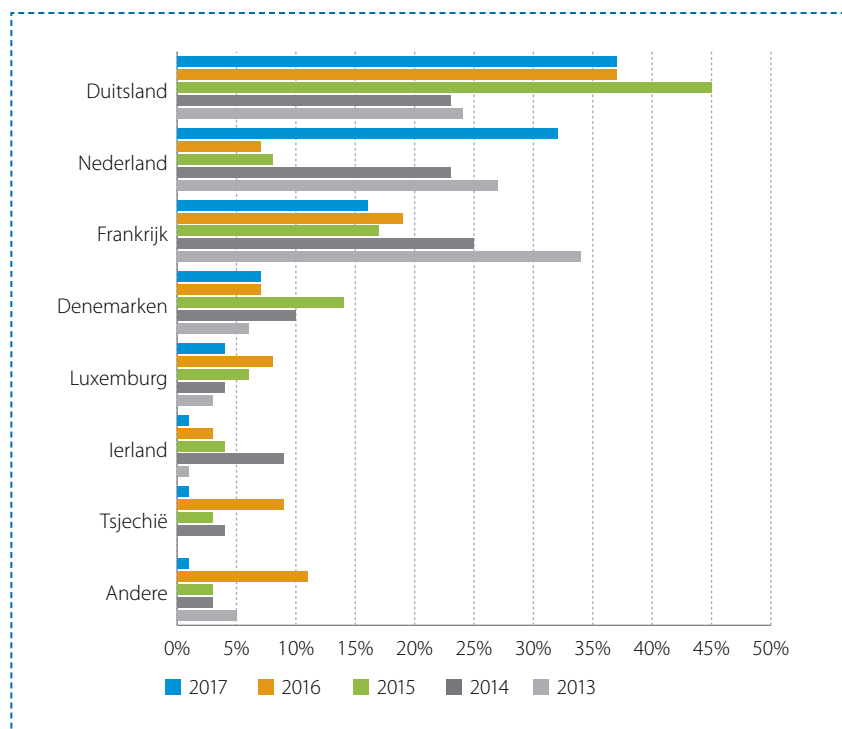

IMPORT VAN RUNDEREN

Naast de aankopen bij Belgische beslagen, worden er ook runderen ingevoerd vanuit het buitenland. In totaal zijn er 14.039 runderen ingevoerd in 2017, goed voor 6% van het totale aantal in binnen- en buitenland aangekochte runderen. In 2016 werden er 10.009 runderen ingevoerd. 80% van de invoer gebeurde op 176 beslagen, dit is 1% van het aantal actieve beslagen.

Van de ingevoerde dieren was 37% afkomstig uit Duitsland, 32% uit Nederland en 16% uit Frankrijk. Denemarken (7%) en Luxemburg (4%) vervolledigen de top 5 van de landen waaruit het meeste werd aangevoerd. De grote toename van import uit Nederland valt te verklaren door het BVD-programma en de fosfaatregeling in Nederland.

Herkomst ingevoerde runderen (evolutie 2013-2017)

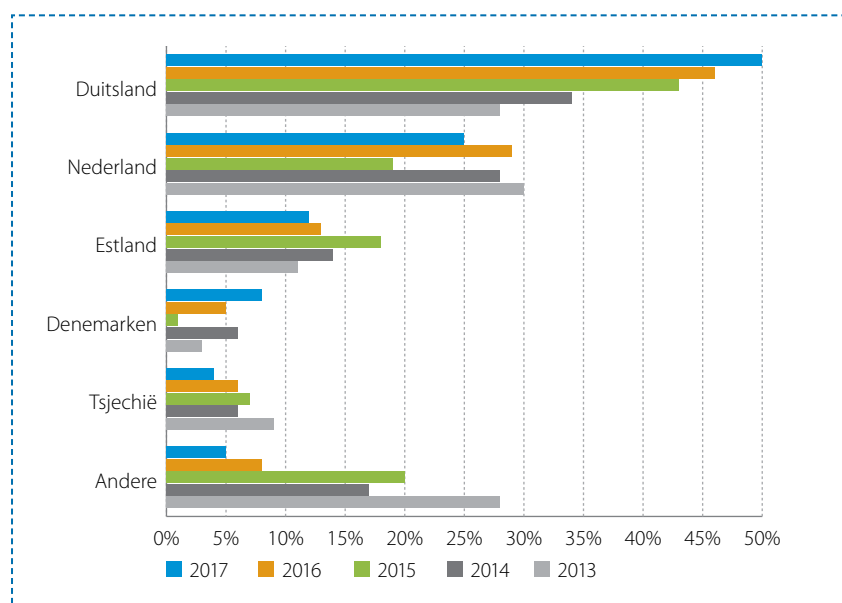
AANVOER EN IMPORT VAN VLEESKALVEREN

In 2017 zijn er in de vleeskalversector 262.047 kalveren aangevoerd vanop een Belgisch beslag, terwijl er 54.423 dieren werden ingevoerd vanuit het buitenland (dit is 17% van het totale aantal in binnen- en buitenland aangekochte vleeskalveren). 80% van het intracommunautair handelsverkeer

vond plaats op 30 beslagen, dit is op 13% van het aantal actieve beslagen.

De ingevoerde vleeskalveren waren hoofdzakelijk afkomstig uit Duitsland en Nederland, gevolgd door Estland en Denemarken. Ook hier bracht de invoering van het verplichte BVD-programma een duidelijke verschuiving teweeg binnen

Herkomst ingevoerde vleeskalveren (evolutie 2013-2017)

de voornaamste landen voor invoer. De verschuiving blijft voelbaar in 2017 met maar liefst 50% van de ingevoerde dieren afkomstig uit Duitsland. Nederland (25%) en Estland (12%) zitten weer op een vergelijkbaar niveau als voor het BVD-programma.

POPULATIEVERDELING VLAAMSE RUNDEREN (EXCLUSIEF VLEESKALVEREN)

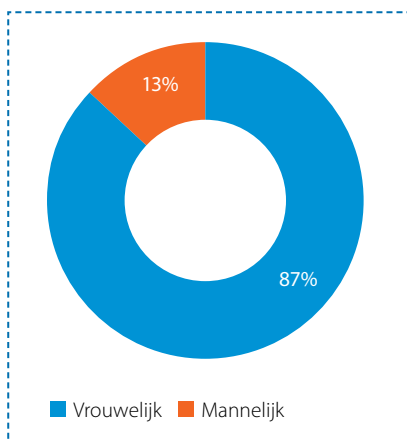
Over de jaren heen zien we dat 85% (2013) tot 87% (2017) van de runderpopulatie vrouwelijk is. Eind 2017 waren er 1.007.665 vrouwelijke runderen aanwezig op de Vlaamse beslagen.

Bij de vrouwelijke dieren daalde in 2017 het aantal dieren van het type vlees (-1%) en het type gemengd (-0,3%) ten voordele van het aantal dieren type melk in vergelijking met 2016.

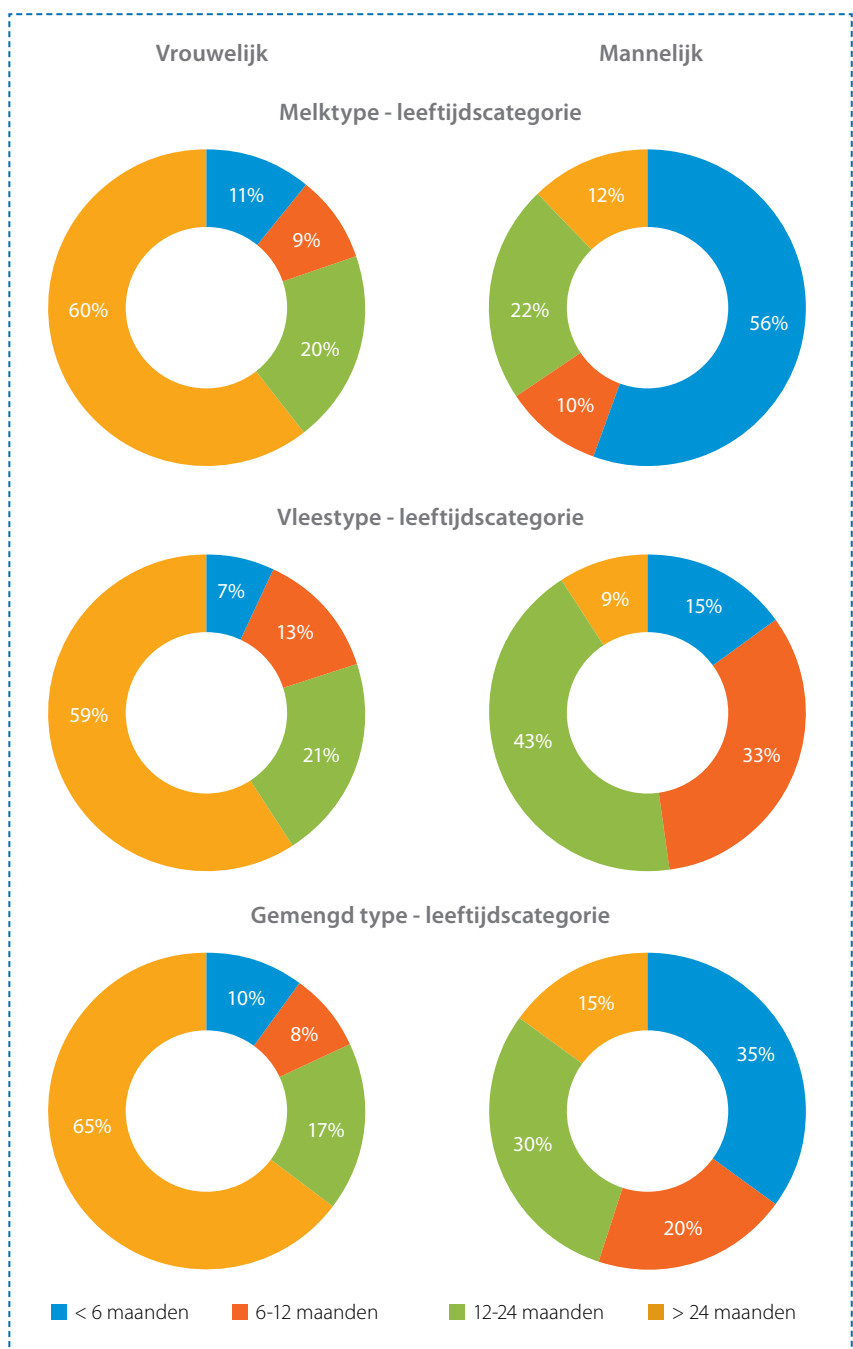
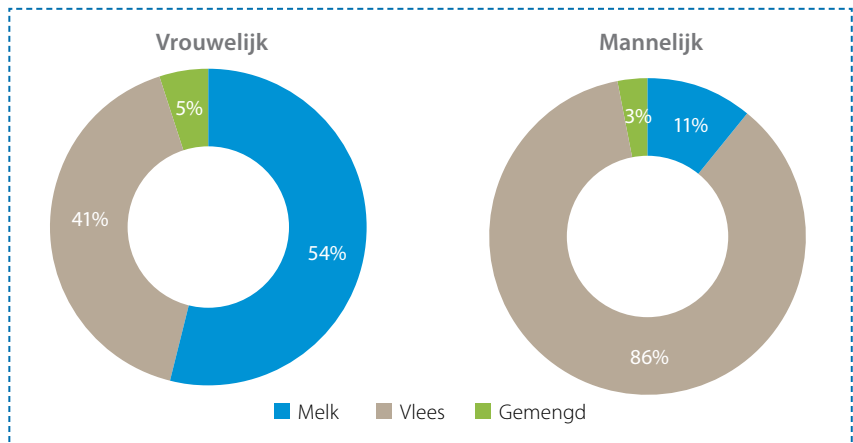
Bij de mannelijke dieren is er in 2017 een lichte terugval van het aantal dieren van het type gemengd en melk (respectievelijk -0,1% en -0,7%) ten gunste van het aantal dieren van het type vlees in vergelijking met 2016. Deze verhoudingen zijn echter relatief, gezien het aantal mannelijke dieren al enkele jaren daalt en we voor het eerst ook een beperkte daling van het aantal vrouwelijke dieren zien.

De verdeling van het aantal aanwezige dieren op basis van leeftijd blijft stabiel over de jaren heen.

Populatie 2017

Populatieverdeling volgens rastype en leeftijd

KERNCIJFERS laboratoriumonderzoek

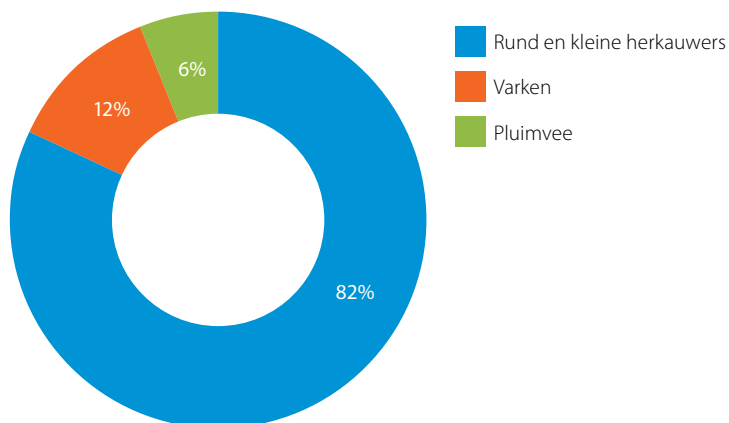
In 2017 heeft het laboratorium van DGZ over de verschillende afdelingen heen 1.350.737 analyses uitgevoerd voor rundvee en kleine herkauwers. Dat zijn er 3,5% minder dan in 2016. Deze daling is grotendeels toe te schrijven aan de lagere aantallen analyses voor IBR gE en BVD Ag ELISA. Het aantal serologische analyses bij herkauwers vertegenwoordigt

ruim 82% van alle analyses uitgevoerd in de afdeling serologie. Het aantal herkauwers aangeboden voor autopsie daalde met 1,2%. Deze daling was uitsluitend te wijten aan het lager aantal foetussen aangeboden binnen het abortusprotocol. Het aantal kadavers aangeboden buiten het abortusprotocol steeg daarentegen met 8,9%.

Aantal onderzoeken per afdeling

	2016	2017	2017 t.o.v. 2016
Serologie	1.343.319	1.287.236	-4,2%
Antigeendetectie	28.906	35.907	+24,2%
Bacteriologie	21.732	21.722	+0,0%
Autopsie	5.941	5.872	-1,2%
Totaal	1.399.898	1.350.737	-3,5%

Verdeling analyses serologie over de verschillende diersoorten

Overzicht meest voorkomende analyses

	2016	2017	2017 t.o.v. 2016
BVD Ag (ELISA)	538.037	508.225	-5,5%
IBR gE (ELISA)	490.039	474.239	-3,2%
Paratbc As (ELISA)	94.860	102.585	+8,1%
Neospora As (ELISA)	52.077	50.712	-2,6%
Brucellose As (MAT)	19.508	13.336	-31,6%
Leukose As (ELISA)	13.272	8.072	-39,2%
Aërobe cultuur	6.793	6.941	+2,2%
Electrolyten	5.142	6.257	+21,7%
Tetrakit	5.912	6.012	+1,7%
Brucellose cultuur	5.012	4.650	-7,2%

Bioveiligheid Award beloont bedrijven die actief inzetten op een duurzaam gezondheidsbeleid

Bioveiligheid vormt het fundament van een duurzaam diergezondheidsbeleid in de veehouderij. Anders gezegd, bioveiligheid en gezonde dieren zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Om de rundveehouders hiervan bewust te maken en om diegenen die al belangrijke inspanningen leveren op het gebied van bioveiligheid aan te moedigen, riep DGZ de Bioveiligheid Award¹ in het leven.

Op Agriflanders 2017 gaven we het startschot en nodigden we de Vlaamse melkveehouders, vleesveehouders en vleeskalverbedrijven uit om zich in te schrijven voor de Award. En die oproep kreeg een breed gehoor. Tegen de uiterlijke inschrijvingsdatum op 15 mei hadden niet minder dan 93 veehouders zich aangemeld voor de Award.

Uit al deze inzendingen werden er 16 bedrijven geselecteerd, die de afgelopen zomer het bezoek kregen van de jury. Op basis daarvan besliste de jury, allemaal vertegenwoordigers van de sector, welke 9 bedrijven (3 per categorie) doorgingen naar de finale.

En toen werd het ongemeen spannend... Tot 15 november konden de achterban en sympathisanten van deze veehouders hun stem uitbrengen voor hun favoriete kandidaten en mee beslissen welke 3 bedrijven (1 per categorie) de Award in de wacht zouden slepen.

Op 7 december, ter gelegenheid van Agribex en in aanwezigheid van Vlaams minister van landbouw, Joke Schauvliege, zijn de winnaars bekendgemaakt en de Awards uitgereikt. In de categorie vleeskalveren ging Tom Van Loon met de trofee naar huis, de winnaar in de

categorie vleesvee was veefokbedrijf Van Ter Bos en in de categorie melkvee sleepte de familie Maes de felbegeerde Award in de wacht.

“HET STOPT NIET NA VANDAAG”

“We zijn tevreden dat er zoveel enthousiaste deelnemers waren aan de wedstrijd en dat er zoveel mensen gestemd hebben op hun favoriete kandidaten. Dit bewijst dat de rundveehouders zich steeds meer bewust zijn van het belang van bioveiligheid. We hopen dat dit thema ook na de wedstrijd verder blijft leven en dat veehouders zich ten volle blijven inzetten voor een duurzaam gezondheidsbeleid op hun bedrijf. We zijn er namelijk van overtuigd dat gezonde dieren en veilig voedsel onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn,” zegt Marcel Heylen, voorzitter van de raad van bestuur van DGZ.

“We durven te zeggen dat, dankzij onze Award, de Vlaamse rundveehouders meer voeling hebben met wat bioveiligheid inhoudt. De veehouders beseffen dat ze er steeds verder in kunnen groeien, en vooral, dat bioveiligheid tal van voordelen kan opleveren, voor henzelf en voor hun dieren. Het stopt natuurlijk niet na vandaag. We zijn ervan overtuigd dat onze winnaars, de laureaten en hun

dierenartsen een voorbeeld blijven. Wij, vanuit DGZ, blijven aandacht hebben voor de bioveiligheid op alle Vlaamse veebedrijven, ook na de uitreiking van de Award!” verklaart Herman Deschuytere, unitmanager Gezondheidszorg bij DGZ.

93 inschrijvingen

16 geselecteerden

9 genomineerden

8.000
publieksstemmen

3 winnaars

30 tips
bioveiligheid

¹ De DGZ Bioveiligheid Award is een initiatief van Dierengezondheidszorg Vlaanderen (DGZ) en is mogelijk gemaakt dankzij de financiële ondersteuning door Allflex.

DIT ZIJN DE VERDIENDE WINNAARS VAN DE AWARD:

Vleesveebedrijf Van Ter Bos uit Avelgem

“Dierenwelzijn staat bij ons centraal; we werken nu eenmaal met levend materiaal,” vertellen Geert Demasure en Veerle Vercaemer van veefokbedrijf Van Ter Bos. Omdat ze er vast van overtuigd zijn dat bioveiligheid, dierenwelzijn en economische winst hand in hand gaan, passen ze op het bedrijf een bijzonder uitgebreid bioveiligheidsprotocol toe. Niets wordt aan het toeval overgelaten.

Bedrijfsdierenarts Tom Laevens: “Geert en Veerle werken allebei met erg veel passie en dat is aanstekelijk voor alle mensen die op dit bedrijf komen. De algemene hygiëne op het bedrijf is top. Wij gebruiken wegwerpspuiten, een thermometer, handschoenen en glijmiddel van het bedrijf zelf. Er is een bureau waar het papierwerk gedaan kan worden.

Geert en Veerle hebben het volste vertrouwen in mij en volgen steeds mijn advies. Elk gestorven kalf wordt onderzocht om de oorzaak van de sterfte te achterhalen. Indien nodig passen we onze protocollen dan aan. Verder hebben Geert en Veerle ook de ijzeren discipline om de protocollen elke dag opnieuw toe te passen.”

Melkveebedrijf Maes uit Melsele

“Hoe properder, hoe plezanter het werk en hoe minder ziekte-insleep.” Dat is het uitgangspunt voor de familie Maes. De algemene hygiëne op het bedrijf is dan ook heel goed. Zo worden de roosters in de stallen driemaal per dag gereinigd en de ligboxen bijgevuld. Op de wei hebben de dieren geen contact met andere dieren. Er is een kadaverplaats aan de voorzijde van het bedrijf; nageboortes worden steeds in de kadaverton gestopt. De familie Maes kan steeds terecht bij de bedrijfsdierenarts voor advies.

Bedrijfsdierenarts Raf De Conick: “Ik kom regelmatig op het melkveebedrijf van de familie Maes. Tijdens deze bedrijfsbezoeken gaan we diep in op de verschillende actiepunten. Efficiëntie en bioveiligheid gaan daarbij steeds hand in hand. Een ander punt dat ik graag even aanstip, is dat we bij de drachtcontroles een logische looplijn volgen: we starten bij de vaarzen, vervolgens gaan we bij de koeien, om te eindigen via de afsputplaats voor de laarzen. Bij de kalveren trekken we aparte laarzen aan. Verder reageert Pieter erg alert bij probleemsituaties, neemt hij de nodige maatregelen om weidecontacten te vermijden, past hij een goede melktechniek toe, enz.”

Vleeskalverbedrijf Van Loon uit Weelde

Het is natuurlijk geen verrassing dat ook Tom Van Loon het uiterst belangrijk vindt om proper te werk te gaan. “We willen o.a. het voedingsproces van de kalveren zo hygiënisch mogelijk laten verlopen en hebben daar tijdens de nieuwbouw van onze stal rekening mee gehouden.” De traditionele melkleiding is vervangen door een milktaxi die na iedere voederbeurt volledig gereinigd kan worden. Er zijn twee aparte melkcircuits in de stal, één voor elke leeftijdsgroep. En de (ruw)voederresten worden wekelijks verwijderd van de gang. Zo blijft de stal proper en weert Tom het ongedierte uit de stal.

Bedrijfsdierenarts Hubert Theys voegt hieraan toe: “Tom gaat voluit voor bioveiligheid en pakt de eventuele ziekteproblemen die opduiken efficiënt aan. Wij kunnen goed samenwerken. In onderling overleg worden er ook geen zinloze doorbehandelingen gedaan van te ernstig zieke dieren. In die gevallen passen we een weloverwogen euthanasie toe. Het goede bioveiligheidsbeleid op het bedrijf heeft geleid tot een beter dierenwelzijn, antibioticumreductie en een daling van de interne infectiedruk. En toen Tom recent een nieuwe stal bouwde, heeft hij daarbij 100% rekening gehouden met bioveiligheid.”

Communicatie over Award: de sleutel tot succes

Om optimaal te kunnen communiceren over de Bioveiligheid Award, hebben we een bioveiligheidswebsite opgezet. Geïnteresseerde veehouders vonden op deze website alle informatie die ze nodig hadden over de Award zelf.

In de loop van de campagne, die liep van december 2016 tot december

2017, werden de veehouders elke week opnieuw attent gemaakt op het belang van bioveiligheid. Dit gebeurde aan de hand van een wekelijkse tip die via de DGZ-nieuwsbrief in de mailboxen van de veehouders terecht kwam.

U kunt deze schat aan informatie – een 30-tal tips over de meest

uiteenlopende aspecten van bioveiligheid – nog steeds nalezen op: <https://mijnmaniervanwerken.be>.

En nu iedereen warm is voor het thema 'bioveiligheid', willen we dit uiteraard ook levend houden. Daarom zal u de komende maanden nog geregeld nieuwe tips ontvangen in uw mailbox.

De prijzen werden op 7 december uitgereikt in aanwezigheid van Minister van Landbouw Joke Schauvliege, voorzitter Boerenbond Sonja De Becker en voorzitter ABS Hendrik Vandamme.

Samenstelling Jury

- Eddy Decaesteker, Adviseur dierlijke productie – melkvee, Inagro
- Steven Sarrazin, Dierenarts, Faculteit Diergeneeskunde UGent
- Nick Rutten, Projectingenieur Hooibeekhoeve
- Raf Jonckers, Rundveehouder en lid van de raad van bestuur van DGZ
- Rik Claeys, Veehouder en lid van de raad van bestuur van DGZ
- Charlotte Brossé, Dierenarts DGZ
- Stefaan Ribbens, Dierenarts DGZ

AANKOOPPROTOCOL samenstelling pakketten wijzigt

Het aankoopprotocol, dat mede gefinancierd wordt door het Sanitair Fonds, helpt rundveehouders om hun bioveiligheidsmanagement en aankoopbeleid te optimaliseren. Het aantal aangekochte runderen onderzocht binnen het aankoopprotocol gaat er jaarlijks op vooruit. Zo voerde DGZ in 2017 liefst 36.080 aankoopprotocollen uit.

Tot eind augustus 2017 bood DGZ vier pakketten aan binnen het aankoopprotocol. De veehouder kon – op basis van de leeftijd en het geslacht van het aangekochte dier – het meest geschikte pakket kiezen.

Door de succesvolle BVD-bestrijding zijn de meeste runderen ondertussen IPI-vrij door onderzoek of door afstamming. Bovendien mogen sinds begin 2017 de resterende BVD-onbekende runderen

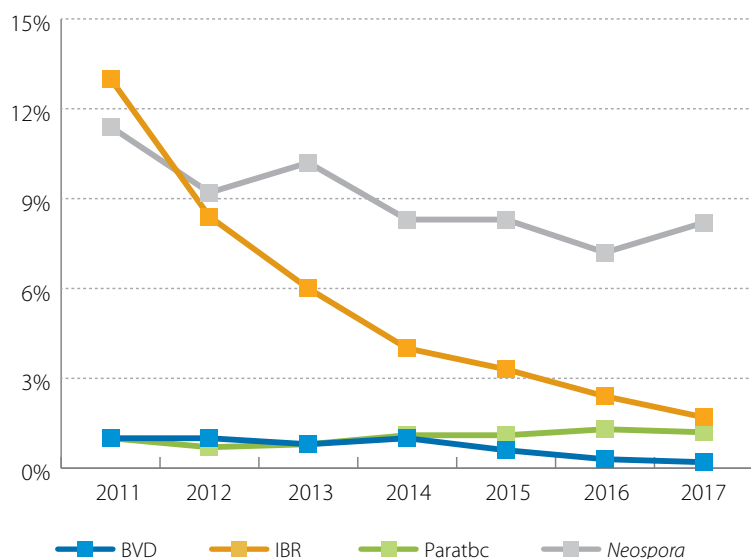
niet meer in de handel komen. IPI's of IPI-verdachte dieren mochten sowieso al niet verhandeld worden. Daarom werd besloten om vanaf september 2017 de BVD-antigeenanalyse uit het aankoopprotocol te halen en het basis aankoopprotocol niet langer aan te bieden. Onderzoek op IBR gE- of gB-antistoffen vormt sindsdien de basis van de drie resterende pakketten. Het is wel nog steeds mogelijk om de BVD-antigenanalyse apart aan te vragen.

Sinds september 2017 kan de veehouder kiezen tussen volgende pakketten:

- Pakket 1: IBR antistoffen ELISA + Paratuberculose antistoffen ELISA
- Pakket 2: IBR antistoffen ELISA + Neospora antistoffen ELISA
- Pakket 3: IBR antistoffen ELISA + Paratuberculose antistoffen ELISA + Neospora antistoffen ELISA

Percentage positieve resultaten voor de pathogenen uit het aankoopprotocol

Sinds september 2017 behoort de BVD-antigeenanalyse niet meer tot het aankoopprotocol.

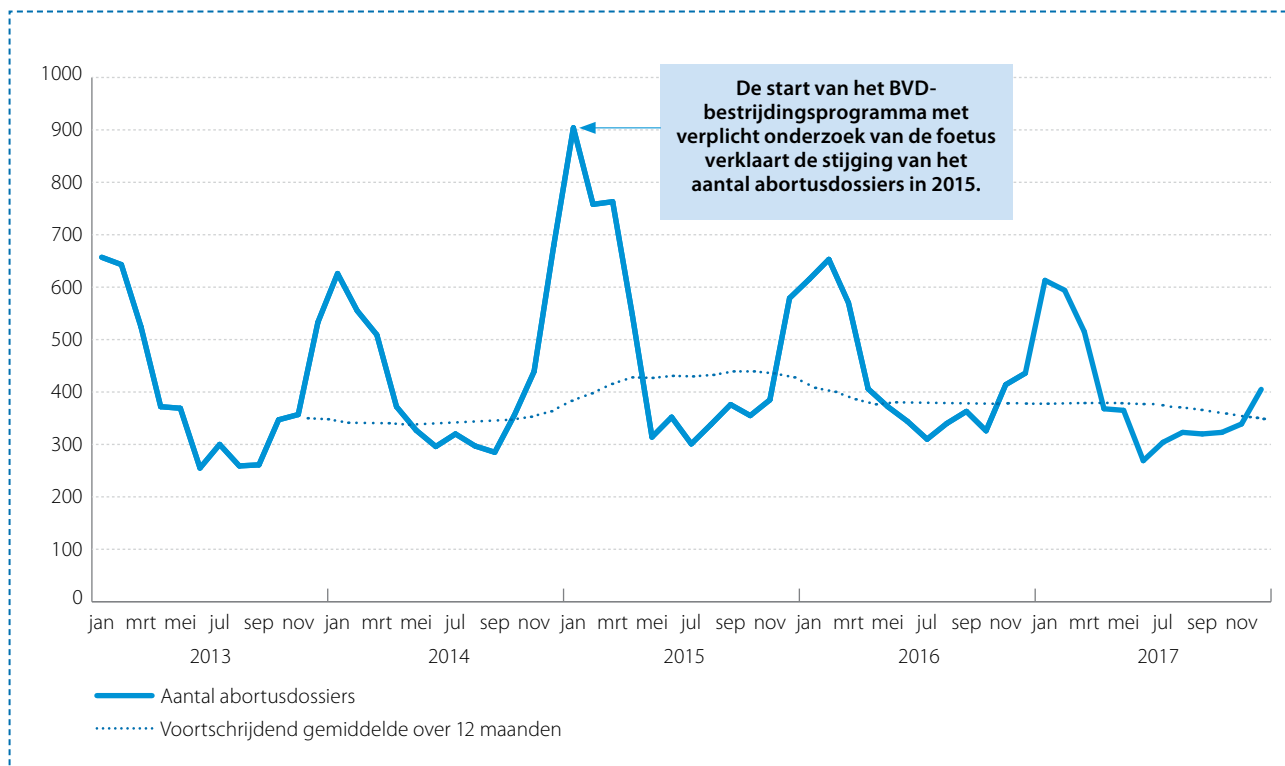

ABORTUSPROTOCOL RUNDVEE

onderzoekt meest voorkomende infectieuze oorzaken van abortus

Evolutie aantal abortusdossiers 2013-2017

Het abortusprotocol voorziet – naast de officiële en verplichte onderzoeken op brucellose – het opsporen van de meest gangbare infectieuze oorzaken van abortus bij runderen en kleine herkauwers. Zo kan elke veehouder kort op de bal spelen en financiële verliezen ten gevolge van abortus zo veel mogelijk beperken. Het FAVV vergoedt alle ophalingen en analyses binnen dit protocol.

Uit de resultaten van het abortusprotocol blijkt dat Neospora nog steeds een belangrijke oorzaak is van abortus bij runderen in Vlaanderen. Verder kwamen eind 2016 en begin 2017 via het abortusprotocol ook verschillende besmettingen met het schmallenbergvirus aan het licht.

STOP BVD: Vlaanderen op goede weg om BVD een halt toe te roepen

In 2017 verliep het BVD-bestrijdingsprogramma, dat van start ging op 1 januari 2015, nog grotendeels analoog aan het werkjaar 2016. De publicatie van een nieuw koninklijk besluit in oktober 2017 heeft de volgende fase van het programma ingeluid. In grote lijnen voorziet dit KB striktere voorwaarden voor BVD-besmette bedrijven, de verplichte verwijdering van BVD-dragers, het toekennen van BVD-vrije bedrijfsstatuten en een serologische bewaking in plaats van een virologische bewaking.

WAT HEBBEN WE BEREIKT IN 2017?

Vlaanderen is op de goede weg om BVD een halt toe te roepen. Eind 2017 was liefst 99,8% van de runderen IPI-vrij (door onderzoek of door afstamming). Slechts 0,12% van de dieren – zo'n 1.200 dieren – was BVD-onbekend. Dit zijn runderen geboren voor 1 januari 2015 die nog niet werden onderzocht voor BVD of die nog geen negatieve nakomeling hebben gegeven. Sinds 1 januari 2017 zijn deze BVD-onbekenden niet meer toegelaten tot de handel.

Negentig procent van de BVD-dragers (IPI-dieren) wordt binnen de maand van het bedrijf verwijderd. Het aantal niet-verwijderde IPI-dieren blijft schommelen rond de 300 à 350.

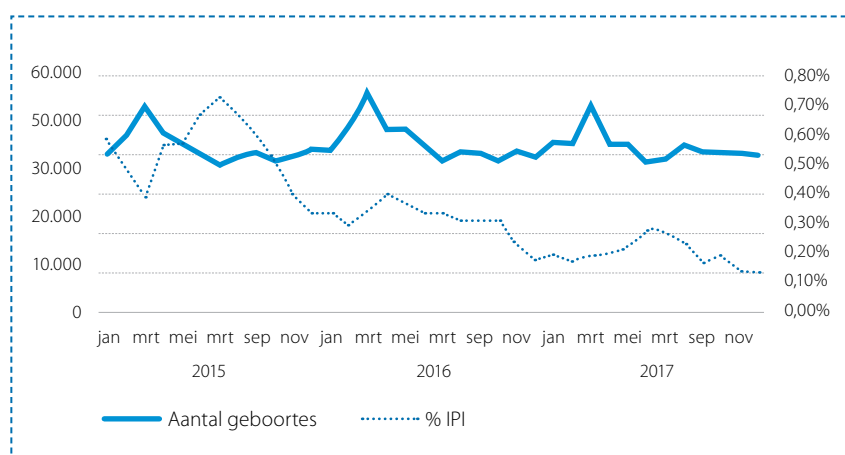
In 2017 werden slechts 1.011 IPI-dieren geboren. Dit is slechts 0,20% van alle geboortes. In 2016 was dit nog 0,32% en in 2015 0,53%.

WAT VANAF 2018?

Vanaf 2018 worden BVD-bedrijfsstatuten toegekend. Tot 1 oktober 2018 dienen alle nieuwgeboren kalveren nog virologisch onderzocht te worden vooraleer ze in de handel gebracht kunnen worden. Het aantal nieuwe besmettingen in 2018 zal bepalend zijn voor het verdere verloop van het bestrijdingsprogramma.

Overzicht van het maandelijks aantal geboortes en procentueel aandeel van IPI-dieren

Overzicht BVD-dierstatuten volgens Sanitel (situatie op 4 januari 2018).
Dieren met een statuut 'BVD-onbekend' zijn dieren geboren voor 1 januari 2015 en zonder nakomeling.

BVD-DIERSTATUUT	Aantal runderen	% runderen
IPI	380	0,03
IPI-verdacht	631	0,06
IPI-vrij (moeder van een IPI-vrij dier)	350.577	32,03
IPI-vrij (door onderzoek)	741.564	67,76
BVD-onbekend	1.293	0,12
Totaal	1.094.445	100,00

IBR-PROGRAMMA: hoe ver staan we?

Rundveehouders en dierenartsen maken sinds 2012 samen werk van het verplichte IBR-programma. In 2016 startte een nieuwe fase in de bestrijding gericht op de door groei van bedrijven met een I2-statuuat naar een IBR-vrij (I3-) statuut. Eind 2017 had al twee derde van de bedrijven een IBR-vrij statuut. Dit is een belangrijke stap als voorbereiding op de veranderingen die voorzien zijn vanaf het voorjaar van 2018.

Het percentage bedrijven met een IBR-vrij (I3 of I4) statuut steeg van 50% op 1 januari 2017 naar ruim 66% op 1 januari 2018. Vaccinatie is op deze bedrijven niet meer verplicht. Er zijn enkel nog een beperkte jaarlijkse steekproef en verplichte aankooponderzoeken. Afhankelijk van de sanitaire risico's kunnen I3-bedrijven er wel nog voor kiezen om hun dieren te vaccineren.

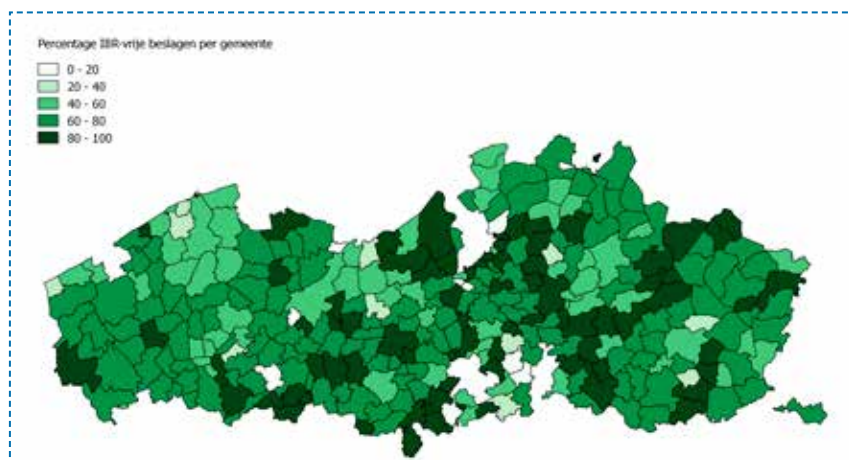
WAT VANAF 2018?

Het koninklijk besluit IBR van 2016 beschrijft aanpassingen in handelsregels. Oorspronkelijk was het voorzien dat deze op 1 januari 2018 in werking zouden treden. Op vraag van de sector is de invoeringsdatum verschoven naar het voorjaar van 2018. Op dat moment komt er ook een aanpassing van het koninklijk besluit IBR.

Dit nieuwe KB zal op korte termijn verschillende gevolgen hebben voor de sector. Het voorziet onder andere:

- een volledige screening op alle I2-bedrijven vóór 1 juli 2018; dit is een bloedonderzoek IBR gE ELISA op alle runderen ouder dan 12 maanden of aangekochte dieren;
- een kanalisatie van gE-positieve dieren naar het slachthuis of naar specifieke afmestbedrijven;
- een verplicht aankooponderzoek op alle bedrijven.

Geografische verdeling percentage IBR-vrije bedrijven begin januari 2018

SAMEN ROEIEN WE IBR UIT

De uiteindelijke doelstelling van het bestrijdingsprogramma is om IBR helemaal uit te bannen. Zodra België de ziektevrije status (artikel-10-status) bereikt, moet het geen aanvullende garanties meer leveren om dieren binnen de Europese Unie te kunnen verhandelen naar andere lidstaten of regio's met een artikel-10 status. Het jaar 2018 wordt een 'kanteljaar'. In dat jaar worden alle IBR-dragers en resterende besmette bedrijven in kaart gebracht.

Overzicht IBR-statuten bedrijven

IBR-STATUUT	Situatie 1/1/2017	Situatie 1/1/2018	Vershil
I1	238	127	-111
I2	6.156	4.065	-2.091
I2D	252	256	+4
I2 afmest ¹	nvt	74	+74
I3	7.237	8.851	+1.614
I4	113	95	-18

¹ Sinds de publicatie van het koninklijk besluit IBR van 2016 kunnen zuivere afmestbedrijven het I2-afmeststatuuat aanvragen. Afmestbedrijven zijn rundveebedrijven waar geen enkel rund wordt geboren en waar enkel en alleen runderen worden aangevoerd met het oog op hun vetmesting. Deze dieren verlaten het beslag alleen als slachtrund.

PARATUBERCULOSEPROGRAMMA bereikt bijna alle melkveehouders

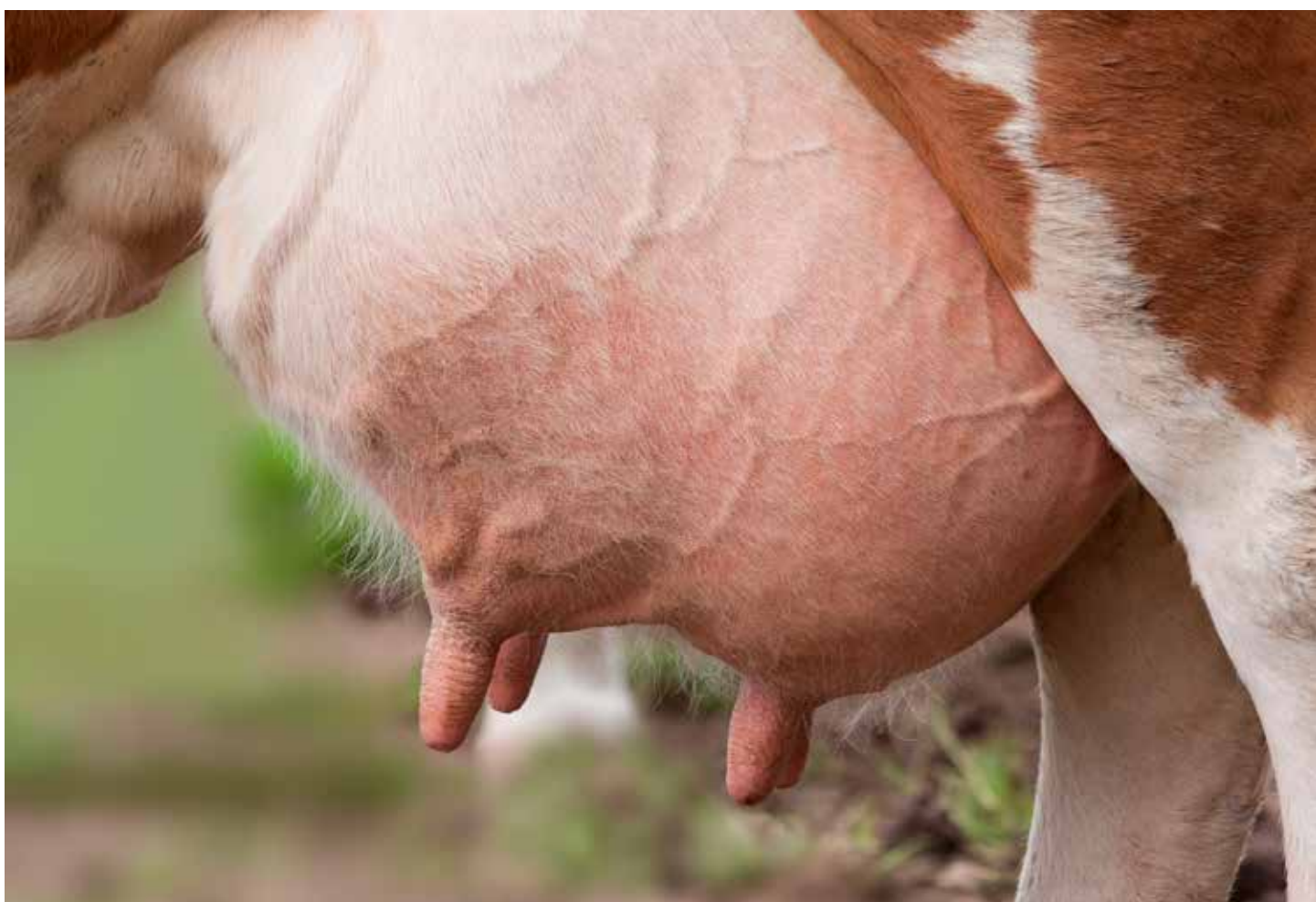
Het paratuberculoseprogramma is een vrijwillig programma van en voor de Belgische zuivelsector. Het Sanitair Fonds voorziet al meerdere jaren een tussenkomst in de analysekosten. DGZ zorgt voor begeleiding, opvolging en communicatie binnen het programma. Dit betekent het verspreiden van informatie en het opvolgen van de diagnostiek, het diergeneeskundig begeleiden en ondersteunen van (zwaar) besmette bedrijven via een zogenaamde 'alternatieve' opvolging en het toekennen van de opvolgingsniveaus. De analyses van de melkstalen (MPR) worden uitgevoerd door MCC maar door DGZ gerapporteerd en opgevolgd.

De voorbije jaren verplichtten verschillende afnemers de deelname aan het programma waardoor de deelnamegraad aan het paratuberculoseprogramma gestegen is tot ongeveer 96%. Het aantal melkveebedrijven dat deelneemt heeft hiermee dus bijna zijn maximum bereikt.

RESULTATEN 2017

We sloten het elfde werkjaar, dat liep van november 2016 tot juni 2017, af met 4.125 deelnemers. Op het einde van dat werkjaar kreeg 88,2% van het totaal aantal beoordeelde melkveebedrijven een A-niveau toegekend, 6,6% een B-niveau en 5,2% een C-niveau.

Deze opvolgingsniveaus geven een inschatting weer van het risico op aanwezigheid van ziektekiemen in melk – waarbij A = laag, B = matig en C = onbepaald risico. Bedrijven met een A-niveau screenen om de twee jaar, voor bedrijven met een B- of C-niveau gebeurt dit jaarlijks.

VEEPEILER RUND

houdt vinger aan de pols

Veepeiler Rund wordt gefinancierd vanuit het Sanitair Fonds en heeft tot doel meer inzicht te verwerven zowel in bestaande rundveeziekten als in nieuw opduikende ziekten.

DEELPROJECT AFGEWERKT IN 2017

- ***Mycoplasma bovis* in Vlaanderen**
(zie focusartikel)

LOPENDE DEELPROJECTEN VEEPEILER IN 2017

- **Biestmanagement bij gezonde, pasgeboren kalveren**

Dit project wil achterhalen op welk percentage van de Vlaamse rundveebedrijven de kalveren onvoldoende biestantistoffen opnemen en wat de achterliggende risicofactoren hiervoor zijn.

In 2017 werden 100 bedrijven (50 melkvee- en 50 vleesveebedrijven) geselecteerd. Elk van deze bedrijven heeft een uitgebreide enquête ingevuld, die werd opgesteld in samenwerking met het ILVO. In de loop van 2018 worden de gegevens van die enquête geanalyseerd.

Veepeiler onderzoekt van elk van deze bedrijven ook 6 bloedstalen om de opname van de antistoffen na te gaan. Eind 2017 had Veepeiler al 370 van de 600 stalen ontvangen. De overige stalen zullen in de loop van 2018 onderzocht worden.

- **Gebruik van diepstrooiselboxen op Vlaamse melkveebedrijven**

Projectpartners:
DGZ, MCC-Vlaanderen en ILVO.

Op grotere bedrijven wordt weidegang steeds minder toegepast en speelt de stal een steeds belangrijker rol op het gebied van diergezondheid en melkwaliteit. Dit project wil de potentiële risicofactoren alsook de factoren met gunstige invloed bij het gebruik van diepstrooiselboxen in kaart brengen. Van maart tot april

2017 werd een enquête afgenomen bij 62 bedrijven. Uit deze bevraging bleek dat er een grote variatie is aan soorten diepstrooisel en de manier waarop deze boxen gebruikt worden. Het gebruik van gescheiden mest lijkt op het eerste gezicht geen groot effect te hebben op de melkwaliteit en uiergezondheid. Dit wordt verder bekeken in een tweede luik van het project, dat een meer gedetailleerd onderzoek voorziet van een aantal bedrijven uit het eerste luik.

- **Risicofactoren *Chlamydia psittaci* op melkveebedrijven**

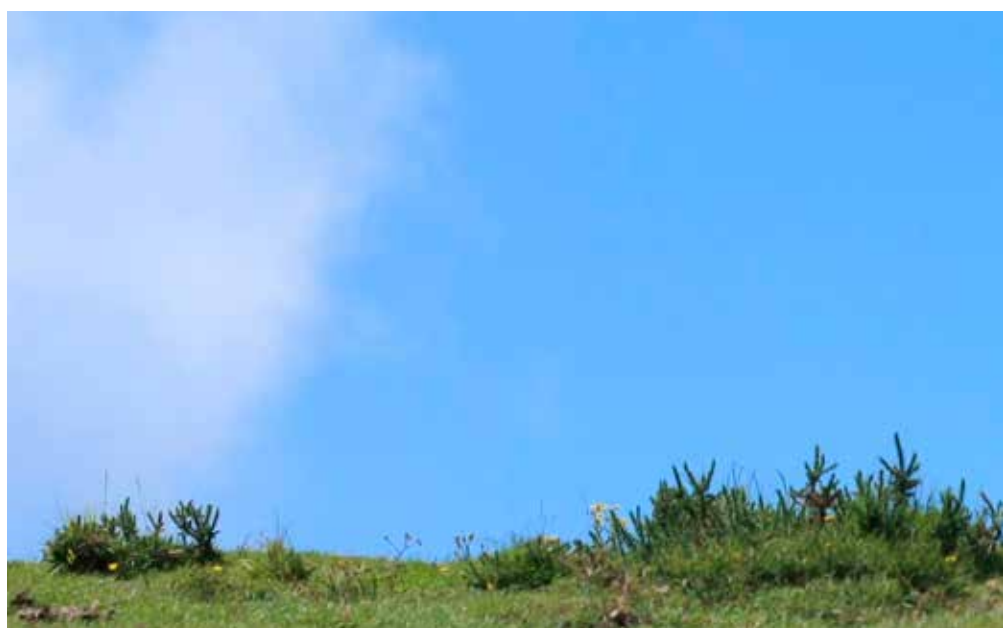
Projectpartners: DGZ, de Kliniek Inwendige Ziekten van de Grote Huisdieren (Faculteit Diergeneeskunde, UGent) en de vakgroep Dierlijke Productie (Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, UGent).

Dit project werd reeds in 2014 opgestart maar kon toen niet verdergezet worden

omwille van het lage aantal meldingen.

In 2017 waren er opnieuw bedrijven die contact opnamen met Veepeiler Rund naar aanleiding van een plotse daling in melkproductie, koorts en ademhalingsproblemen te wijten aan *C. psittaci*. Aangezien melkdrop en ademhalingsproblemen gepaard gaan met financiële verliezen voor de veehouder en omdat er momenteel voor *C. psittaci* geen data gekend zijn omtrent de eventuele risicofactoren, werd dit Veepeilerproject opnieuw opgestart.

In een eerste luik wordt op 3 bedrijven een uitgebreide monsternamen uitgevoerd om na te gaan welke monsters het meest geschikt zijn voor het stellen van de diagnose. In een tweede deel worden enkele bedrijven opgevolgd over een langere periode om het verdere ziekteverloop te onderzoeken.

• Predictie en preventie longworminfecties

Projectpartners: DGZ, MCC en de vakgroep Virologie, Parasitologie en Immunologie (Faculteit Diergeneeskunde, UGent).

Longworminfecties hebben een grote impact op de gezondheid en productiviteit van rundvee. De aanpak van longworminfecties is momenteel hoofdzakelijk therapeutisch. Dit project heeft als doel na te gaan in welke mate een longwormuitbraak voorspeld kan worden aan de hand van antistoffengehaltes tegenover longwormen in tankmelk, in combinatie met de weersomstandigheden. Indien een voorspelling mogelijk is, kan op die manier een waarschuwingstool uitgebouwd worden.

Het project loopt over 2 weideseizoenen. Voor het eerste weideseizoen werden al monsters genomen op meer dan 700 bedrijven. Ongeveer de helft van die bedrijven heeft ook een enquête over de longwormuitbraken ingevuld.

Sinds 2017 is er op de website van DGZ een kaart beschikbaar die de gemelde uitbraken weergeeft (www.dgz.be/early-warning-longworm).

• *Mycoplasma bovis* in de vleeskalverhouderij (zie focusartikel)

NIEUW DEELPROJECT VEEPEILER VOOR 2018

• Prevalentiestudie *Mycoplasma wenyonii* in Vlaanderen

In het najaar van 2015 werd via Veepeiler voor het eerst *M. wenyonii* in België gedetecteerd. De getroffen dieren vertoonden een gedaalde weerstand, milkdrop en oedeem ter hoogte van de uier. Vooral dit laatste symptoom is typisch voor deze ziekte. Maar deze ziekte kan ook zonder symptomen aanwezig zijn op het bedrijf. Naar analogie met een project opgestart in 2017 door GPS (de Waalse tegenhanger van Veepeiler Rund), plant Veepeiler Rund een project in 2018 om het voorkomen van deze ziekte in Vlaanderen na te gaan.

TWEDELIJNSONDERZOEK

In 2017 heeft Veepeiler Rund 49 bedrijfsbezoeken uitgevoerd voor tweedelijnsdiergeneeskundige ondersteuning. De problematiek waarvoor men een beroep deed op Veepeiler was zeer uiteenlopend van aard. Kalversterfte, ademhalingsstoornissen bij kalveren en daling in melkproductie waren de belangrijkste oorzaken van bedrijfsproblemen.

Aantal bedrijfsbezoeken

Bezoek	Aantal
Abortus	5
BVD	1
Diarree koeien	2
Kalversterfte	11
Koeriensterfte	3
Leverbot	2
Milkdrop - neusvloeï – koorts	5
<i>Mycoplasma bovis</i>	6
Productie	6
<i>Salmonella</i>	2
Transitiemanagement	1
Vruchtbaarheid	5

Meer informatie hierover vindt u op www.veepeiler.be.

Mycoplasma bovis, een ernstig probleem op Vlaamse rundveebedrijven

***Mycoplasma bovis* (*M. bovis*) wordt op steeds meer Vlaamse bedrijven vastgesteld. De economische gevolgen van insleep van deze ziekte zijn ernstig. De verliezen bij de kalveren uiteten zich vooral in een grotere uitval, een verhoogd antibioticagebruik en een vertraagde groei. En koeien worden omwille van de onbehandelbare uierontstekingen best geruimd.**

M. bovis is een bacterie zonder celwand die zowel bij melk- als vleesvee ziekte veroorzaakt. Enerzijds geeft deze kiem aanleiding tot luchtweginfecties, gewrichtsontstekingen en middenoorontstekingen bij jonge kalveren, anderzijds worden bij volwassen dieren voornamelijk ongeslachtelijke uierontstekingen gemeld. Recent werd aangetoond dat *M. bovis* ook een rol kan spelen bij seroma's en abscessen na keizersnede. *M. bovis* is dus een ernstig probleem dat bovendien wijdverspreid is. En verder onderzoek is geen overbodige luxe.

Veepeiler Rund liet de kans niet liggen om hieraan bij te dragen en startte twee projecten. Een eerste project had als doel het voorkomen van *M. bovis* op Vlaamse bedrijven in kaart te brengen en de aanwezigheid van deze kiem in biest te onderzoeken. Dit project, dat in 2017 is afgerond, liep in samenwerking met MCC-Vlaanderen en de Kliniek Inwendige Ziekten van de Grote Huisdieren (Faculteit Diergeneeskunde, UGent). Een tweede Veepeilerproject, eveneens in samenwerking met de Kliniek Inwendige Ziekten van de Grote Huisdieren, onderzoekt of de *M. bovis*-stammen die voorkomen in de vleeskalverhouderij dezelfde zijn als op de andere rundveebedrijven.

HOE FREQUENT KOMT *MYCOPLASMA BOVIS* VOOR IN VLAANDEREN?

Veepeiler onderzocht tankmelk van 100 willekeurige melkveebedrijven, verspreid over Vlaanderen, via PCR. Op 7 bedrijven was de tankmelk positief voor *M. bovis*. Dit wijst erop dat er op die bedrijven melkkoeien aanwezig zijn die de kiem uitscheiden via de melk. 17% van de bedrijven had aantoonbare antistoffen in de tankmelk. Geen van de bedrijven waar *M. bovis* in de tankmelk via PCR werd aangetoond, testte positief op antistoffen.

In totaal bleek dus minstens 24% van de geteste Vlaamse melkveebedrijven besmet te zijn of besmet geweest te zijn met *M. bovis*, een sterke stijging ten opzichte van een eerdere studie uit 2009 (P. Passchyn). In die studie was 1,5% van de geteste bedrijven positief voor bacteriologisch onderzoek op *M. bovis*. Het grote verschil valt deels te verklaren door het feit dat dit bacteriologisch onderzoek minder gevoelig is dan de PCR-methode die in de studie van Veepeiler gebruikt is.

Naast het voorkomen van *M. bovis* op melkveebedrijven, onderzocht Veepeiler ook de situatie op de vleesveebedrijven. Van 100 vleesveebedrijven werden er per bedrijf 5 stalen van de winterscreening

(2014) onderzocht op antistoffen tegenover *M. bovis*. Van deze bedrijven waren er 22 met minstens 1 positief staal.

WELKE BEDRIJVEN HEBBEN EEN HOGER OF LAGER RISICO OP BESMETTING MET *MYCOPLASMA BOVIS*?

Ruim de helft van de melkveebedrijven die binnen het Veepeilerproject hun tankmelk lieten onderzoeken op de aanwezigheid van de kiem, vulden ook een vragenlijst in. Uit deze gegevens bleek dat bedrijven met een kalfbox een minder groot risico hadden om een besmetting te hebben met *M. bovis*. Op bedrijven met een dekstier, bleek het risico dan weer 4 keer hoger te zijn.

WAT MET BIEST OP EEN BEDRIJF BESMET MET *MYCOPLASMA BOVIS*?

M. bovis kan op verschillende manieren binnenkomen op een bedrijf. Een besmet aangekocht dier vormt een belangrijk risico op introductie van de bacterie. Insleep kan ook plaatsvinden via besmette, onpasteuriseerde melk of kledij/laarzen.

Wanneer de bacterie op een bedrijf aanwezig is, gebeurt de verdere verspreiding op het bedrijf vooral via direct contact.

In het verleden werd reeds aangetoond dat de infectie makkelijk van koe naar kalf overgedragen kan worden via het geven van besmette melk. In welke mate de eigen biest ook een besmettingsbron kan vormen op een besmet bedrijf was echter minder duidelijk.

Om die vraag te beantwoorden, onderzocht Veepeiler 250 bieststalen afkomstig van met *M. bovis* besmette bedrijven via PCR. Daarvan was slechts 0,8% positief voor de kiem.

Gezien de voordelen van het gebruik van eigen biest (bescherming tegen bedrijfs-eigen ziekteverwekkers, kostprijs, ...) en het vermoedelijk lage infectierisico kan het aangewezen zijn om de eigen biest te blijven geven, ook op een besmet bedrijf. Om het risico op besmetting via de eigen biest verder te drukken, kan men de biest pasteuriseren.

MYCOPLASMA BOVIS IN DE VLEESKALVERHOUDERIJ

Eerder Veepeileronderzoek heeft uitgewezen dat *Mycoplasma bovis* de belangrijkste pathogeen is die luchtwegproblematiek, en bij uitbreiding ook oor- en gewrichtsontstekingen, bij vleeskalveren veroorzaakt. Luchtwegproblematiek is met voorsprong de belangrijkste reden van ziekte, sterfte en antibioticumgebruik in de vleeskalverhouderij.

Veepeiler wil nagaan of de *M. bovis*-stammen (en hun resistentiepatronen) die voorkomen in de vleeskalverhouderij dezelfde zijn als die van de conventionele rundveebedrijven. Daarnaast wil het een antwoord vinden op de vraag of *M. bovis* aanwezig blijft in de stalomgeving tussen de verschillende rondes. Als laatste onderdeel onderzoekt het project wat de effecten zijn van een doorgedreven ontsmettingsstrategie op ziekte, dagelijkse groei en antibioticumgebruik. De eerste resultaten van dit project zullen in 2018 bekend gemaakt worden.

Evalueer het biestmanagement met de Biestcheck

Een goed biestmanagement is cruciaal. Maar hoe weet u of u het goed doet?

Om u te helpen dit te achterhalen, biedt DGZ een nieuw laboratoriumpakket aan: de Biestcheck. De Biestcheck gaat in het bloed van een kalf na hoeveel antistoffen uit de biest effectief werden opgenomen. Om een goed beeld te krijgen voor het bedrijf worden best 5 kalveren bemonsterd.

Meer informatie over de Biestcheck vindt u op de website van DGZ.

“Als ik mijn collega-veehouders een goede raad mag geven: plaats je kalveren direct na de geboorte in een afzonderlijke box en geef ze biest van goede kwaliteit. Daar kom je al een heel eind mee weg.

PATRICK MAES, OOSTNIEUWKERKE

Vleesveehouders Patrick Maes en Ingrid De Tavernier roepen *Mycoplasma bovis* een halt toe

“In het najaar van 2016 was er op ons bedrijf opmerkelijk veel sterfte: er waren verschillende kalveren en jaarlingen die plots doodgingen. Er waren ook dieren die hoestten, en een longontsteking of een maagzweer hadden. De koeien hadden bovendien last van kwetsuren aan de gewrichten en uierontstekingen.

Rond Kerstmis was er weer een kalf dat ineens stierf. Onze dierenarts vond dit allesbehalve normaal en we besloten om Veepeiler in te schakelen. De dierenarts van Veepeiler is toen direct ter plaatse gekomen. Ze liet het kadaver ophalen voor autopsie en nam neusvocht bij de andere dieren voor verder onderzoek. De laboratoriumonderzoeken wezen al snel uit dat *Mycoplasma bovis* de oorzaak van de problemen was.

Veepeiler heeft ons toen enkele adviezen gegeven die we nauw hebben opgevolgd. Terwijl we de kalfjes vroeger na de geboorte bij de koe lieten, plaatsen we ze nu direct na de geboorte buiten, in individuele kalverhutjes. Daar krijgen ze biest te drinken die we extern aankopen. We controleren ook nauwkeurig de opname van de biest. Verder hebben we, met de hulp van ILVO, het stalklimaat grondig onder de loep genomen en bijgestuurd. En we werden beloond voor onze inspanningen: de problemen zijn nu van de baan en onze dieren verkeren weer in topconditie.”

GRIEPBAROMETER helpt bij gerichte aanpak van kalvergriep

De Griepbarometer brengt de griepsituatie bij kalveren in beeld. Zo zijn veehouders en dierenartsen op de hoogte van opkomende griepproblemen en kunnen ze tijdig preventief ingrijpen. Door snel te starten met een efficiënte behandeling en gerichte maatregelen te nemen op het vlak van huisvesting, bioveiligheid en vaccinatie, blijven de economische gevolgen en de bijbehorende behandelingskosten beperkt. Een extra voordeel is het verantwoord gebruik van antibiotica.

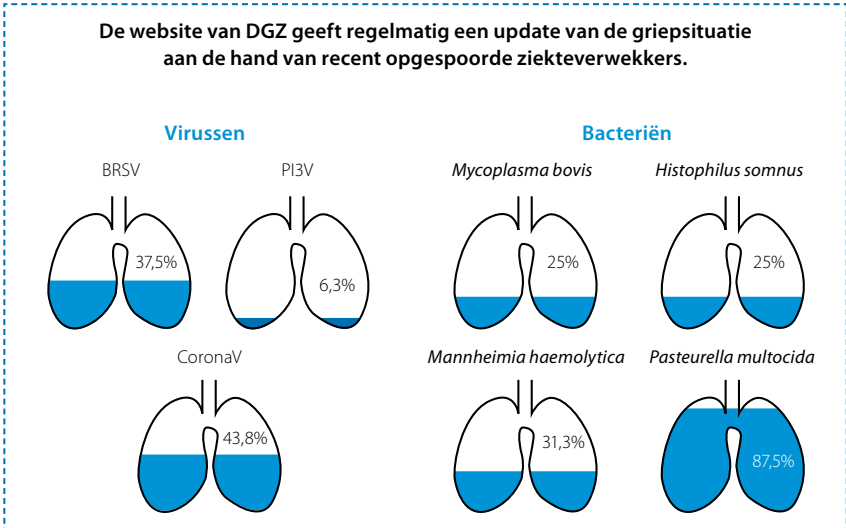
De Griepbarometer bestaat uit een screening (PCR) van zeven ademhalingsziektekiemen (vier bacteriën en drie virussen). Luchtweginfecties – of kalvergriep in de volksmond – zijn immers de hoofdoorzaak van sterfte en groeivertraging tijdens de kalveropfok. Net als bij humane griep, zijn de ziektekiemen die griep bij runderen veroorzaken zeer besmettelijk. Ze verspreiden zich snel naar naburige bedrijven.

HOE KALVERGRIEP AANPAKKEN OP MAAT VAN HET BEDRIJF?

Veehouder en bedrijfsdierenarts bepalen in overleg welke preventieve maatregelen genomen kunnen worden en werken een behandelingsprotocol uit. Hierbij kunnen ze een beroep doen op gespecialiseerde dierenartsen van Veepeiler Rund en de vakgroep Inwendige Ziekten van de Grote

Oorspronkelijk was de Griepbarometer een Veepeilerproject. Eind 2016 ging het over in een project met als partners DGZ, de vakgroep Inwendige Ziekten van de Grote Huisdieren (UGent) en farmaceutische bedrijven.

Huisdieren van UGent. Samen met de bedrijfsdierenarts voeren deze dierenartsen een uitgebreide bemonstering uit op het bedrijf, identificeren ze de risicofactoren en stellen ze een stapsgewijs plan van aanpak op dat haalbaar is voor het bedrijf.

Geografische spreiding van de inzendingen van bedrijven met griepuitbraken in Vlaanderen over de maanden heen (2017).

Maand

- januari
- februari
- maart
- april
- mei
- juni
- juli
- augustus
- september
- oktober
- november
- december

Overzicht ziektekiemen onderzocht binnen de Griepbarometer

	Griepseizoen* 2015-2016 (120 inzendingen)	Griepseizoen* 2016-2017 (217 inzendingen)	Evolutie
Bacteriën			
<i>Histophilus somnus</i>	35,8%	28,1%	-7,8%
<i>Mannheimia haemolytica</i>	34,2%	47,4%	+13,2%
<i>Mycoplasma bovis</i>	34,2%	35,5%	+1,4%
<i>Pasteurella multocida</i>	85,0%	77,6%	-7,4%
Virussen			
Corona	32,5%	25,0%	-7,5%
BRSV	38,3%	41,2%	+2,9%
PI3	10,8%	7,9%	-2,9%

* periode 1 december – 31 maart

WINTERSCREENING

helpt 'klassieke' en nieuw opduikende ziekten op te sporen

Het FAVV organiseert elke winter een monitoring van de rundveestapel. Daarbij worden diverse ziekten opgespoord en is er, behalve de 'klassieke' ziekten brucellose, leukose en tuberculose, ook aandacht voor opduikende ziekten, ziekten waarvoor in de komende jaren mogelijk

een officieel bestrijdingsprogramma opgestart of uitgewerkt zal worden en ziekten waarvoor weinig of geen epidemiologische gegevens voorhanden zijn. In opdracht van het FAVV verzorgt DGZ jaarlijks de praktische organisatie van de winterscreening.

Voor de winterscreening 2017 kreeg DGZ 1.147 opdrachten. Deze opdrachten waren verdeeld over 1.074 Vlaamse rundveebeslagen en er waren 346 bedrijfsdierenartsen bij betrokken.

Resultaten analyses winterscreening 2017

Luik 1 — BT-WINTERSCREENING (cross-sectionele studie blauwtong)

ONDERZOEK	Aantal onderzochte beslagen	Aantal stalen	Aantal negatief	Aantal niet interpreteerbaar	Aantal positief
Blauwtong antistoffen (ELISA)	245	2.427	2.144	30	253

Luik 2 — BRU-WINTERSCREENING (monsternameingen brucellose/leukose)

ONDERZOEK	Aantal onderzochte beslagen	Aantal stalen	Aantal negatief	Titer 30 IE/ml	Titer 50 IE/ml	≥100
Brucellose antistoffen (MAT EDTA 3 verdunningen)	369	7.078	7.037	34*	5*	2*
Brucellose antistoffen (ELISA)	36	41	39	nvt	nvt	nvt
Leukose antistoffen (ELISA) (B) (pool)	369	7.094	7.094	nvt	nvt	nvt

* Van de 41 stalen positief in de Brucellose MAT-test waren er 39 negatief in de ELISA-test. De twee positieve stalen werden opnieuw getest met een ELISA door het CODA. Ook hier testten beide stalen positief.

Luik 3 — TUB-WINTERSCREENING (tuberculinasies)

ONDERZOEK:	Aantal onderzochte beslagen	Aantal dieren	Aantal negatief	Aantal twijfelachtig	Aantal positief
Tuberculinasie	435	49.549	49.438	79	32

RUNDERRADAR brengt verslag uit over praktijkgevallen

Bedrijven met hardnekkige problemen op het vlak van diergezondheid kunnen via hun dierenarts een beroep doen op een team dierenartsen van Veepeiler Rund (DGZ) en de kliniek Inwendige Ziekten van de Grote Huisdieren (Universiteit Gent). In de rubriek RunderRadar brengt het team jaarlijks verslag uit over de meest opmerkelijke gevallen.

CASE IN DE KIJKER: ABORTUSSTORM DOOR EEN ACUTE INFECTIE MET SALMONELLA DUBLIN

In februari 2017 kreeg een vleesveebedrijf in Vlaams-Brabant te maken met een abortusstorm. Meer dan tien koeien aborteerden op het einde van de dracht. Ook verschillende van de aborterende koeien werden ziek. Eén ervan stierf.

Binnen het abortusprotocol werd een rein-cultuur gekweekt met de *Salmonella* Dublin bacterie afkomstig uit de longen en lebmaag van elke afgestorven vrucht. Uit het antibiogram bleek deze *Salmonella* nog gevoelig te zijn voor diverse eerste keus antibiotica.

Het bedrijf hield nog enkele levende BVD-dragers aan om af te mesten. Deze werden in een apart hok geplaatst. Door de strikte hygiëne en individuele huisvesting van de levend geboren kalveren werd geen enkel levend geboren kalf ziek. Het valt hiermee echter absoluut niet uit te sluiten dat er toch nog BVD-virus circuleerde in de stal, met een negatief effect op de immuunstatus van de koeien en bijgevolg een verhoogde gevoeligheid voor abortus door *Salmonella* Dublin.

Naar aanleiding van de abortusproblematiek werden de BVD-dragers onmiddellijk geruimd en werd er een strikte hygiëne rond het afkalven toegepast. Elke koe die nog moest kalven, werd drie dagen behandeld met sulfa-trimethoprim. Ook de interne en externe bioveiligheid van het bedrijf werd verbeterd. Na deze aanpassingen waren er geen abortussen meer op het bedrijf.

Andere cases waarover in 2017 gecommuniceerd werd in de RunderRadar:

- Acute sterfte van dikbilkalveren door hypomagnesiemie;
- Abortus op dikbilbedrijven en de mogelijke rol van *Trueperella pyogenes*;
- Een uitbraak van *Salmonella* Give op een melkveebedrijf;
- Melkveebedrijven met milkdrop en koorts;
- Sterfte door een *Salmonella*-uitbraak bij dikbilkalveren en melkvee;
- Aardappeldermatitis of potato dermatitis op een afmestvleesveebedrijf;
- Mogelijke terugkeer van 'bloederkalveren'.

Foetus binnengebracht voor abortusprotocol en opgelegd voor staalname

KLEINE HERKAUWERS

SCHAPEN, GEITEN EN HERTEN

Kerncijfers beslagen en dieren

Iedere houder van één of meerdere schapen, geiten of herten, ook elke particuliere (hobby-)houder, is wettelijk verplicht zich te laten registreren als actief beslag. Bij de hertachtigen zien we dat de daling van het aantal beslagen in 2017 verder gezet werd. Ook bij de schapen was er het afgelopen jaar een kleine terugval. Het aantal beslagen met geiten daarentegen steeg voor het tweede jaar op rij.

Aantal actieve beslagen en nutsdieren in de Vlaamse regio (eind 2017)

Aantal beslagen actief voor schapen, geiten en hertachtigen					
	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal beslagen met schapen	18.286	18.143	17.944	17.964	17.827
Aantal beslagen met geiten	6.851	6.780	6.172	6.803	6.844
Aantal beslagen met hertachtigen	1.828	1.783	1.733	1.717	1.673

15-DECEMBERTELLING

Elk jaar in december krijgen de houders van schapen, geiten en hertachtigen de opdracht om het aantal dieren te tellen, de zogenaamde 15-decembertelling. De resultaten van deze telling geven aan dat er in Vlaanderen 118.272 schapen, 56.852 geiten en 10.425 hertachtigen zijn. Hierbij willen we opmerken dat niet alle houders gereageerd hebben naar aanleiding van de telling en dat deze cijfers dus een onderschatting zijn van de realiteit.

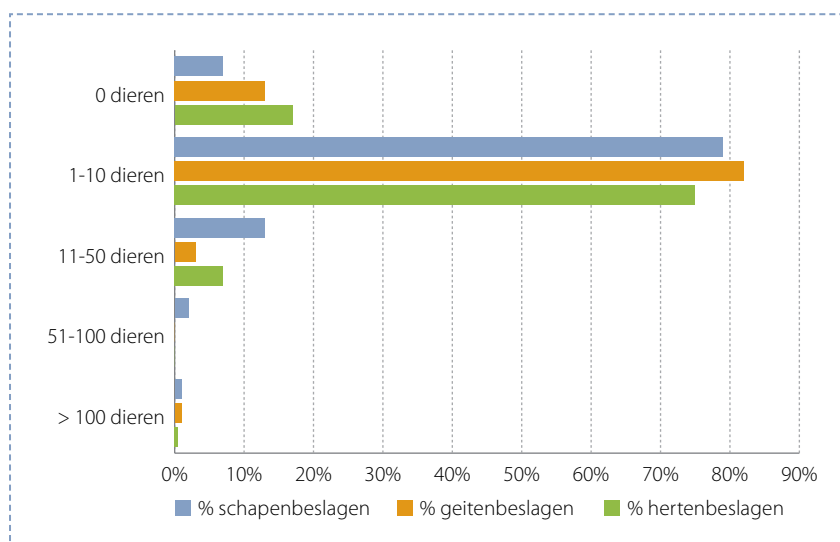
Op basis van de 15-decembertelling werden de beslagen ingedeeld volgens grootte (aantal dieren per beslag). Hierbij valt duidelijk op dat het gros van de beslagen slechts een klein aantal dieren houdt.

Zo valt 79% van de actieve schapenbeslagen in de categorie van één tot tien dieren; samen vertegenwoordigen zij 35% van het totale aantal schapen.

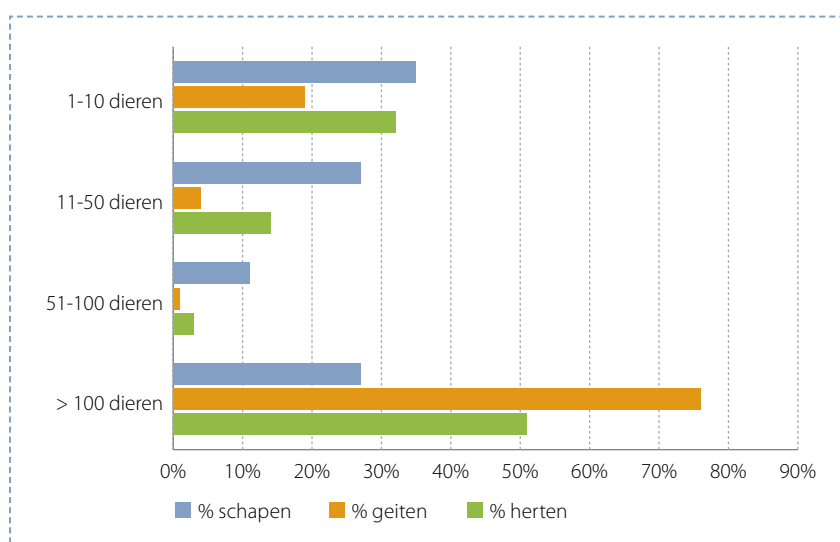
Opmerkelijk voor geiten is dat slechts 1% van de bedrijven meer dan 100 dieren heeft, terwijl diezelfde bedrijven samen 76% van het totale aantal dieren vertegenwoordigen.

Bij de hertenbeslagen behoort 75% van het aantal beslagen tot de categorie van één tot tien dieren, goed voor 32% van alle herten. Een erg klein percentage

Percentage actieve schapen-, geiten- en hertenbeslagen volgens gemiddeld aantal dieren per beslag (cijfers telling 2017)

Percentage schapen, geiten en herten volgens gemiddeld aantal dieren per beslag (cijfers telling 2017)

hertenbeslagen heeft meer dan 100 dieren (0,5%), maar deze houden wel 51% van alle herten. Dit is een sterke stijging in vergelijking met de voorgaande jaren.

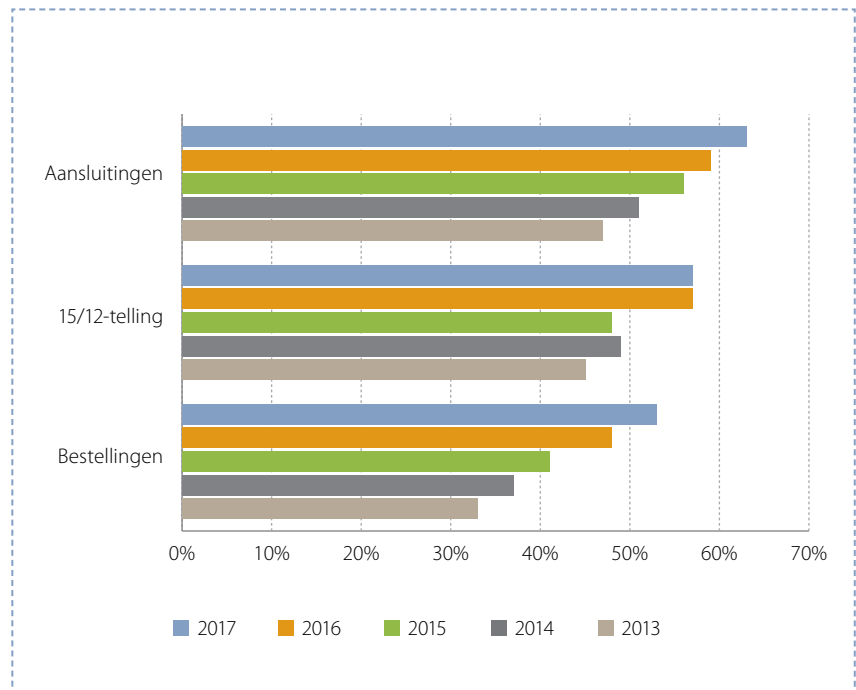
GEbruik VEEPORTAAL

Het aantal Veeportalaansluitingen en registraties in Veeportaal blijft licht groeien. Eind 2017 stond de teller voor schapen, geiten en hertachtigen op 17.451 aansluitingen, tegenover 16.230 eind 2016.

In 2017 heeft 60% van de houders van schapen, 62% van de houders van geiten en 48% van de houders van hertachtigen Veeportaal gebruikt om de 15-decembertelling te registreren. De andere houders bezorgden de telling aan DGZ via de post.

Daarnaast is 53% van de 5.583 bestellingen door de veehouders in Veeportaal geregistreerd.

Percentage gemiddeld aantal aansluitingen, 15-decembertellingen en bestellingen voor schapen, geiten en herten in Veeportaal (eind 2017)

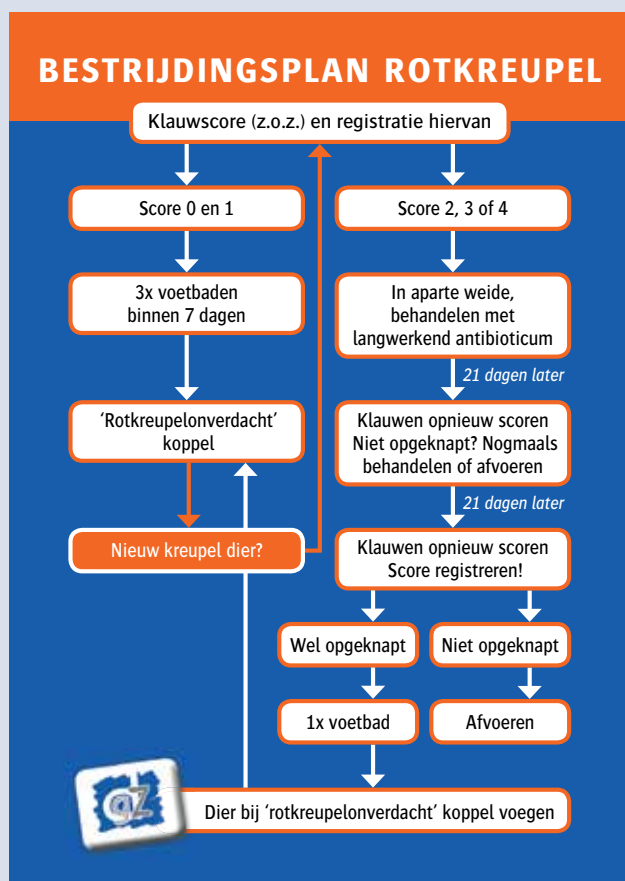

FOCUS

Aanpak van rotkreupel: project ontrafelt de belangrijkste pijlers

In 2017 werd het project "De aanpak van rotkreupel in België" afgesloten. Dit project liep sinds eind 2014 dankzij de financiële steun van het Sanitair Fonds. Het doel ervan was om een bestrijdings- en monitoringsprogramma uit te werken dat schapenhouders in staat moet stellen om hun kudde vrij te krijgen én te houden van rotkreupel.

Bestrijdingsplan rotkreupel

SCOREKAART

Scoresysteem volgens Raadsma en Egerton, Livestock Science, 2013

De aanpak in België van rotkreupel

078 05 05 23 - www.dgz.be
helpdesk@dgz.be

SCORE 0
Droge klauw, droge tussenklauwhuid

SCORE 1
Droge klauw, iets roodheid tussenklauwhuid

SCORE 2
Ontsteking tussenklauwhuid

SCORE 3
Ontsteking tussenklauwhuid en loslatende zoolhoorn

SCORE 4
Ernstige ontsteking tussenklauwhuid en loslatende zoolhoorn

Scorekaart rotkreupel volgens Raadsma en Egerton (2013)

In een eerste fase van het project ontvingen de schapenhouders een elektronische enquête via de nieuwsbrief. In een tweede fase werden 25 Vlaamse en 10 Waalse schapenhouders geselecteerd voor deelname aan het project. Deze

schapenhouders kregen de opdracht om het opgestelde bestrijdingsplan uit te voeren om zo van hun rotkreupelproblemen af te geraken. Elke deelnemende schapenhouder werd driemaal bezocht door een dierenarts van DGZ. Tijdens

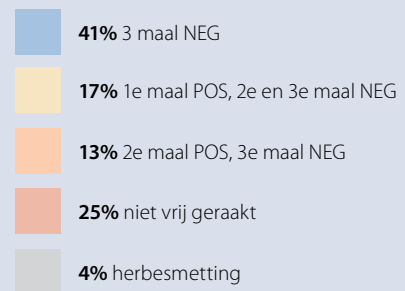
deze bezoeken nam de dierenarts stalen voor onderzoek naar de aanwezigheid van de rotkreupelbacterie *Dichelobacter nodosus*. Zo kon opgevolgd worden welke bedrijven erin slaagden om rotkreupelvrij te worden én te blijven.

**Resultaten van de PCR-onderzoeken
naar de aanwezigheid van *Dichelobacter nodosus***

Nummer bedrijf	Beslagnummer	resultaat 1e PCR	resultaat 2e PCR	resultaat 3e PCR
1	BEXXXXXX1-0501	POS	POS	NEG
2	BEXXXXXX2-0501	POS	POS	POS
3	BEXXXXXX3-0501	POS	POS	NEG
4	BEXXXXXX4-0501	POS	POS	POS
5	BEXXXXXX5-0501	NEG	NEG	NEG
6	BEXXXXXX6-0501	NEG	NEG	NEG
7	BEXXXXXX7-0501	NEG	NEG	NEG
8	BEXXXXXX8-0501	NEG	NEG	NEG
9	BEXXXXXX9-0501	NEG	NEG	NEG
10	BEXXXXXX10-0501	POS	NEG	POS
11	BEXXXXXX11-0501	POS	POS	POS
12	BEXXXXXX12-0501	NEG	NEG	NEG
13	BEXXXXXX13-0501	POS	NEG	NEG
14	BEXXXXXX14-0501	POS	NEG	NEG
15	BEXXXXXX15-0501	NEG	NEG	NEG
16	BEXXXXXX16-0501	NEG	NEG	POS
17	BEXXXXXX17-0501	POS	NEG	NEG
18	BEXXXXXX18-0501	POS	NEG	POS
19	BEXXXXXX19-0501	POS	NEG	POS
20	BEXXXXXX20-0501	NEG	NEG	NEG
21	BEXXXXXX21-0501	POS	POS	NEG
22	BEXXXXXX22-0501	POS	NEG	NEG
23	BEXXXXXX23-0501	NEG	NEG	NEG
24	BEXXXXXX24-0501	NEG	NEG	NEG

Bedrijven 13, 14, 17 en 22 slaagden erin om rotkreupelvrij te worden én te blijven. Bedrijven 1, 3 en 21 zijn vermoedelijk vrij geraakt. Bedrijven 2, 4, 10, 11, 18 en 19 zijn besmet gebleven. Dit waren stuk voor stuk bedrijven die het bestrijdingsplan niet of onvolledig uitgevoerd hadden.

De grootste struikelblokken voor het uitvoeren van het bestrijdingsplan zijn dat het heel arbeidsintensief is en dat het uitvoeren van voetbaden niet altijd praktisch haalbaar is.

Op basis van de resultaten van het project kwamen volgende sleutelfactoren in de bestrijding van rotkreupel naar voor:

- De volledige kudde moet aangepakt worden op één moment om definitief komaf te kunnen maken met het probleem. Door enkel de klinisch aangetaste dieren individueel te behandelen op het moment dat de problemen opvallen, kunnen herbesmettingen blijven optreden. Bovendien is uit het project gebleken dat dieren zonder klinische symptomen ook drager kunnen zijn van de rotkreupelbacterie en deze in de kudde kunnen verspreiden.
- Om herbesmetting te voorkomen, moeten de dieren na elke behandeling verplaatst worden naar een veilige weide. Dit is een weide waar minstens twee weken geen schapen of runderen gelopen hebben.
- Correcte quarantainemaatregelen zijn héél belangrijk in de preventie van rotkreupel. Aankoop van besmette dieren bleek in het project namelijk de meest voorkomende oorzaak van insleep in de kudde te zijn.

GETUIGENIS

SCHAPENHOUDER BANT ROTKREUPEL UIT KUDDE

Marc Van Hecke uit Sint-Laureins houdt al ruim 30 jaar schapen. Zoals de meeste schapenhouders begon hij klein, met een drietal schapen. Daarnaast had hij ook enkele runderen. Zijn hobby liep al snel uit de hand. Ondertussen lammeren er elk jaar een 100-tal ooiën af, voornamelijk Swifters die gekruist worden met Texelaars. Marc focust zich momenteel uitsluitend op de vleeslamproductie. We vroegen hem naar zijn ervaringen met het rotkreupelproject.

Waarom heb je meegedaan aan het project?

“Vroeger beperkte de aanpak van rotkreupel in mijn kudde zich tot het vaccineren van de ooiën. De problemen bij de ooiën bleven hiermee onder controle, maar de laatste jaren merkte ik meer en meer problemen op met rotkreupel bij de lammeren gedurende het weideseizoen. Ik had dus nood aan een andere methode om de problemen aan te pakken.”

Wat heb je geleerd uit het project?

“Dat het belangrijk is om de problemen onder handen te nemen op het juiste moment en om de hele kudde tegelijk te behandelen. Ik heb enkele dieren met chronische besmettingen uit de kudde

verwijderd en daarnaast heb ik alle dieren behandeld met voetbaden.

Het beste moment voor mij om de voetbaden toe te passen is in het voorjaar, na het aflammeren, bij het naar buiten gaan van de dieren. Op die manier komen de ooiën en de lammeren na de behandeling terecht op een weide waar de hele winter geen schapen gestaan hebben en die dus veilig is. Ik heb de afgelopen zes jaar geen dieren meer aangekocht, maar binnenkort zal ik toch weer één of meerdere rammen moeten aankopen. Ik zal daarbij zeker heel voorzichtig zijn en de rammen in quarantaine plaatsen. En voor ze de kudde vervoegen, zal ik ze eerst door een voetbad laten lopen.”

Is het gelukt om de rotkreupelproblemen te bannen met behulp van het plan van aanpak uit het project?

“Jazeker! Af en toe zie ik nog eens pootproblemen, maar bij verdere inspectie blijkt het nooit om rotkreupel te gaan. Het volstaat nu om de schapen één keer per jaar een voetbad te geven.”

Wat waren de struikelblokken in het behandelingschema?

“Het is even zoeken naar de juiste werkwijze voor de voetbaden; de eerste maal had ik bijvoorbeeld het product verkeerd gedoseerd. Het vraagt wel extra werk om het schema toe te passen, maar het is het zeker waard! Bovendien valt de kost van de enting voor ons nu ook weg.”

OVERIGE ACTIVITEITEN

“SCHAPENHOUDER ZOEKT RENDABILITEIT”

Dit demonstratieproject duurzame landbouw liep in de zomer van 2017 ten einde.

Finaal werd in dit project een berekeningstool ontwikkeld waarmee de schapenhouder voor zijn eigen bedrijf de impact van bepaalde managementaanpassingen kan simuleren. Een aantal bedrijven kreeg een doorlichting op vlak van rendabiliteit. De conclusies waren niet verrassend: een rendabele schapenhouderij blijkt een moeilijk gegeven. In ons land is en blijft het hoofdzakelijk een hobbysector.

“VOORUIT MET DE GEIT, HET SCHAAP, HET HERT”

Halverwege 2017 ging een nieuw demonstratieproject duurzame landbouw van start. In dit project gaat DGZ samen met de andere projectpartners (Vlaamse Schapenhouderij (VSH), KU Leuven - technologiecampus Geel, Vlaamse Beroepsgeitenhouderij, Belgische Beroepsvereniging voor hertenhouders) op zoek naar alternatieve verdienmodellen voor zowel de schapen- en geiten-, als de hertenhouderij.

Voor de schapenhouderij is het de bedoeling om de korte ketenaanpak onder de aandacht te brengen en te promoten. Voor de geitenhouderij verkent het project de mogelijkheden voor

de afmest en afzet van de geitenbokjes. Binnen de hertenhouderij is de afzet via de korte keten al langer gekend en goed georganiseerd. Hun aanpak zal dan ook breder kenbaar gemaakt worden.

In een werkpakket diergezondheid en bioveiligheid zal in de loop van 2018 voor elk van de drie sectoren een protocol opgesteld worden dat focust op bioveiligheid en preventie van dierziekten. Dit protocol kan als leidraad/hulpmiddel gebruikt worden door dierenartsen en veehouders. Daarnaast zal de regelgeving omtrent slachten, transport van dieren of vlees en de inzet van een eventuele mobiele slachtunit gebundeld en verspreid worden.

ABORTUSPROTOCOL

Dit verplichte programma loopt sinds 2010 dankzij de financiële steun van het FAVV. Het abortusprotocol is een belangrijke tool in de monitoring van de brucellosevrije status van ons land en geeft daarnaast een beeld van de meest voorkomende

infectieuze oorzaken van abortus bij kleine herkauwers. Aangezien ook in 2017 de dreiging van blauwtong vanuit Frankrijk acuut bleef, werd tijdens voordrachten aan schapenhouders het belang van het abortusprotocol meermaals benadrukt.

BESTRIJDINGSPROGRAMMA ZWOEGERZIEKTE EN CAE

Ook in 2017 voerde DGZ de ELISA's voor zwoegerziekte en CAE uit op bloedstalen van respectievelijk schapen en geiten binnen het wettelijk geregelde bestrijdingsprogramma.

Voor zwoegerziekte onderzocht DGZ ruim 4.000 serumstalen, waarvan 1,6% een positief resultaat had. Bijkomend onderwierp het CODA deze positieve stalen – volgens de geldende beslissingsboom – aan de immunodiffusietest. Dit

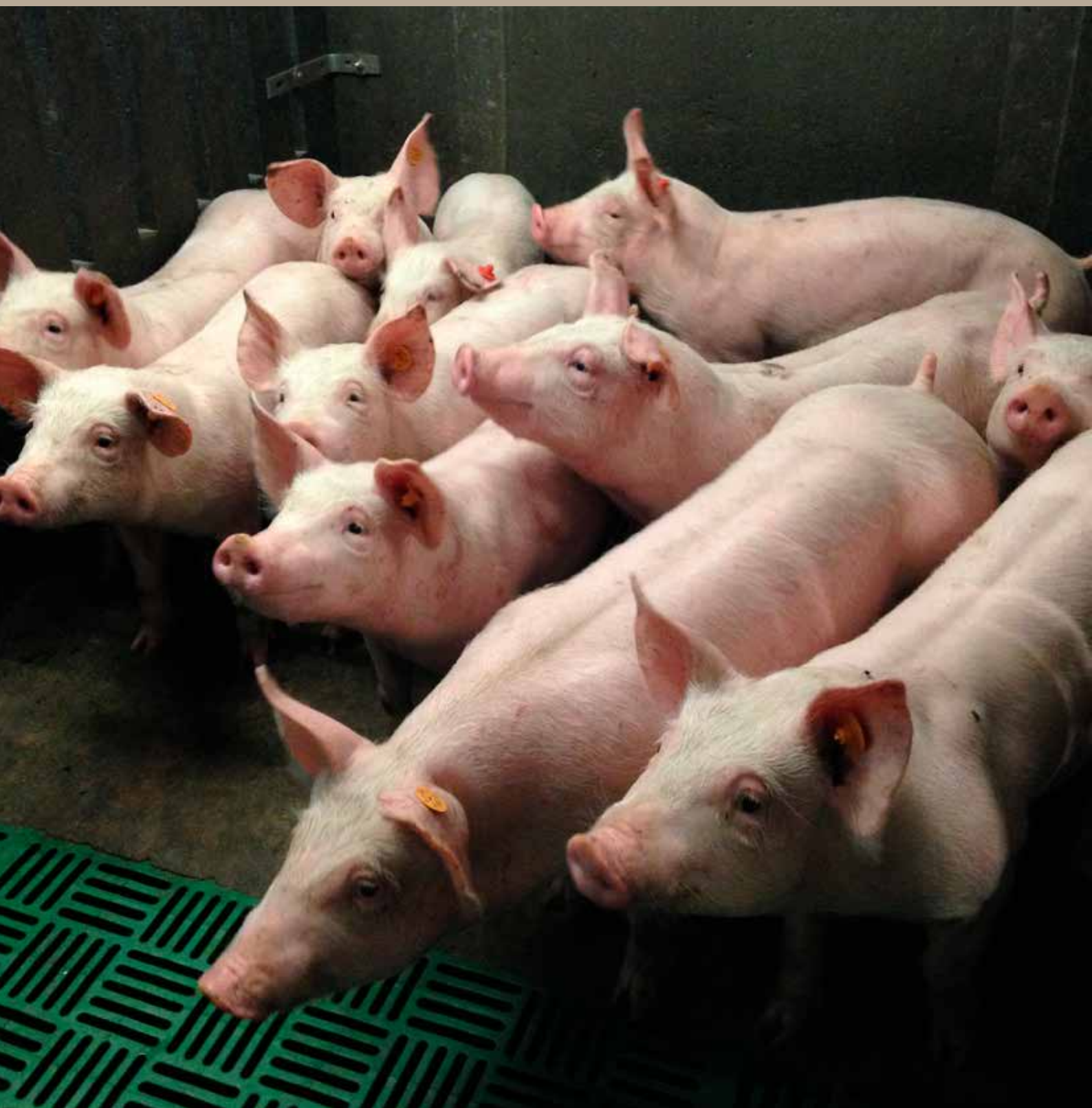
leverde 41 positieve en 2 niet-interpreteerbare resultaten op. Als hercontrole deed het CODA 13 PCR's; al deze testen waren negatief.

Het aantal geitenbedrijven dat deelneemt aan het bestrijdingsprogramma ligt net als de vorige jaren veel lager dan bij de schapenhouders. In 2017 onderzocht DGZ iets meer dan 200 stalen met ELISA waarvan 10% een positief resultaat opleverde voor CAE.

VARKENS

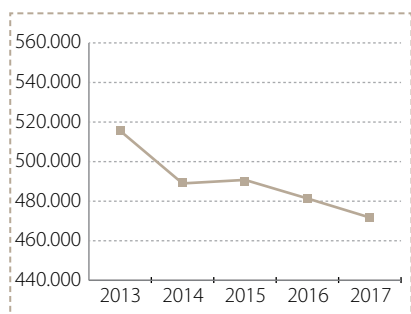
KERNCIJFERS beslagen en dieren

In 2017 zette de neerwaartse trend van het aantal actieve varkensbeslagen zich voort: er was een daling met 1% ten opzichte van 2016. Na een stagnatie in 2015 daalt het aantal fokvarkensplaatsen sinds 2016 opnieuw. Ook het aantal vleesvarkensplaatsen kende een lichte terugval.

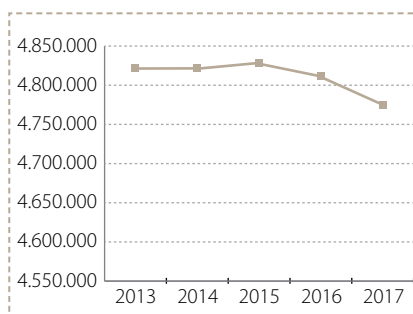
Aantal actieve beslagen en nutsdieren in de Vlaamse regio (eind 2017)

Actieve varkensbeslagen en aantal plaatsen voor varkens					
	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal varkensbeslagen	6.318	6.204	5.882	5.779	5.721
Aantal fokvarkensplaatsen	515.578	488.986	490.758	481.386	471.745
Aantal vleesvarkensplaatsen	4.823.646	4.824.415	4.832.965	4.814.874	4.775.918

Evolutie fokvarkensplaatsen (eind 2017)

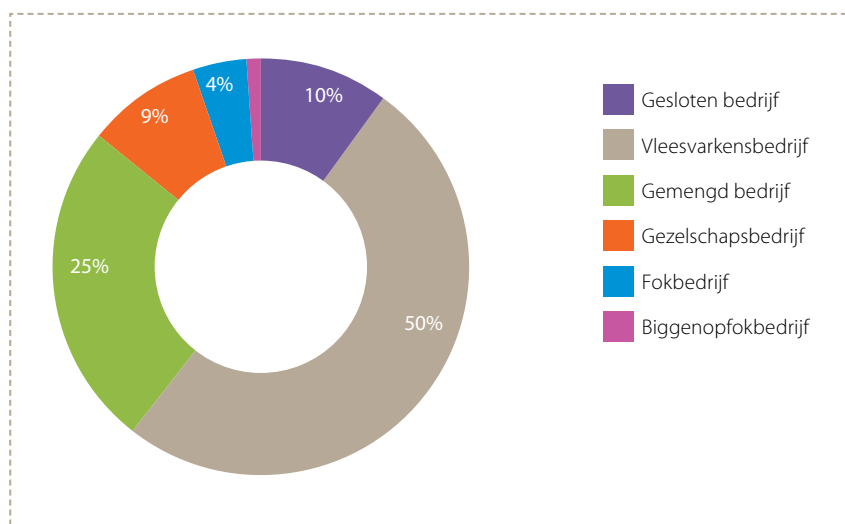

Evolutie vleesvarkensplaatsen (eind 2017)

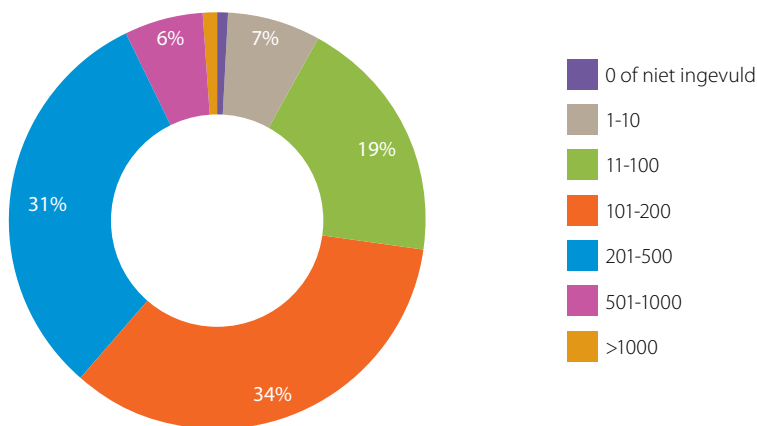
Volgend op de wijzigingen die het nieuwe KB met zich meebracht (nieuwe bedrijfstypes, types diercategorieën, enz.) werd begin 2015 iedere varkenshouder bevraagd naar de actuele bedrijfssituatie. De verdeling over de verschillende bedrijfstypes, te vinden in onderstaande grafiek, blijft nagenoeg gelijk.

Verdeling varkensbeslagen per type bedrijf (eind 2017)

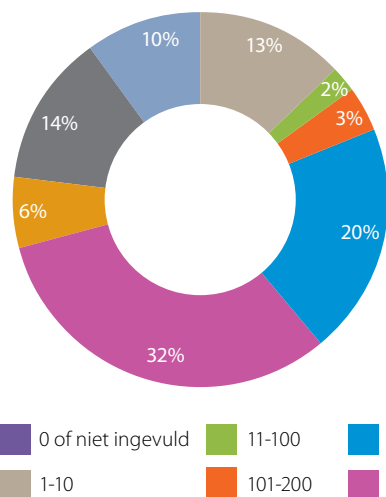

Wanneer de actieve bedrijven met fokvarkens (fokbedrijven, gesloten en gemengde bedrijven) worden ingedeeld volgens aantal fokvarkensplaatsen, zien we dat de meeste bedrijven zich situeren in de categorieën van 11-100 (19%), 101-200 (34%) en 201-500 (31%) dieren. 65% van de fokvarkens bevindt zich op de bedrijven met een capaciteit tussen 101 en 500 plaatsen.

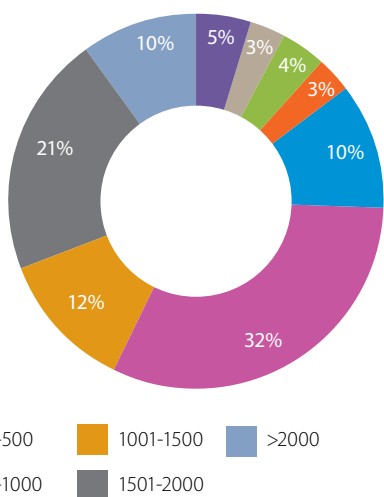
Verdeling bedrijven met fokvarkens volgens capaciteit
(aantal fokvarkensplaatsen eind 2017)

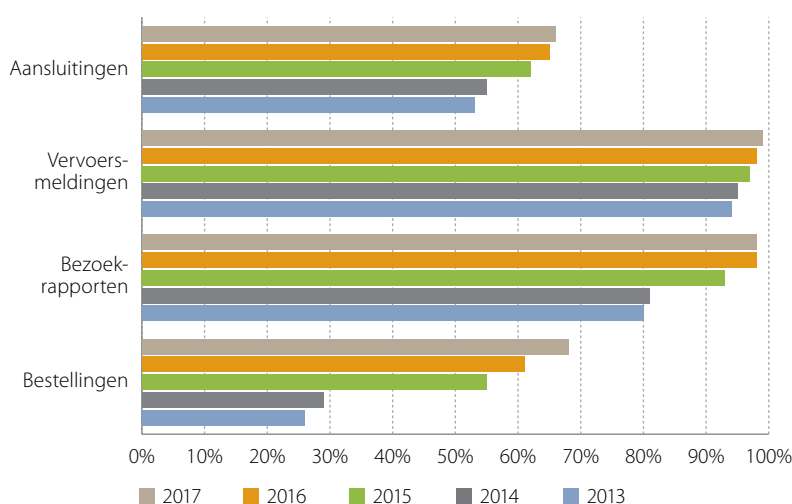
Verdeling vleesvarkensbedrijven volgens capaciteit
(aantal vleesvarkensplaatsen eind 2017)

Verdeling gesloten en gemengde bedrijven volgens capaciteit
(aantal vleesvarkensplaatsen eind 2017)

Percentage aansluitingen, vervoersmeldingen, bezoeksrapporten en bestellingen in Veeportaal (evolutie 2013-2017)

Wanneer we de actieve vleesvarkensbedrijven versus gesloten en gemengde bedrijven indelen volgens het aantal vleesvarkensplaatsen zien we een ander beeld. 2.593.810 vleesvarkensplaatsen bevinden zich op de vleesvarkensbedrijven, terwijl 2.169.141 vleesvarkensplaatsen zich bevinden op de gemengde en gesloten bedrijven.

De meeste vleesvarkensplaatsen situeren zich op bedrijven met minstens 500 plaatsen. Opvallend is dat wat betreft de vleesvarkensbedrijven 52% van de vleesvarkens te vinden is op slechts 23% van de bedrijven. Wat betreft de gemengde en gesloten bedrijven bevindt 53% van de vleesvarkens zich op 31% van de bedrijven. Het gaat hier telkens om bedrijven met minstens 1500 vleesvarkensplaatsen.

GEBRUIK VEEPORTAAL

Het aantal Veeportalaansluitingen bleef licht groeien voor de varkenssector. Eind 2017 stond de teller op 3.910 aansluitingen tegenover 3.778 eind 2016.

Veeportaal wordt vooral gebruikt voor de vervoersmeldingen. Het betreft hier de registratie van de verplaatsingsdocumenten die gebruikt worden bij het transport van varkens. Een andere belangrijke registratie in de varkenssector is het viermaandelijks bezoeksrapport, dat geregistreerd wordt door de bedrijfsdierenarts. Ongeveer 98% van deze beide registraties werd in 2017 afgehandeld via Veeportaal; amper 2% van de meldingen gebeurde nog op papier.

In 2017 zagen we opnieuw een stijging van het aantal bestellingen via Veeportaal: van de 5.949 bestellingen van één of meerdere artikelen die in 2017 verwerkt zijn, is 68% via Veeportaal geregistreerd. In 2016 was dit 61%.

KERNCIJFERS laboratoriumonderzoek

In 2017 heeft het laboratorium van DGZ over de verschillende afdelingen heen 213.832 analyses/autopsies uitgevoerd voor varkens.

Het aantal serologische onderzoeken voor Aujeszky en *Salmonella* bleef stabiel. Het aantal inzendingen diagnostiek nam toe met 13%. In de afdeling bacteriologie was er ten opzichte van 2016 een daling met 10%. Deze is vooral te wijten aan een

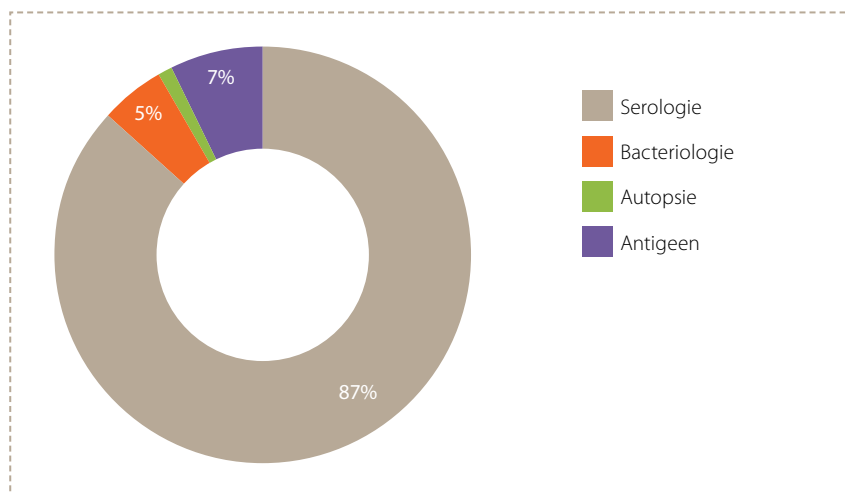
afname van het aantal waterstalen en hygiënogrammen. In 2016 was er echter een sterke toename van deze analyses. Als we de vergelijking maken met 2015 is er nog altijd een stijging met ongeveer 39%.

De analyses in de afdeling antigeendetectie stegen met ruim 43% voornamelijk door de hogere aantallen PCR-testen in het kader van PRRS en PCV2. Het aantal varkens aangeboden voor autopsie nam toe met 12,5%.

Aantal onderzoeken per afdeling

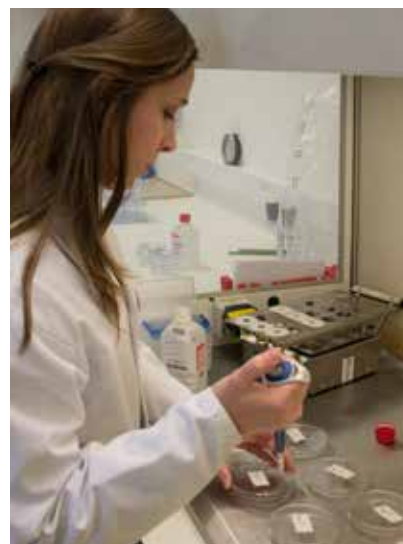
	2016	2017	2017 t.o.v. 2016
Serologie	178.570	185.576	+3,9%
Bacteriologie	11.746	10.576	-10,0%
Antigeendetectie	10.876	15.622	+43,6%
Autopsie	1.830	2.058	+12,5%
Totaal	203.022	213.832	+5,3%

Verdeling analyses varkens over de verschillende laboratoriafdelingen

Overzicht meest voorkomende analyses

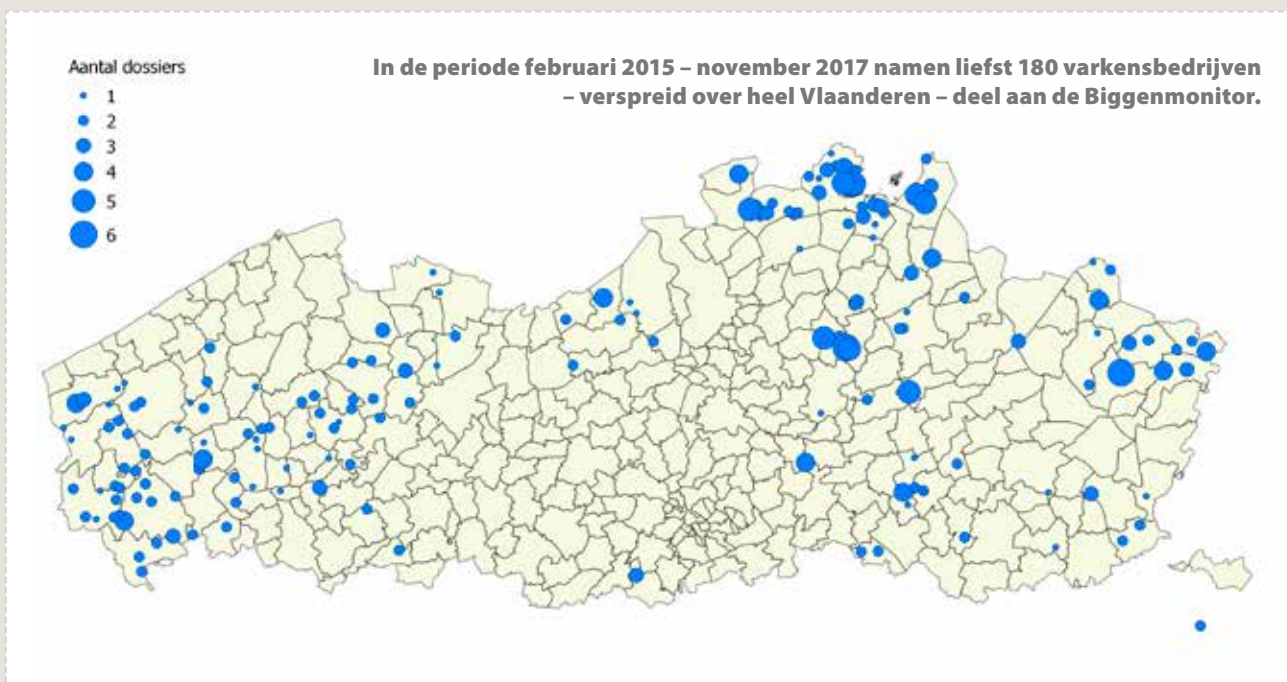
	2016	2017	2017 t.o.v. 2016
Aujeszky gE As (ELISA)	86.076	84.475	-1,9%
<i>Salmonella</i> As (ELISA)	39.453	41.244	+4,5%
PRRS As (ELISA)	16.178	17.348	+7,2%
PCV2 IgG / IgM (ELISA)	6.942	7.708	+11,0%
Brucellose As (RBPT)	3.936	3.704	-5,9%
PRRSv Ag (RT-PCR)	2.080	3.275	+57,5%
Influenza H1N1/ H1N2 / H3N2As (HI)	2.396	3.184	+32,9%
Klassieke varkenspest As (ELISA)	3.346	2.928	-12,5%
<i>M. hyopneumoniae</i> As (ELISA)	2.056	2.591	+26,0%
<i>A. pleuropneumoniae</i> As (ELISA)	1.748	2.281	+30,5%

Biggenmonitor: veehouder en dierenarts pakken samen PRRS en circovirus aan

De Biggenmonitor is gebaseerd op het principe dat gezonde biggen alles in zich hebben om uit te groeien tot gezonde vleesvarkens. Met de Biggenmonitor wil DGZ de sector bewust maken van het belang van een preventieve aanpak. Dierenartsen en varkenshouders worden ook gemotiveerd om de problematiek samen te bespreken. Zo kunnen de bedrijven evolueren naar een betere diergezondheid en een gunstiger economische situatie.

DGZ lanceerde de Biggenmonitor in 2015, op vraag van de sector en met financiële ondersteuning van het Sanitair Fonds. Dit programma concentreerde zich in een eerste fase op twee ziekten met een belangrijke economische impact, namelijk PRRS en het circovirus (PCV2).

Naast o.a. een analyse van de technische kengetallen omvatte de Biggenmonitor in de periode 2015-2017 een bloedonderzoek van dertig biggen verspreid over drie leeftijdscategorieën (4, 8 en 12 weken). De staalnames gebeurden twee keer in een periode van een jaar. In het bloed werd gezocht naar het PRRS-virus en (optioneel) circovirus en naar antistoffen tegen deze virussen. Zo werd

nagegaan wanneer de biggen worden besmet en kunnen gepaste maatregelen genomen worden.

SAMENWERKING DIERENARTS EN VEEHOUDER LOONT

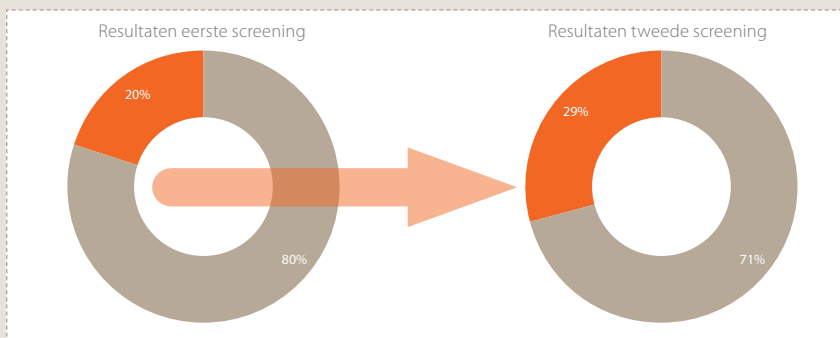
Op ongeveer 80% van de deelnemende bedrijven wordt het PRRS-virus gevonden in de biggenafdeling. Opvallend is dat biggen reeds op zeer jonge leeftijd – vanaf 4 weken – besmet kunnen zijn. Dit betekent dat deze biggen reeds voor de geboorte of in de kraamstal besmet raken. Op deze bedrijven dient de focus van de aanpak van de PRRS-problematiek bij de zeugen te liggen. Worden de biggen op latere leeftijd besmet, dan ligt de focus op de biggenafdeling.

De aanpak van PRRS is mogelijk maar vraagt een grote inspanning. Deze bestaat niet alleen uit vaccinatie, maar moet aangevuld worden met een heel gamma aan bioveiligheidsmaatregelen. De aanpak moet gebeuren op maat van het bedrijf en de begeleiding door de dierenarts is hierbij cruciaal.

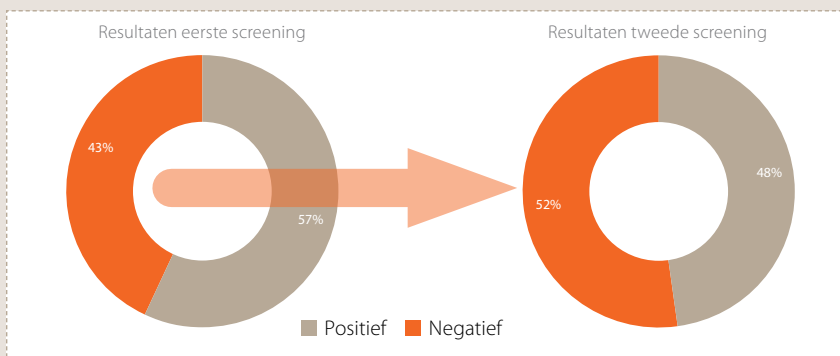
Wat circovirus betreft, kan ongeveer de helft van alle biggenafdelingen onderzocht in de Biggenmonitor beschouwd worden als vrij van het virus of zeer laag besmet. Dit toont aan dat het mogelijk is om het PCV2-virus onder controle te houden en dat het toepassen van het gezondheidsplan – opgesteld door dierenarts en veehouder – loont.

PRRS

Circovirus

Evolutie PRRS

Bij bedrijven die in 2017 tweemaal (met zes maanden tussentijd) bloedstalen lieten onderzoeken in de Biggenmonitor, daalde het percentage biggenafdelingen positief voor PRRS, van 80% bij de eerste screening naar 71% bij de tweede screening.

Evolutie circovirus

Voor het circovirus daalde het percentage positieve biggenafdelingen van 57% bij de eerste screening naar 48% bij de tweede screening.

Biggenmonitor: een uniek project in Europa

Jos Schillebeekx is al jaren een hevig pleitbezorger van de Biggenmonitor.

“PRRS is één van de grootste problemen op een modern varkensbedrijf. Een eradicatie van dit virus is waarschijnlijk niet snel mogelijk, maar het is wel onder controle te houden. Belangrijk hierbij is dat we de manier waarop het virus zich verspreidt en introduceert of manifesteert op een bedrijf nog beter leren kennen.

PRRS is een multifactorieel probleem. Enkel vaccineren bijvoorbeeld zal PRRS niet uit het bedrijf krijgen. De bestrijding van het virus vraagt een optimale interne en externe bioveiligheid in combinatie met onder andere de opfokprogramma's van de jonge zeugen en entschema's.”

Jos merkt een positieve evolutie bij de bestrijding van PRRS, maar toch is er nog een lange weg af te leggen. Heel belangrijk hierbij is de bewustmaking

van de volledige sector. Jos heeft zijn varkenshouders altijd gemotiveerd om ziekten, zeker PRRS, te blijven monitoren. Zo weten ze wat ze op hun bedrijf kunnen verbeteren en hoe ze het virus buiten kunnen houden.

“Dit is een moeilijke opdracht; daarom is sensibilisering rond PRRS zo belangrijk. Gelukkig is er wereldwijd steeds meer aandacht voor het PRRS-probleem. En de Biggenmonitor kunnen we beschouwen als een uniek project in Europa. Nog meer varkenshouders moeten gemotiveerd worden om hieraan deel te nemen.”

“Bij de aanpak van PRRS bestaat er zeker geen uniek schema dat werkt op elk bedrijf. Het is strikt bedrijfsgebonden maatwerk. Het belangrijkste is de zwakke punten van het bedrijf in kaart te brengen en deze aan te pakken. Dit vraagt een goede samenwerking tussen veehouder en dierenarts. Dit is enkel mogelijk als de

dierenarts regelmatig het bedrijf bezoekt en tussen de dieren staat, iets waar de jonge collega's jammer genoeg veel te weinig de kans toe krijgen.”

Over dierenarts Jos Schillebeekx

Jos Schillebeekx heeft 34 jaar praktijkervaring, vooral in de varkenssector. In 2000 volgde hij een opleiding tot vakdierenarts. Hij weet dus waarover hij spreekt. Jos legt de focus op preventie en dat verklaart waarom hij een groot voorstander is van de Biggenmonitor.

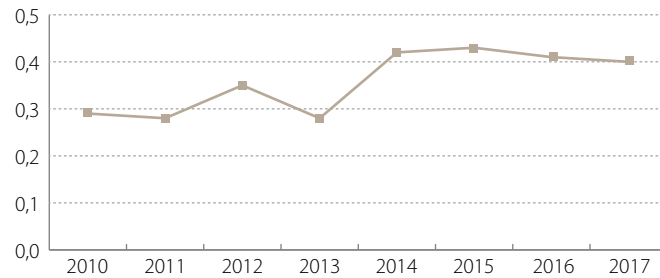
BESTRIJDING VAN SALMONELLA

Ondanks de stopzetting van het *Salmonella* Actieplan in 2015 zijn er nog verschillende kwaliteitslabels die hun bedrijven verplichten om de aujeszky-stalen van de vleesvarkens ook te laten onderzoeken op de aanwezigheid van salmonella-antistoffen.

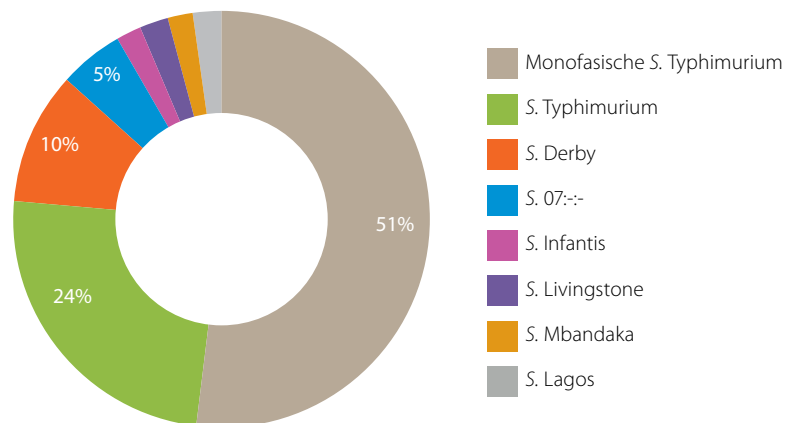
De gemiddelde s/p (*sample to positive*) ratio lag de laatste vier jaar hoger dan de periode vóór 2014, maar in vergelijking met 2015 is de trend weer licht dalend. Interpretatie wordt echter bemoeilijkt door het beperkte aantal stalen, onzekerheid over de leeftijd van de bemonsterde dieren en de daling van de staalnamefrequentie van driemaal naar eenmaal per jaar. Deze jaarlijkse staalname gebeurt nu bovendien meestal tussen april en september en onderzoek heeft aangetoond dat de s/p-ratio meestal hoger is in de zomer dan in de winter.

Wat de serotypes betreft, blijft *Salmonella* Typhimurium (inclusief de monofasische variant) in 2017 met voorsprong het meest geïsoleerde serotype bij varkens.

Evolutie gemiddelde s/p-ratio's per jaar

Geïdentificeerde *Salmonella*-serotypes bij varkens in 2017

VEEPEILER VARKEN houdt vinger aan de pols

Veepeiler Varken wordt gefinancierd door het Sanitair Fonds en is gebaseerd op een samenwerking van DGZ en Arsia enerzijds, en de faculteit Diergeneeskunde van de universiteiten van Gent en Luik anderzijds. Het doel van Veepeiler Varken is om meer inzicht te verwerven in bestaande varkensziekten en kort op de bal te spelen bij eventueel nieuwe aandoeningen.

TWEDELIJNSBEDRIJFSBEZOEKEN VEEPEILER VARKEN

In 2017 zijn er 69 bedrijfsbezoeken (waarvan 30 herhalingsbezoeken) verricht in het kader van Veepeiler:

- 40 bezoeken (waarvan 16 herhalingsbezoeken) door DGZ;
- 26 bezoeken (waarvan 14 herhalingsbezoeken) door de vakgroep Bedrijfsdiergeneeskunde van de faculteit Diergeneeskunde van UGent;
- 3 bezoeken door de Universiteit van Luik.

In het kader van de Veepeilerprojecten voerde DGZ bijkomend nog eens 26 bezoeken uit.

DEELPROJECTEN VEEPEILER AFGEWERKT IN 2017

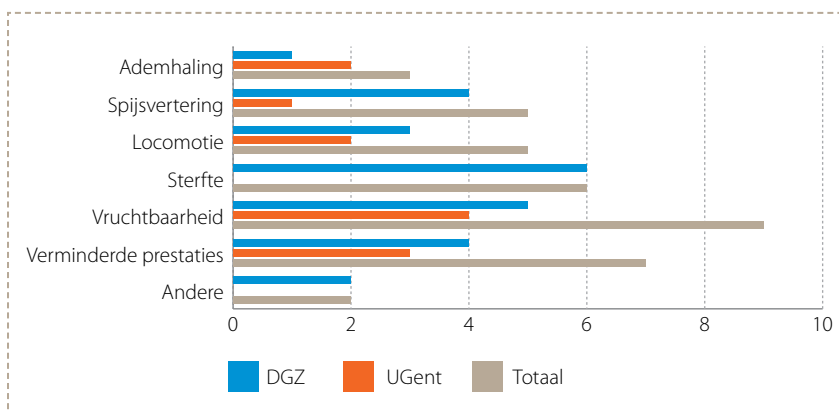
• Hygiënogrammen:

Met dit project maakte Veepeiler de varkenssector bewust van het belang van reinigen en ontsmetten, én van de mogelijkheid om de doeltreffendheid van de reiniging te controleren met hygiënogrammen. Grondig reinigen en ontsmetten van een stal draagt namelijk bij tot de preventie van insleep en versleping van ziektekiemen op een varkensbedrijf.

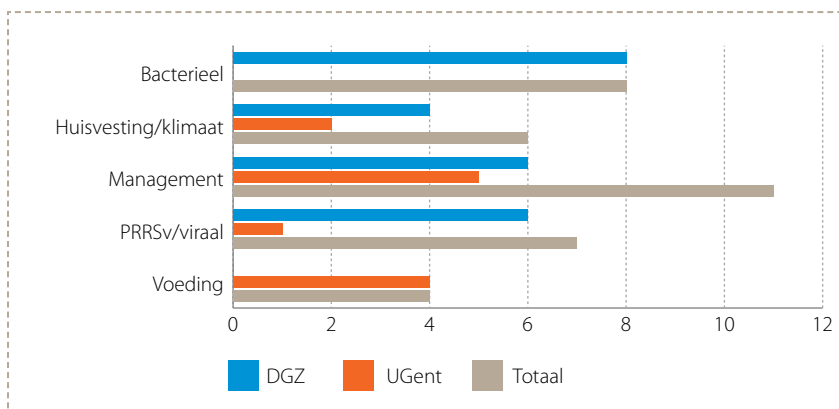
Binnen het project werden er 170 hygiënogrammen genomen op 111 bedrijven. De resultaten brachten aan het licht dat er heel wat verbetering mogelijk is. Sommige bedrijven realiseerden nog tijdens het project een verbetering. Zij pasten hun reinigings- en

Redenen aanvraag tweedelijsbezoeken

Vermoedelijke oorzaken van de problemen waarvoor een tweedelijsbezoek werd uitgevoerd

ontsmettingsprocedure aan en wisten zo hun hygiënogramscore te verlagen.

De belangrijkste aandachtspunten zijn het gebruik van inweekmiddel, het correct aanwenden van het ontsmettingsmiddel en het reinigen van de volledige afdeling (plafond tot vloer).

- **Onderzoek naar het voorkomen van PED en de mate waarin de Belgische zeugenstapel beschermd is tegen het virus:**
Om de besmettingen met PED te kunnen opvolgen, heeft Veepeiler verdachte meststalen onderzocht met PCR op de aanwezigheid van het virus. Het laatste staal dat positief tekende dateert van begin 2017.

In een tweede luik van het project gingen we na in welke mate de Belgische zeugenstapel in contact kwam met PED. Hiervoor werden er screenings georganiseerd in 2014, 2015 en eind

2016/begin 2017 met als doel de antistoftiters te vergelijken.

In 2015 bleken de antistoftiters gestegen ten opzichte van 2014. Bij een screening in december 2016 – februari 2017 waren de antistoftiters opnieuw gedaald.

- **Verband tussen vruchtbaarheidsproblemen en voorkomen *Chlamydia suis*:**
Bij zeugen met vruchtbaarheidsproblemen bleek 5-35% een positieve PCR-test te hebben. Echter, ook controlezeugen die geen problemen vertoonden, hadden positieve PCR-testen. Een duidelijk verband tussen het voorkomen van *Chlamydia suis* en vruchtbaarheidsproblemen kon dus niet worden aangetoond.
- **Onderzoek naar de prevalentie van wormbesmettingen (*Ascaris suum*) op de biggenbatterij:**
Dit project heeft aangetoond dat biggen in de batterijperiode reeds

serologisch positief kunnen zijn. Overdracht van *Ascaris suum* is dus al op jonge leeftijd mogelijk.

- **Onderzoek naar het effect van autovaccinatie tegen *Brachyspira hyodysenteriae*:**
Op een probleembedrijf werden gevaccineerde dieren vergeleken met een controlegroep. In dit project bleek de vaccinatie van de vleesvarkens met een autovaccin geen duidelijk effect te hebben op de dagelijkse groei, de serologische respons, de uitscheiding van de kiem of het sterftepercentage.
- **Onderzoek naar hypogalactie bij zeugen en hoe de behandeling en preventie geoptimaliseerd kunnen worden.**
- **Onderzoek naar het voorkomen van biofilms in drinkwaterleidingen op varkensbedrijven.**

VRIJWILLIGE PROGRAMMA'S

CERTIFICERING SCHURFTVRIJ EN PASTEURELLA DNT-GESCREEND

De certificatie van een varkensbedrijf houdt in dat het bedrijf jaarlijks meermaals gecontroleerd wordt op schurft en atrofische rhinitis (snuffel). Op basis van de resultaten van deze monitoring wordt beslist of het bedrijf het certificaat ontvangt, respectievelijk behoudt.

Het verwerven van een 'schurftvrije' status heeft op lange termijn een stevige daling in de behandelingskosten voor deze aandoening tot gevolg. Naast een duurzame kostenbeheersing zal ook de bedrijfsrendabiliteit erop vooruitgaan door een verbetering van de groei en voederconversie.

De voordelen van een Pasteurella DNT-gescreend varkensbeslag liggen op verschillende vlakken, namelijk een betere diergezondheid, een lager geneesmiddelenverbruik – zowel preventief (vaccins) als curatief (antibiotica voor secundaire longaandoeningen) – en betere dierprestaties (dagelijkse groei, voederconversie).

Eind 2017 hadden 37 bedrijven een certificaat 'schurftvrij' en 24 bedrijven een certificaat 'Pasteurella DNT-gescreend'.

GEZONDHEIDSMONITOR GELTEN EN GEZONDHEIDSMONITOR VARKENSBEDRIJF

Deze vrijwillige programma's brengen de gezondheidsstatus in beeld, zowel

op bedrijven die gelten verkopen, als op gesloten bedrijven. Ze maken het mogelijk om de gezondheidsstatus van de gelten en de zeugen beter op elkaar af te stemmen en zo de gezondheidsstatus van het bedrijf stap voor stap te optimaliseren.

CERTIFICATIE PRRS-VRIJ KI-CENTRUM

In het licht van de evolutie naar een hogere gezondheidsstatus op varkensbedrijven en de opkomst van SPF-bedrijven bestaat er – onder impuls van de Vlaamse vereniging voor KI-centra (VVKIC) – een certificatie 'PPRSv-vrij KI-centrum'. Het protocol van deze certificatie steunt op drie belangrijke pijlers: infrastructuur, aankoopbeleid en opvolging.

OVERIGE ACTIVITEITEN

AUJESZKY-BESTRIJDING

In 2017 onderzocht DGZ ongeveer 84.000 stalen op de ziekte van Aujeszky, een vergelijkbaar aantal als in 2016. Ook in 2017 blijft België officieel vrij van Aujeszky en hebben alle bedrijven een A4-statuut. Toch circuleert het virus in ons land nog bij wilde everzwijnen. Daarom is permanente waakzaamheid nodig.

Autopsiewerking in een nieuw kleedje

In juli 2017 introduceerde DGZ een nieuwe aanpak binnen autopsie om de doodsoorzaak bij runderen en varkens te achterhalen. Dankzij deze nieuwe aanpak – die het resultaat is van een doorgedreven analyse van de autopsiewerking van de voorbije jaren – vereenvoudigt niet alleen de aanvraag, maar vermijdt de veehouder ook extra kosten bij eenvoudige cases.

Om de aanvraag eenvoudiger te maken, zijn er nu een aantal snelkeuzes in de vorm van onderzoekspakketten voor respectievelijk runderen en varkens. Elk van deze pakketten brengt een aantal onderzoeken samen die gerelateerd zijn aan een welbepaalde problematiek. Al deze pakketten kunnen nu aangevraagd worden via de nieuwe aanvraagformulieren: er is er één voor herkauwers en één voor varkens. Ook aanvragen in het kader van het abortus- en aankoopprotocol gebeuren voortaan via het nieuwe aanvraagformulier voor runderen.

De veehouder en zijn dierenarts kunnen kiezen voor:

- **Autopsie basispakket** dat bestaat uit een autopsie met een beschrijving van de (micro- en macroscopische) letsels. Dit pakket wordt standaard uitgevoerd wanneer een kadaver wordt binnengebracht.
- **Autopsie basispakket uitgebreid met extra laboratoriumanalyses en/of onderzoekspakketten.**
- **Autopsie full protocol pakket** dat bestaat uit een autopsie en alle onderzoeken die nodig zijn in functie van de diagnose, waaronder histologie, bacteriologie, antibiogrammen en PCR-testen.
- **Staalname** en/of onderzoek van afzonderlijke organen, niet in combinatie met een autopsie.

Deze pakketten kunt u combineren met de (nieuwe) **specifieke onderzoekspakketten** die DGZ ontwikkeld heeft voor rundvee en varkens:

- De onderzoekspakketten voor **rundvee** zijn gericht op het onderzoek van ademhalings- en spijsverteringsproblemen.
- Voor **varkens** is er naast de pakketten voor ademhalings- en spijsverteringsproblemen ook een pakket dat op zoek gaat naar de oorzaak van problemen met het centrale zenuwstelsel en een abortus basispakket.

Runderpakketten

Ademhaling	<ul style="list-style-type: none"> • PCR: <i>Mannheimia haemolytica</i>, <i>Pasteurella multocida</i>, <i>Histophilus somni</i>, <i>Mycoplasma bovis</i>, Corona, PI3, BRSV • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen • Histologie longen
Spijsvertering (<1 maand)	<ul style="list-style-type: none"> • Tetrakit • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen • Parasitologie: flotatie + EPG/OPG
Spijsvertering (1-3 maanden)	<ul style="list-style-type: none"> • Parasitologie: flotatie + EPG/OPG • Crypto kleuring + Giardia Ag ELISA • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen

Varkenspakketten

Ademhaling (> 25 kg)	<ul style="list-style-type: none"> • PCR: <i>Mycoplasma hyopneumoniae</i>, PRRSV, PCV2, Influenza • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen + typering • Histologie longen
Spijsvertering zuigende biggen	<ul style="list-style-type: none"> • Rota Ag ELISA • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen • Parasitologie: flotatie + EPG/OPG
Spijsvertering vleesvarkens	<ul style="list-style-type: none"> • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen • <i>Brachyspira</i> cultuur • <i>Lawsonia intracellularis</i> (immunohistochemie)
Centraal zenuwstelsel gespeende biggen	<ul style="list-style-type: none"> • Bacteriologie + max. 2 antibiogrammen + typering • Histologie hersenen
Abortus basis	<ul style="list-style-type: none"> • PCR: PRRSV, PCV2, Parvovirus

PLUIMVEE

KERNCIJFERS beslagen

Iedere pluimveehouder die minstens 200 stuks pluimvee of minstens drie loopvogels houdt, dient zich te laten registreren in de Saniteldatabank. De dalende trend van de voorbije jaren kwam tot stilstand in 2015. In 2016 en 2017 was er een lichte stijging van het aantal pluimveebeslagen.

Aantal actieve beslagen en nutsdieren in de Vlaamse regio (eind december 2017)

Actieve pluimvee- en loopvogelbeslagen					
	2013	2014	2015	2016	2017
Aantal pluimveebeslagen	1.157	1.135	1.134	1.145	1.159
Aantal beslagen met loopvogels	41	35	35	35	35

KERNCIJFERS laboratoriumonderzoek

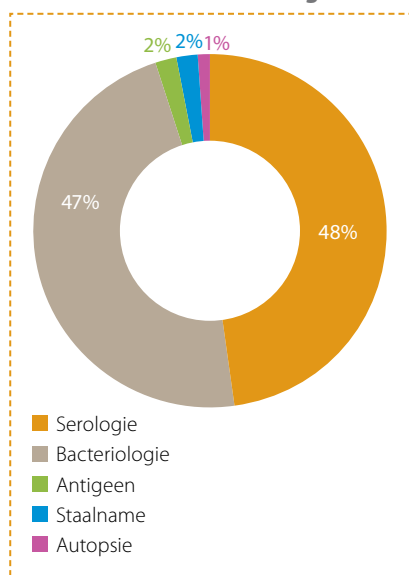
In 2017 heeft het laboratorium van DGZ over de verschillende afdelingen heen 207.418 analyses/prestaties uitgevoerd voor pluimvee. Ten opzichte van 2016 was er een daling met 5,5%.

Net zoals in 2016 is deze terugval vooral te wijten aan de daling van de onderzoeken in het kader van het officieel programma voor de opsporing van antistoffen tegen *M. gallisepticum* bij fokpluimvee. Dit

programma werd op 1 maart 2016 aangepast en het aantal stalen per toom werd toen teruggebracht van 60 naar 20 stalen. Daarnaast zijn er in 2017 eveneens minder stalen onderzocht voor Gumboro (-25,9% t.o.v. 2016) en Newcastle Disease (-6,2%).

Naast de analyses heeft het laboratorium 4.209 staalnames uitgevoerd op pluimveebedrijven. Wat betreft het aantal pluimvee-autopsies zette de stijgende trend, die we reeds in 2016 vaststelden, zich verder door in 2017.

Verdeling analyses pluimvee over de verschillende laboratoriumafdelingen

Aantal onderzoeken per afdeling

	2016	2017	2017 t.o.v. 2016
Serologie	114.195	99.835	-12,6%
Bacteriologie	94.537	96.606	+2,2%
Antigeendetectie	5.212	4.902	-5,9%
Staalname	4.162	4.209	+1,1%
Autopsie	1.058	1.534	+45,0%
Totaal	219.415	207.418	-5,5%

Overzicht meest voorkomende analyses

	2016	2017	2017 t.o.v. 2016
SEROLOGIE			
<i>Mycoplasma gallisepticum</i> (Agglutinatie)	51.581	39.720	-23%
NCD As (HI)	14.795	13.877	-6%
Aviaire Influenza As (AGP)	9.930	11.859	+19%
<i>Mycoplasma Synoviae</i> As (Agglutinatie)	7.537	7.983	+6%
<i>Salmonella</i> Enteritidis As (ELISA)	5.512	5.463	-1%
BACTERIOLOGIE			
Score bacterie kolonies	61.380	64.727	+5%
<i>Salmonella</i> cultuur	19.340	19.284	+0%
Score schimmel kolonies	4.494	4.514	+0%
Isolatie <i>Salmonella pullorum/gallinarum</i>	2.450	2.572	+5%

Bestrijding van rode vogelmijten vraagt totaalaanpak

Meer dan 90% van de Belgische leghennenbedrijven kampt met rode vogelmijten, bij veel leghennenhouders gekend als bloedluizen (Latijnse naam *Dermanyssus gallinae*). Van 2015 tot 2017 werkten DGZ en het Proefbedrijf Pluimveehouderij samen aan het project 'Dermanyssus'. In twee afzonderlijke werkpakketten werden nieuwe en alternatieve bestrijdingsmethoden geëvalueerd en werd ook het effect van een gestructureerde en planmatige begeleiding door de bedrijfsdierenarts onderzocht.

Het project 'Dermanyssus' – gefinancierd door de FOD Volksgezondheid – had als doel zowel de algemene gezondheid en het welzijn van leghennen als de productieresultaten en de economische rendabiliteit van het bedrijf te verbeteren.

Twintig professionele leghennenbedrijven namen deel aan het werkpakket 'bedrijfsbegeleiding'. Deze bedrijven werden opgedeeld in twee groepen. De ene groep kreeg bedrijfsbegeleiding door de bedrijfsdierenarts, de andere groep niet.

Op de deelnemende bedrijven werd op het einde van de voorgaande ronde de besmettingsstatus van de stal onderzocht met het Mite Monitoring Systeem of de MMS-methode. Dit is een visuele controle van het huisvestingssysteem waarbij een score van 0 (geen bloedluizen aanwezig) tot 4 (groepen luizen groter dan 1 cm² zichtbaar op onbeschermd plaatsen) wordt toegekend. Op die manier was het mogelijk de bedrijven op te delen in zwaar en minder zwaar besmette bedrijven. Tijdens de ronde werd de evolutie van de besmettingsdruk in de stal opgevolgd met bloedluisvallen. Dit zijn PVC-buisjes van 10 centimeter lengte waarin een opgerold stukje golfkarton zit. Deze kartonnetjes bleven telkens één week in de vallen zitten.

Om de besmettingsdruk op te volgen, wordt gebruik gemaakt van bloedluisvallen.

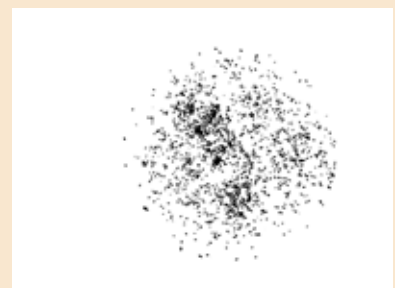
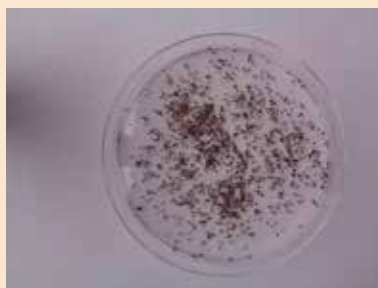
AUTOMATISCHE TELLING

Om de bloedluizen te tellen, werden de kartonnetjes leegggeschud op een petrischaal. Hierna werd van deze petrischaal een foto genomen. Vervolgens analyseerde een softwareprogramma voor automatische tellingen, ontwikkeld door

het Schotse Moredun Research Institute, de foto's.

De tellingen van het aantal bloedluizen bij de bedrijven met bedrijfsbegeleiding gebeurden door de bedrijfsdierenarts (2.401 tellingen). De bloedluizen in de

De kartonnetjes worden leegggeschud op een petrischaal. Hiervan wordt een foto genomen. Het softwareprogramma dat instaat voor de automatische telling bewerkt deze foto (foto rechts) en voert op basis hiervan de telling uit.

valletjes van de monitoringsbedrijven werden geteld door DGZ (1.305 tellingen). Om de foto's van de petrishaal gestandaardiseerd te kunnen nemen, maakten de bedrijfsdierenartsen gebruik van hetzelfde fotoestel en statief als DGZ.

BEDRIJFSSPECIFIEK PLAN VAN AANPAK

Om de begeleiding in de groep bedrijven met bedrijfsbegeleiding gestructureerd te laten verlopen, heeft DGZ een specifiek controleplan (HACCP-schema) opgesteld dat bedrijfsdierenarts en pluimveehouder samen invulden. Dit schema bracht de mogelijke gevaren en het bijbehorende risico voor insleep en verspreiding van bloedluizen in de stal in kaart. Zo werd tot een bedrijfsspecifiek plan van aanpak gekomen, voor zowel de periode van leegstand als de productie.

Uit de ingevulde plannen is gebleken dat de leghennenhouders insleep vanuit de mestopslag en verspreiding via de mestbanden – zowel in als tussen de stallen – als het grootste risico beschouwen. Het tweede grootste risico vormt volgens hen de insleep via de nieuwe hennen, materiaal en uitrusting, eiercontainers en bezoekers.

WELKE CONCLUSIES LEVERDE HET PROJECT OP?

Tijdens de leegstand blijken de maatregelen die toegepast worden op gebied van reiniging en behandeling een grote invloed te hebben op de rode vogelmijststatus van de stal in de nieuwe productieronde.

Een preventieve en proactieve benadering van het rode vogelmijstprobleem

heeft een grote invloed op de noodzaak en/of intensiteit van een curatieve aanpak. Doorstroming van informatie over het succes van maatregelen bij de rode vogelmijstbestrijding is essentieel voor een succesvolle rode vogelmijstbestrijding. De bedrijfsdierenartsen kunnen hierin een rol spelen. Ze kunnen tevens de pluimveehouder motiveren om in de preventieve aanpak te volharden.

Hoe bloedluizen aanpakken?

Bloedluizen grondig bestrijden gebeurt zowel tijdens de leegstand als tijdens de ronde:

- **Tijdens de leegstand** betekent dit een grondige droge én natte reiniging van de stal, gevolgd door een bloedluisbehandeling van de stal.
- **Tijdens de ronde** zorgen tijdige, grondige en herhaalde bloedluisbehandelingen ervoor dat de besmettingsgraad op het einde van de ronde beperkt blijft. Dit is natuurlijk zinvol voor de rendabiliteit van de lopende productieronde, maar zo is het ook gemakkelijker om het aantal bloedluizen tijdens de daaropvolgende leegstand tot een minimum te reduceren.

OVERIGE ACTIVITEITEN

NEWCASTLE DISEASE

Bij professioneel gehouden pluimvee waren er in 2017 geen uitbraken van Newcastle disease. Op de stalen die DGZ heeft doorgestuurd voor isolatie werd eenmaal een lentogene stam nauw verwant met de vaccinstam LaSota geïsoleerd bij vleeskippen, en eenmaal een lentogene stam bij vleeskalkoenen.

AVIAIRE INFLUENZA

Het H5N8 vogelgriepvirus werd het afgelopen jaar voor het eerst in België geïdentificeerd op 1 februari 2017 bij een hobbyhouder van siervogels in de gemeente Lebbeke. In februari en maart werd het virus nog vier keer teruggevonden bij dood aangetroffen wilde vogels in Oud-Heverlee, Huldenberg, Dilsen-Stokkem en Ottignies.

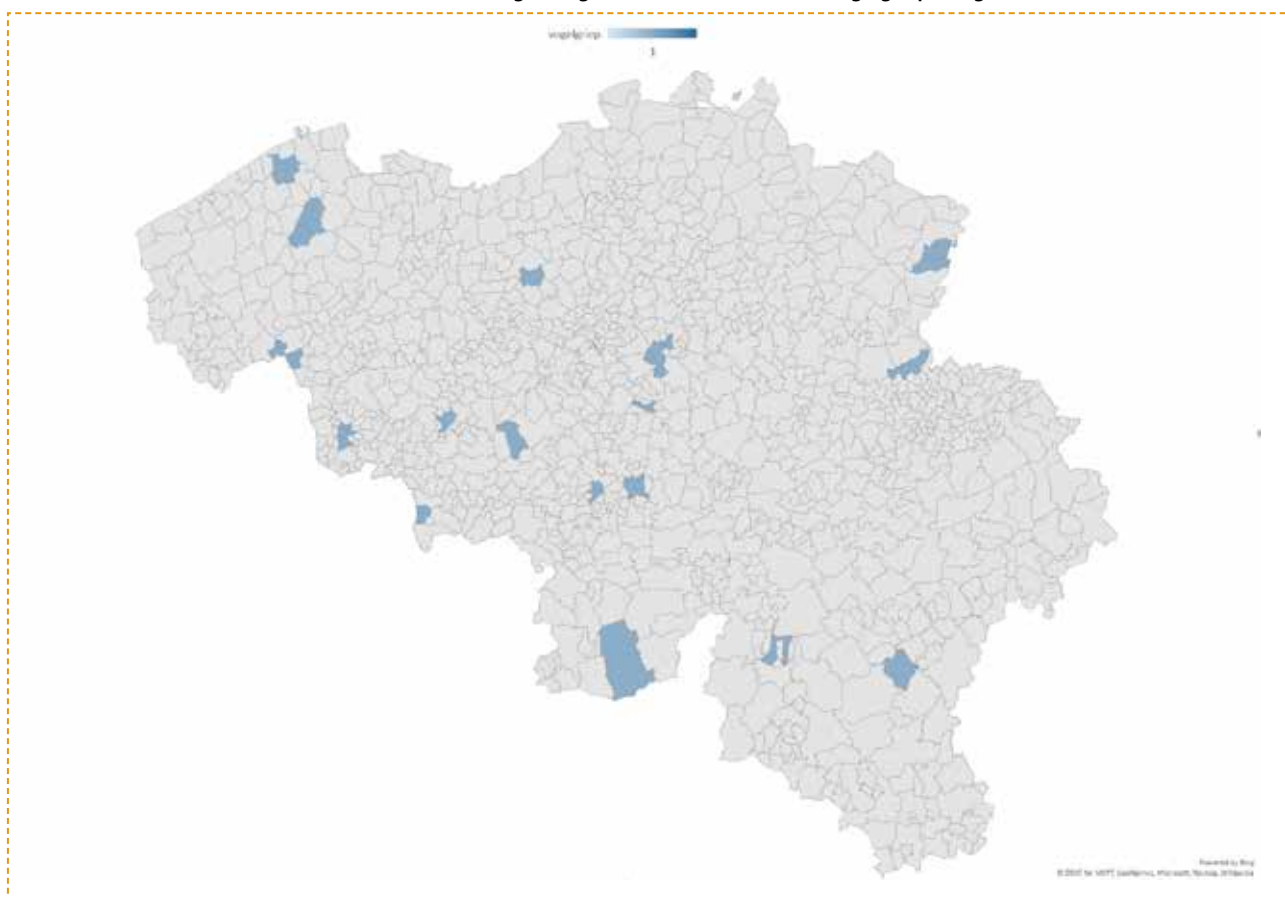
Sinds 1 juni 2017 werden nog eens dertien besmettingen met het hoogpathogene vogelgriepvirus H5N8 vastgesteld bij vogels van pluimveehandelaars in Oostkamp en Menen (West-Vlaanderen) en van hobbyhouders in Wellin en Saint-Ode (Luxemburg), Soignies, Quiévrain, Ath, Courcelles, Doornik en Fleurus (Henegouwen), Zuienkerke (West-Vlaanderen), Couvin (Namen) en Bassenge (Luik).

Rond de besmettingen werden telkens beperkingsgebieden afgebakend. Er werden nooit bijkomende besmettingen vastgesteld. De beperkingsgebieden werden daarom in de loop van 2017 opgeheven.

In juni vielen delen van de Henegouwse gemeenten Brunehaut en Rumes in het beschermings- en toezichtsgebied rond een haard van hoogpathogene vogelgriep H5N8 in Frankrijk in de gemeente Brillon, dichtbij de Belgische grens. Ook dit toezichtsgebied werd opgeheven in de loop van 2017.

DGZ riep de sector herhaaldelijk op om alert te blijven voor vogelgriep en de bioveiligheidsmaatregelen het hele jaar rond strikt toe te passen. De sector werd gestimuleerd om trachea- en cloacaswabs in te sturen in het kader van verhoogde waakzaamheid.

In 2017 werd in achttien Belgische gemeenten een haard van vogelgriep vastgesteld.

MYCOPLASMA GALLISEPTICUM

De kiem *Mycoplasma gallisepticum* veroorzaakt chronic respiratory disease (CRD) bij pluimvee. In 2017 werden enkele haarden van CRD vastgesteld bij professioneel gehouden pluimvee. Een PCR werd ingezet om verdachte bedrijven snel aan het licht te brengen en om gelinkte stallen te screenen.

SALMONELLA

Alle onderzoeken voor *Salmonella* Gallinarum/Pullorum uitgevoerd bij DGZ in 2017 waren negatief voor deze serotypes. Toch testte een leghennenbedrijf (twee stallen) positief bij onderzoeken door externe labo's.

Bij de analyses die DGZ uitvoerde voor niet-gastheerspecifieke salmonella's – dat

zijn salmonella's die gevaarlijk kunnen zijn voor mensen – was er in 2017 een opvallende stijging van het aantal stalen positief voor *Salmonella* Infantis, en dit zowel bij fokpluimvee, gebruikspluimvee type leg als gebruikspluimvee type vlees.

Indien een pluimveetoom positief is voor salmonella, wordt er tijdens de leegstand na reiniging en ontsmetting met een swabstaalname nagegaan of er in de stal nog salmonella aanwezig is. Deze swabstaalname kan gebeuren volgens het standaardprotocol (twee keer 25 swabs) of het aangepast protocol (vijf keer 25 swabs). Dit laatste brengt de besmettingsbron in beeld en helpt de veehouder om de salmonellabesmetting gerichter te bestrijden. In 2017 werden 24 stallen

minstens één keer bemonsterd met het aangepast protocol. In 29% van de pools werd salmonella gedetecteerd.

BROEIERIJHYGIËNE

Elk kwartaal bezoekt DGZ de broeierijen voor een hygiënecontrole. Deze controle gebeurt onaangekondigd op een dag dat er geen uitkipping is en steeds als de broeierij actief is. Seizoensbroeierijen worden daarom enkel tijdens een bepaalde periode van het jaar bemonsterd.

Alle broeierijen bemonsterd door DGZ in 2017 hadden een uitstekende of goede hygiënescore.

PAARDEN

EQUI FOCUS POINT BELGIUM zorgt voor snelle en betrouwbare diagnostiek van paardenziekten

Equi Focus Point Belgium (EFPB) ging van start in 2012 en heeft er ondertussen vijf werkingsjaren op zitten. In 2017 werd EFPB gesponsord door MSD Animal Health, de Belgian Equine Practitioners Society (BEPS), de Wetenschappelijke Vereniging voor de Gezondheid van het Paard (WVGP) en Zoetis.

Dankzij deze sponsoring kon de diagnostiek bij paarden verder uitgebouwd worden:

- Het abortusprotocol werd verdergezet om de epidemiologie van infectieuze abortus bij paarden in kaart te brengen.
- Het ademhalingsprotocol werd bestendig om de ontwikkeling van nieuwe PCR-testen in het kader van ademhalingsproblematiek bij paarden te ondersteunen en te promoten.
- De PCR-testen werden ingevoerd in België, zodat de snelheid van ophaling, verwerking en beschikbaarheid van resultaten fors opgedreven werd.

LABORATORIUMDOSSIERS

In de loop van 2017 heeft EFPB 303 dossiers behandeld, ruim dubbel zoveel als in 2016. Van deze dossiers waren er 44 specifiek voor het abortusprotocol, 245 binnen het ademhalingsprotocol en 14 algemene dossiers met variabele onderzoeken buiten de bestaande projecten.

Het **abortusprotocol** werd opgestart in 2015 en liep tot november 2017 (tot het beschikbare budget was opgebruikt). De doorlooptijd van de testen werd sterk verkort. De resultaten van het abortusprotocol worden momenteel verder verwerkt tot een artikel.

Het **ademhalingsprotocol** werd opgestart in juni 2016. Het protocol bleef lopen tot november 2017 (tot het beschikbare budget was opgebruikt). De resultaten

worden samengevat en door middel van mailing en lezingen aan de dierenartsen bekendgemaakt.

Overzicht van de ontvangen stalen volgens type staal

Type staal	Aantal
Neusswab	247
Organen	44
Ongestold bloed	5
Serum	4
Mest	3
Totaal	303

MELDINGEN, NIEUWSBRIEVEN EN DIAGNOSES

499 Vlaamse en Waalse dierenartsen, fokverenigingen en particulieren ontvangen de nieuwsbrieven en meldingen van EFPB; dit zijn er 6% meer dan in het vorige werkjaar.

In totaal zijn er in 2017, 47 meldingen rond vastgestelde diagnoses verstuurd (zie tabel) en vier nieuwsbrieven over de lopende protocols (abortus- en ademhalingsprotocol).

Naast deze diagnoses zijn er in 2017 ook tal van andere pathogenen geïdentificeerd. Er was een opvallende stijging van het aantal vastgestelde infecties met EHV4, zowel bij respiratoire infecties als bij abortusgevallen. Een mogelijke verklaring

Overzicht meldingen over diagnoses

Pathoogeen	Aantal meldingen
EHV4 respiratoir	13
EHV1 respiratoir	12
Droes	8
EHV1 abortus	3
<i>Streptococcus zooepidemicus</i> abortus	3
EHV1 zenuwstoornissen	2
EHV4 abortus	2
Rhinovirus B	2
<i>Neospora caninum</i> abortus	1
Q-fever abortus	1
TOTAAL	47

hiervoor is ofwel het feit dat het enige beschikbare vaccin gedurende lange tijd van de markt was, ofwel dat er meer onderzoeken uitgevoerd zijn. Een zeer frequent gestelde diagnose was – net zoals de voorgaande jaren – een infectie met EHV2 en/of 5. Aangezien deze virussen minder pathogeen zijn, werd hiervoor geen melding rondgestuurd. Enerzijds om een overvloed aan mails te vermijden en anderzijds om geen onnodige paniek te zaaien bij niet-dierenartsen.

In tegenstelling tot 2015, kende België in 2017 geen grote uitbraken van zenuwstoornissen veroorzaakt door EHV1 of rhinopneumonie. Er werden enkele geïsoleerde gevallen vastgesteld zonder verdere verspreiding.

ONDERSTEUNENDE ACTIVITEITEN

AFDELING Personeelszaken

DGZ INVESTEERT IN MENSEN

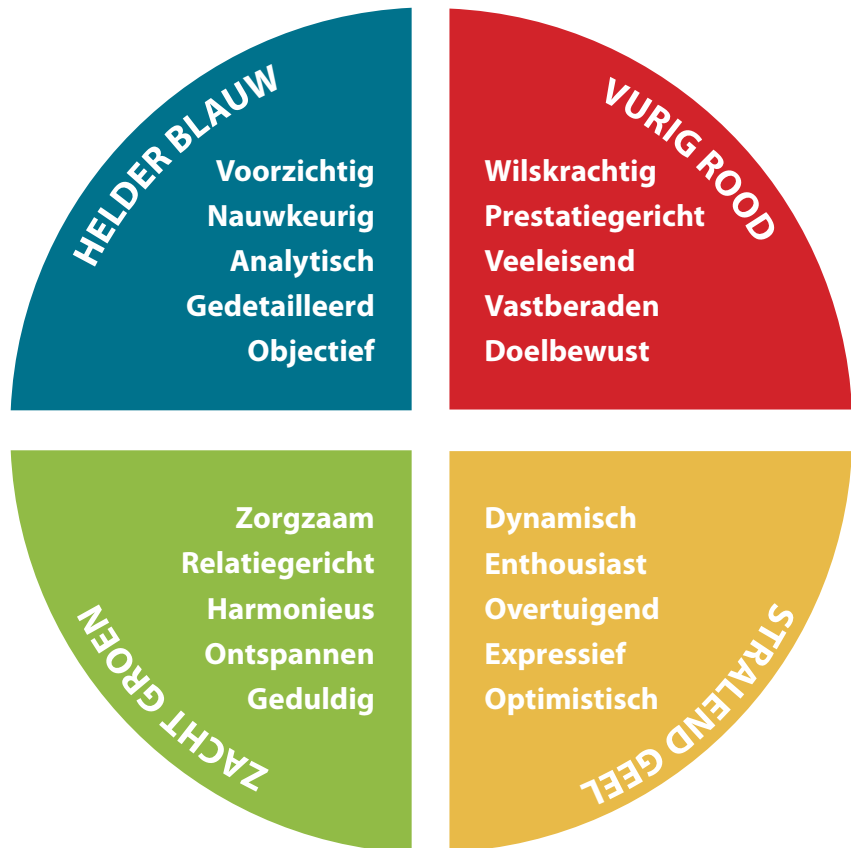
Mensen en hun prestaties liggen aan de basis van elke succesvolle organisatie. En om optimaal te presteren, is het belangrijk dat mensen hun talenten in de loop van hun carrière kunnen blijven ontwikkelen. Daarom maken we er bij DGZ een erezaak van om te investeren in opleidingen. In 2017 zijn we nog een stapje verder gegaan en hebben we ons multidisciplinair opleidingspakket verder uitgebreid.

Het multidisciplinaire opleidingspakket van DGZ bestaat uit:

- **Klantgerichte opleidingen:** communicatietechnieken, hoe een klantenbehoefte herkennen en erkennen, ...
- **Mensgerichte opleidingen:** MBTI, kleurentraject, vergadertechnieken, timemanagement, ...
- **Praktijkopleidingen:** hef- en tiltechnieken, brandveiligheid, EHBO, ...
- **ICT-gerelateerde opleidingen:** Excel, One Note, PowerPivot, PowerQuery, ...

Met de klantgerichte opleidingen willen we ervoor zorgen dat in het denken en doen van onze medewerkers de klant centraal komt te staan. Hoe mee denken met onze klanten, naar de klanten luisteren, de klantenbehoefte herkennen en invulling proberen te geven etc., zijn maar een kleine greep uit de elementen die naar voor werden gebracht.

De mensgerichte opleidingen hebben als doel om onze medewerkers nieuwe inzichten te laten verwerven rond hun

persoonlijke ontwikkeling en hen een synergie te laten vinden tussen hun persoonlijke waarden en de organisatiedoelstellingen. Leidinggevenden leren de technieken om op een inspirerende en motiverende manier hun team aan te sturen.

KLEURRIJK INZICHT IN JE TEAM

Een belangrijk onderdeel binnen de mensgerichte opleidingen is het traject 'kleuren'. Deze opleiding is gebaseerd op het kleurenprofiel van Insights Discovery© dat voortbouwt op het gedachtengoed van C.G. Jung, de grondlegger van de analytische psychologie.

Het uitgangspunt van het kleurentraject is dat ieder persoon vier kleuren in zich heeft. De kleuren refereren naar de

gedragsvoorkeuren die bepalen hoe je reageert, denkt en handelt. De combinatie van de verschillende kleuren geeft vorm aan ieders unieke persoonlijkheid.

Dit model geeft mensen een kader om meer inzicht te verkrijgen in zichzelf. Op basis daarvan kunnen ze zich verder persoonlijk ontwikkelen. Het biedt ook handvaten om werkzame strategieën te beheersen voor de interactie met klanten, waarbij open communicatie en optimaal functioneren centraal staan.

In 2017 hebben al enkele teams de tweedaagse opleiding van het 'kleurentraject' gevolgd. Deze opleiding wordt verder uitgebreid in 2018 naar de andere teams. Er komt ook een specifiek leiderschapstraject.

TIMETELL

TimeTell, de nieuwe tool voor tijdsregistratie en planning, werd op 1 januari 2017 in productie genomen. Sinds die datum maken alle medewerkers gebruik van deze tool. In de loop van het jaar heeft de afdeling Personeelszaken hard samengewerkt met de andere afdelingen om enkele kritische verbeterpunten en performantievraagstukken aan te pakken. Nu kunnen de medewerkers nog sneller en gemakkelijker aan tijdsregistratie doen, adequater plannen, budgetteren en kosten toewijzen.

LEEFTIJD PERSONEEL

Op 31 december 2017 telde DGZ 179 medewerkers, 51 mannen en 128 vrouwen. 65 medewerkers zijn jonger dan 35 jaar, 62 tussen 35 en 50 jaar en 52 medewerkers ouder dan 50 jaar.

ANCIËNNITEIT

In 2017 hebben we net als de voorbije jaren heel wat nieuwe medewerkers mogen verwelkomen. Anderzijds zijn er ook veel 'anciens' aan boord: ruim 40% van onze medewerkers heeft een anciënniteit van minstens 11 jaar.

ZIEKTEVERZUIM

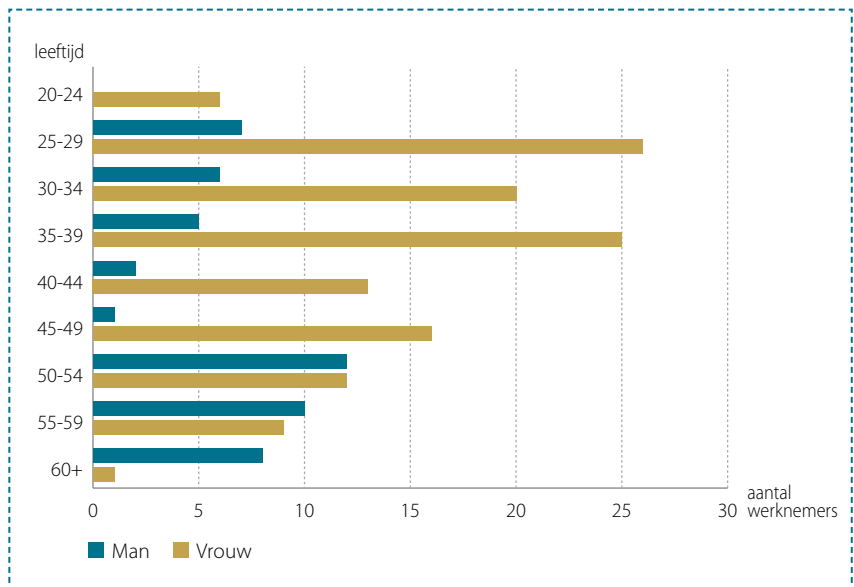
DGZ streeft ernaar om het ziekteverzuim te beperken door een beleid van actieve opvolging en re-integratie. En dat beleid heeft vruchten afgeworpen. Sinds 2013 ligt het ziekteverzuimcijfer van DGZ onafgebroken beneden dat van de dienstverlenende sector in België. Voor België ligt dit cijfer op 2,76%¹, terwijl het ziekteverzuim bij DGZ in december 2017 slechts 1,6% bedroeg.

In 2017 hebben we ook een ziekteverzuimprotocol opgesteld in samenwerking met IDEWE, de interne preventieadviseur en vertegenwoordigers van onze medewerkers.

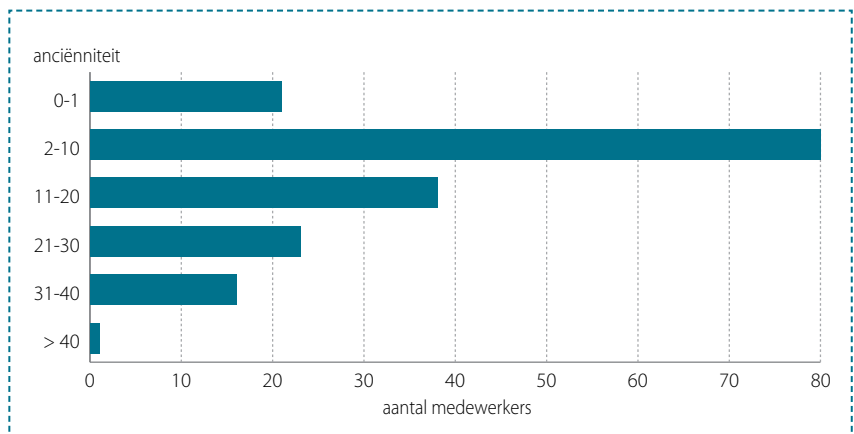
Evolutie van het aantal medewerkers (vte) 2010-2017

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Interne vte	146,9	142,6	149,9	148,2	151,7	152	159,6	160,8
Externe vte/ uitzendkrachten	11,9	19,8	13,4	11,5	9,2	12,8	9,2	8,3
Totaal	158,8	162,4	163,3	159,7	160,9	164,8	168,8	169,1

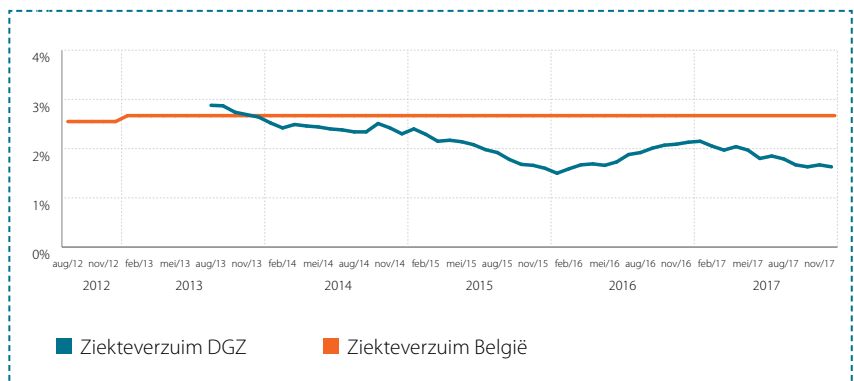
Leeftijdsgroepen per geslacht

Verdeling medewerkers naar anciënniteit

Ziekteverzuim DGZ in %

¹ Dit cijfer houdt geen rekening met medewerkers die langdurig ziek zijn (langer dan 1 maand afwezig).

AFDELING Financiële zaken

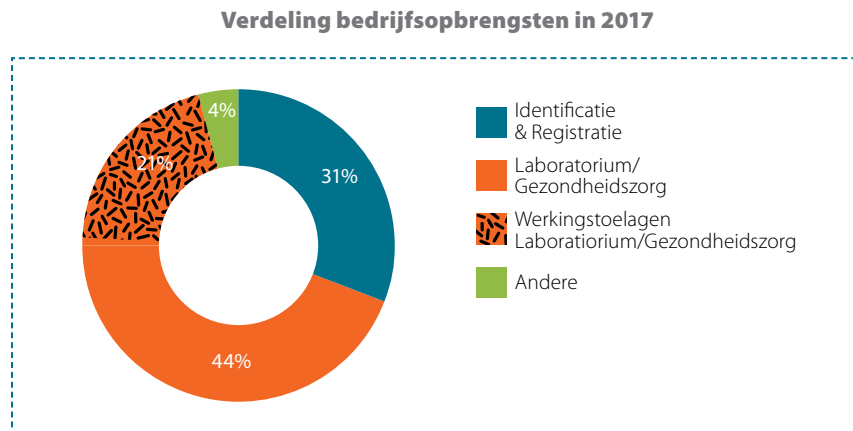
Na het positieve operationele resultaat in 2016, sluit 2017 af met een negatief resultaat. De totale bedrijfsopbrengsten daalden met 3% tegenover 2016, terwijl de bedrijfskosten (exclusief afschrijvingen) in dezelfde periode met 2% stegen. Daarnaast bleef de afschrijvingslast op een beheersbaar niveau.

FINANCIËLE RESULTATEN

In 2017 boekte DGZ uit de werking een opbrengstentotaal van 21,5 miljoen euro. Dit was 0,5 miljoen euro minder dan in 2016. De lagere opbrengsten hebben vooral te maken met het verloop en de implementatie van de grootste lopende programma's (IBR, BVD) en het vertraagd op gang komen van enkele andere acties (PRRS, digitalisering en samenwerking met MCC).

De werkingstoelagen in het kader van opdrachten voor de overheid en voor diverse projecten die samen met DGZ vanuit de sector werden ontwikkeld, komen hoofdzakelijk van volgende financiers:

- het FAVV, waarvoor DGZ diverse opdrachten uitvoert in het kader van de officiële sanitaire programma's;
- de FOD Volksgezondheid, op aangeven van de landbouworganisaties en andere betrokkenen binnen de Raad van het Fonds, in het kader van de programma's IBR, BVD, paratuberculose, Veepeiler Rund, Veepeiler Varken, PRRS, e.a.;
- de Vlaamse overheid;
- de provinciale overheden.

Dat belet evenwel niet dat de grootste input van geldelijke middelen nog steeds van de veehouders zelf komt.

In 2017 boekte DGZ aan kostenzijde 21 miljoen euro exclusief afschrijvingen. Dit is 0,6 miljoen euro meer dan in 2016. De hogere kosten ten opzichte van 2016 zijn hoofdzakelijk gerelateerd aan enkele eenmalige trajecten, met name het afwerken van het project bouwen en verbouwen, het project bedrijfsprocesoptimalisatie en de ondersteuning ter voorbereiding van de samenwerking met MCC.

STROOMLIJNING FINANCIËLE PROCESSEN

De vooropgezette financiële planning- en controlecyclus wordt al enkele jaren goed opgevolgd en dit vertaalt zich onder andere in een vlottere rapportering.

In 2017 werd ook gestart met de analyse voor de herziening van de financiële systemen, meer bepaald in het bredere kader van een organisatiebreed ERP-systeem. We blijven ons in de toekomst richten op de verdere automatisering en informatisering van de verschillende financiële processen en benadrukken de ondersteunende rol via een nog intensere samenwerking met de verschillende afdelingen. Hiermee streven we enerzijds naar een optimale administratieve vereenvoudiging voor de veehouder en anderzijds een zichtbare kostenbesparing voor de organisatie.

Bovenstaande grafieken geven de belangrijkste componenten van de opbrengsten en kosten weer. Voor een gedetailleerde financiële analyse verwijzen we naar de jaarrekening 2017.

AFDELING ICT

INFRASTRUCTUUR WINT AAN CAPACITEIT, SNELHEID EN VEILIGHEID

De datalijn tussen Lier en Torhout kreeg in 2017 aanzienlijk meer capaciteit: ze werd opgewaardeerd van 100 Mb naar 1000 Mb.

De internetlijn is bij dezelfde operatie verdubbeld in capaciteit. De hiervoor benodigde toestellen (routers) zijn een nieuwer type. Ze beschikken over twee aparte elektrische circuits zodat een stroomuitval op één ervan geen onderbreking van onze dienstverlening veroorzaakt. Door de meer capaciteit van de datalijn tussen Torhout en Lier kan de telefonie ook via het datanetwerk verlopen. Zo zal op termijn maar één telefooncentrale meer in dienst moeten worden gehouden. Dit bespaart kosten van onderhoud en is eenvoudiger in beheer.

Bij de verbouwingen in Lier is de ICT-infrastructuur van de serverzaal eveneens verbeterd.

Naar analogie van de infrastructuur in Torhout is de elektriciteitsvoorziening ontdekt. Elke kring wordt gevoed door een UPS (noodbatterijen voor een continue stroomvoorziening). Op hun beurt worden deze noodcircuits bij het wegvallen van het publieke elektriciteitsnet na vijf minuten gevoed door een diesgenerator. De airco's in de serverruimte krijgen dan eveneens stroom van de generator zodat de dienst gegarandeerd kan blijven.

In het netwerk van Lier zijn de twee vitale switches vervangen door twee nieuwe, snellere toestellen.

Deze zijn van hetzelfde type als diegene die in Torhout staan. Zowel Lier en Torhout beschikken zo over moderne redundante switches die tienmaal zo snel als hun voorgangers een netwerkverbinding naar de servers verzorgen. De schakelcapaciteit

is snel genoeg om in minder dan één seconde een CD te kunnen kopiëren. De vorige generatie core-switches werd hergebruikt voor het telefonie- en draadloos netwerk, gezien ze hiervoor nog steeds krachtig genoeg zijn.

Zodra de vernieuwde serverzaal in dienst kon worden genomen, is er een nieuwe snellere gegevensopslag en een cluster met twee nieuwe servers geplaatst.

Met deze apparatuur en de verhoogde lijncapaciteit kan de backup uit Torhout naar Lier worden gekopieerd. Dit geeft een verhoogde veiligheid mocht de serverruimte in Torhout onbruikbaar worden. De backup van MCC-data wordt met hetzelfde doel naar Torhout gekopieerd

en wordt mee met DGZ-backups op tape gezet voor langere bewaring.

De centrale gegevensopslag in Torhout is in 2017 opgewaardeerd met SSD-technologie.

Dit is een opslagmogelijkheid die veel sneller werkt dan klassieke harde schijven, maar pas recent minder duur geworden is. Op deze ssd's is de verwerkingssnelheid van data tot zes keer sneller dan op de klassieke technologie. De meest bevroegde data werd verplaatst naar deze nieuwe schijfjes. Metingen hebben uitgewezen dat nachtelijke jobs veel sneller worden afgehandeld. Een winst van meer dan 30% is geen uitzondering. De ingreep heeft gezorgd voor een snellere dienstverlening bij een groeiende vraag naar data.

Ook Lier krijgt een nieuwe kantooromgeving

Net zoals Torhout heeft ook Lier na afloop van de verbouwingen een volledige make-over gekregen op vlak van ICT-infrastructuur. Er kwamen nieuwe computers, schermen, telefoontoestellen en WiFi-toegangspunten. Door gebruik te maken van dezelfde infrastructuur als in Torhout kan de mobiele medewerker zonder enige tussenkomst van ICT aan de slag op een andere werkplek. Het telefoonverkeer verloopt nu via de centrale in Torhout om op die manier de onderhoudskosten te beperken tot 1 telefooncentrale.

Het nieuwe vergaderen

Om tegemoet te komen aan het nieuwe vergaderen via Skype, zijn er twee toestellen aangekocht – eentje voor Lier en eentje voor Torhout – die het mogelijk maken om met één druk op het scherm een audio- en videoverbinding tot stand te brengen tussen de beide sites, en ook met externe partijen. De toestellen laten bovendien toe om eenvoudig documenten of zelfs je scherm met elkaar te delen. In elke vergaderzaal is het nu ook mogelijk om draadloos te presenteren. Gedaan met kabels dus. Het spreekt voor zich dat dit alles de communicatie sterk verbetert, zonder dat er voor de medewerkers enige verplaatsing aan te pas komt!

Future Proof Programma

Het ICT-landschap evolueert razendsnel en de automatisering op de werkvloer valt niet te stuiten. Wie niet meegaat met deze evolutie is binnen de kortste keren voorbijgestreefd. En dat risico wil DGZ uiteraard niet lopen. Om de IT-systemen binnen de organisatie te moderniseren en toekomstbestendig te maken, hebben we het Future Proof Programma (FPP) in het leven geroepen. Dit programma vertrekt van een aantal uitgangspunten die nauw aansluiten bij de strategische doelstellingen vooropgesteld in het meerjarenbeleidsplan 2016-2018.

DE UITGANGSPUNTEN VAN HET FUTURE PROOF PROGRAMMA

- **Maximaal ontsluiten van gegevens:**

Data is van strategisch belang voor de organisatie. Deze moet ook eenvoudig en transparant beschikbaar zijn voor de klanten. Om dit mogelijk te maken wordt in 2018 een 'data hub' uitgewerkt. Dit is een soort postbus waarop zowel externe labo's als de overheid aangesloten kunnen worden om data uit te wisselen. Tezelfdertijd wordt de volledige flow van inkomende, uitgaande en verwerkte data binnen de organisatie in beeld gebracht en verder geoptimaliseerd.

- **DGZ portaal:**

Digitale communicatie met onze klanten is van strategisch belang om de concurrentiepositie van DGZ te vrijwaren. In 2018 zullen we een nieuw digitaal platform voor de klanten bouwen dat alle klantenapplicaties (Veeportaal, DGZ Online, enz.) overkoepelt. In een volgende fase zal het voor de klant ook mogelijk zijn om via dit platform analyses aan te vragen en bestellingen te plaatsen (webwinkel).

- **Standaardgebaseerde software en applicaties:**

DGZ geeft de voorkeur aan bestaande softwarepakketten die zo dicht mogelijk aansluiten bij de behoeften van DGZ. De functionaliteiten die specifiek zijn voor DGZ en de koppelingen tussen de verschillende softwarepakketten worden verder op maat ontwikkeld.

- **Databeveiliging:**

Het meer toegankelijk maken van de ondersteunende IT-systemen brengt een verhoogd veiligheidsrisico met zich mee. Anderzijds is er de recente regelgeving, zoals de Europese GDPR, die bedrijven aansprakelijk stelt wanneer privacygevoelige data op een onrechtmatige manier gebruikt wordt of bv. gestolen wordt uit hun databanken. Wie in de fout gaat, riskeert een fikse boete.

- **Hybride cloudoplossing:**

De gekozen oplossingen zullen zoveel mogelijk in de cloud draaien, tenzij er een goede reden is om dat niet te doen.

- **Microsoft en SQL Server = fundament:**

We gaan resoluut voor oplossingen van Microsoft. De verschillende oplossingen van Microsoft zijn namelijk volledig met elkaar geïntegreerd, wat een zeer gebruiksvriendelijke en herkenbare gebruikerservaring oplevert. Bovendien hebben alle standaardoplossingen van Microsoft een mobiele versie waardoor ze naadloos gebruikt kunnen worden op tablets en smartphones.

- **Samenwerking met MCC:**

De impact van de beslissing van de respectievelijke raden van bestuur van MCC en DGZ om de operationele werking van beide organisaties samen te brengen, is in de loop van 2017 duidelijker geworden. Het is evident dat dit ook gevolgen zal hebben voor de uitrol van het Future Proof Programma.

Concrete realisaties 2017

In 2017 heeft DGZ al een aantal concrete stappen gezet binnen het ambitieuze Future Proof Programma:

- **Vorbereidingen voor de ingebruikname van een nieuw customer relations management (CRM) systeem:**

Dit systeem zal instaan voor het centraal beheer van de relaties (klanten en leveranciers) en het accountmanagement (met o.a. de registratie van meldingen en klachten). In 2017 zijn ook de koppelingen voor de data-uitwisseling tussen het CRM en Sanitel onder handen genomen. Zowel DGZ als MCC zullen gebruik maken van deze oplossing, die midden 2018 in productie gaat.

- **Selectie van een systeem voor enterprise resource planning (ERP):**

Aansluitend op het CRM plant DGZ de uitrol van een ERP-systeem. Dit systeem zal de logistieke, financiële en operationele activiteiten ondersteunen en de belangrijkste functionaliteiten van Ares en Exact vervangen. In 2017 heeft DGZ de behoeften voor dit systeem in kaart gebracht en de selectieprocedure afgerond.

- **Eerste stappen vervanging laboratoriuminformatiesysteem (LIMS):**

Ook het LIMS van DGZ is aan vervanging toe. Ter voorbereiding hiervan is een externe businessanalist ingesteld die de huidige processen en

verbeterpunten in beeld zal brengen en de selectieprocedure voor het nieuwe LIMS-systeem zal begeleiden.

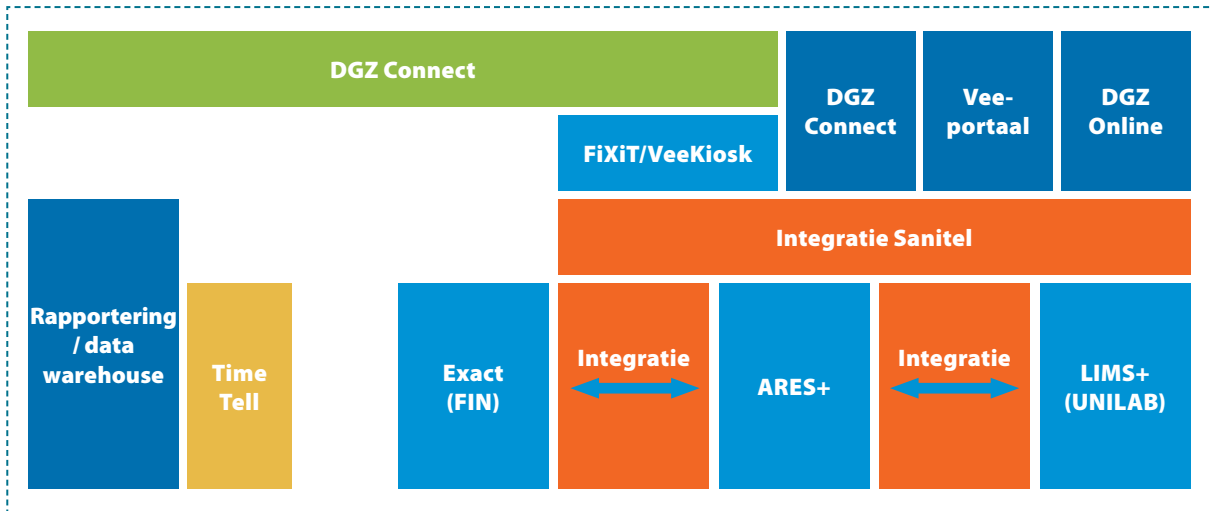
- **Databeveiliging:**

In 2017 zijn we gestart met een project dat onze informatiesystemen 'GDPR-compliant' moet maken. Op die manier willen we voldoen aan deze Europese privacy richtlijn die op 25 mei 2018 van kracht wordt.

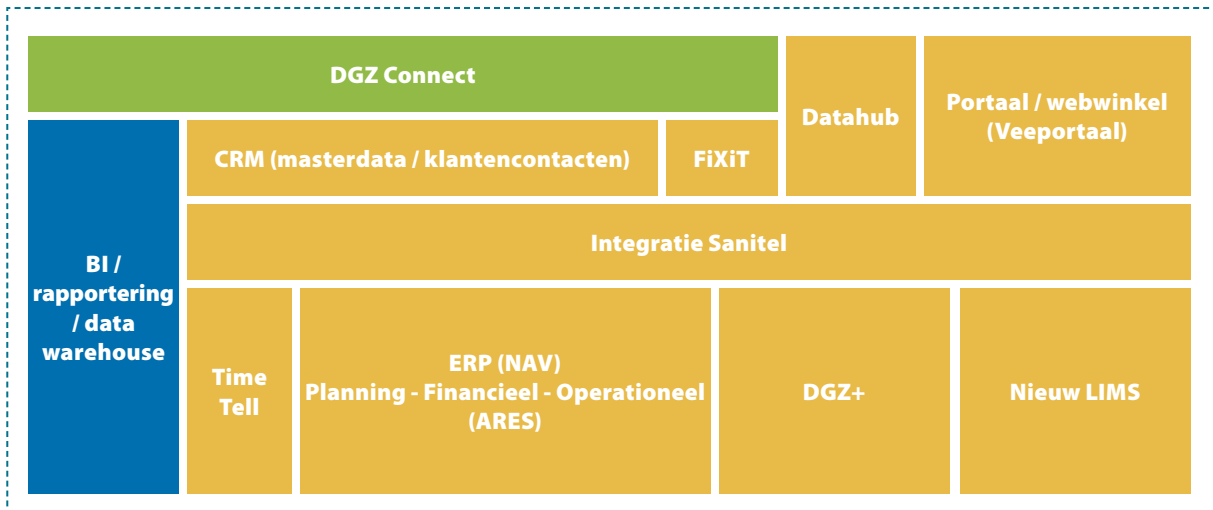
In 2018 wordt er uiteraard hard verder gewerkt aan het Future Proof Programma met focus op de invoering van het ERP-systeem en het webportaal. Het is de bedoeling om het nieuwe ERP-systeem begin 2019 in gebruik te nemen.

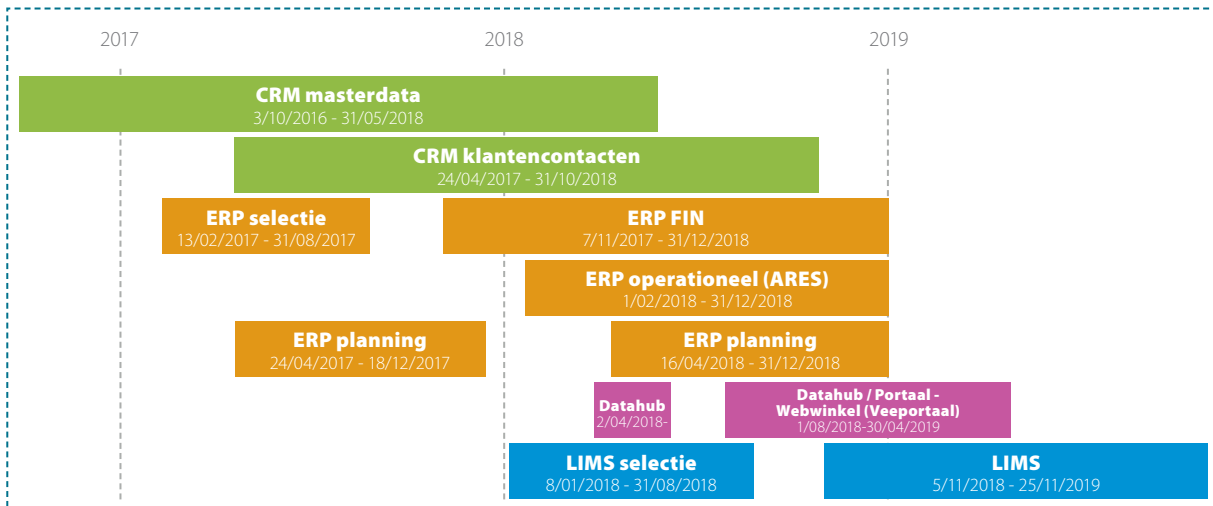
Huidig applicatielandschap

Applicatielandschap na afronding van het Future Proof Programma

Het ambitieuze tijdschema van het programma

KWALITEIT

Het verder verbeteren en optimaliseren van de processen van DGZ werpt vruchten af. In 2017 zijn de externe audits opnieuw gunstig verlopen en zijn onze beide ISO-certificaten – ISO 9001 voor de unit IR en ISO 17025 voor de unit Labo – weer verlengd.

ISO 9001:2015 – UITDAGINGEN EN KANSEN VOOR DE ORGANISATIE

De scope van ISO 9001 luidt nog steeds 'Het beheer van documenten en materialen voor de identificatie en registratie van nutsdieren, zoals bedoeld in de Diergezondheidswet van 24 maart 1987'.

De nieuwe versie van de norm, ISO 9001:2015, neemt de organisatie als uitgangspunt en biedt aanknopingspunten om het kwaliteitsmanagementsysteem nog meer te focussen op wat écht belangrijk is voor de organisatie. Daarmee kan het kwaliteitssysteem beter aansluiten bij de werkingsaspecten van het management en de raad van bestuur.

Begin juli 2017 heeft Lloyds de hernieuwingsaudit uitgevoerd. Deze kwam tot de conclusie dat de unit IR erin geslaagd is om de transitie naar de nieuwe versie van de ISO 9001-kwaliteitsnorm succesvol te realiseren.

De ISO 9001-certificering bevestigt dat we klanttevredenheid hoog in het vaandel hebben staan, dat onze dienstverlening voldoet aan alle wettelijke eisen en dat onze medewerkers de processen beheersen die deze vereisten met zich meebrengen.

DGZ streeft naar optimale kwaliteit

De kwaliteitsmanagementsystemen helpen DGZ bij het bereiken van de bedrijfsdoelstellingen, bij het identificeren van verbeterpunten op de werkvloer en om de klanttevredenheid hoog te houden. De afgelopen jaren is er verder vooruitgang geboekt op het vlak van kwaliteit en milieu, en zijn de managementsystemen stabiel geworden. Het kwaliteitsniveau is vandaag hoog en het is de bedoeling om dit hoge niveau te bewaken en te borgen. We streven naar een optimale kwaliteit voor alle activiteiten in alle afdelingen en diensten van DGZ.

EN-ISO17025

151-TEST

ISO 17025: LABORATORIUM BREIDT SCOPE VERDER UIT

Naar aanleiding van de verhuis van een aantal activiteiten in Torhout was er in januari 2017 een extra audit. Tijdens deze audit werd vastgesteld dat de omvangrijke verbouwingen geen noemenswaardige impact hadden op de geaccrediteerde activiteiten en er kwamen geen tekortkomingen aan het licht.

Eind juni 2017 voerde Belac een derde toezichts- en uitbreidingsaudit uit in Torhout en Lier. In Lier werden de staalname en staalontvangst onder de loep genomen. In Torhout werden het kwaliteitsmanagementsysteem en de brede waaier aan analyses van naderbij bekeken. Het eindverslag was positief: het ISO 17025-certificaat, waarover we nu al ruim 15 jaar beschikken, blijft behouden.

De scope van laboratoriumonderzoeken is ook uitgebreid met enkele nieuwe analyses:

- Uitbreiding van de bacteriologische tellingen met de matrix oppervlaktewater (SOP/BAC/ANA 05, 06 en 16);
- PCR BVD Ag uitbreiding matrix met oorbiopten (SOP/AGD/ANA/03);
- Aantonen van *Mycoplasma gallisepticum* (MG) met RT-PCR in swabs (SOP/AGD/ANA/04);
- De 'uitbreiding' waarbij we de biochemische rij voor de identificatie van zoönologische *Salmonella* sp. kunnen vervangen door identificatie via MALDI-TOF.

In de loop van 2017 zijn de analyses IBR gE – extra leverancier (SOP/SER/ANA/19) en BVD As ELISA (SOP/SER/ANA/21) toegevoegd via de flexibele scope van ons laboratorium.

In het komende jaar nemen we de nodige acties om de transitie naar ISO 17025:2017 voor te bereiden en de managementsystemen verder met elkaar te integreren.

Accreditatie en erkenningen in het laboratorium

Instelling

Erkenning

EN-ISO17025

151-TEST

BELAC

DGZ is geaccrediteerd voor:

- Staalnames op veehouderijen in het kader van lastenboeken (pluimvee/herkauwers)
- Analyses op dierlijk bloed, mest en weefselstalen
- Staalname en analyses op waterstalen
- Staalname en analyse van hygiënogrammen in slachthuizen en vleesverwerking

Meer info over de scope vindt u op de website van DGZ: www.dgz.be/erkenningen.

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Erkenningen België

De erkenning door het FAVV (sinds 2009) heeft betrekking op de analyses waarvoor het laboratorium geaccrediteerd is door Belac.

De lijst van erkende laboratoria en erkende analyses vindt u op de website van het FAVV: www.afsca.be/laboratoria/erkendelaboratoria/algemeenheden/lijst.asp.

VLAAMSE
LAND
MAATSCHAPPIJ

Vlaanderen
is open ruimte

DGZ is erkend door VLM voor de bemonstering en analyses in het kader van het mestdecreet.

Erkenningen Nederland

DGZ kan zowel staalnames als analyses uitvoeren voor IKB-bedrijven in het kader van de certificatieschema's IKB Ei en IKB Kip. Hiervoor is DGZ erkend als HoSoWo-instantie voor volgende activiteiten:

- Staalname hygiënogram
- Analyse hygiënogram
- Staalname stalonderzoek (swab + mest)
- Staalname water

Daarnaast is DGZ erkend door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) voor de *Salmonella*-detectie in het kader van het Nationaal Controle Programma *Salmonella* in Nederland.

COMMUNICATIE

Veehouders en dierenartsen degelijk en objectief informeren: dat is nog steeds één van de kerntaken van DGZ. Naast de digitale kanalen, met name de website en daaraan gekoppeld de elektronische nieuwsbrieven, maken we hierbij dankbaar gebruik van de vakpers, voordrachten en beurzen.

WEBSITE

www.dgz.be in cijfers (2017)

In 2017 hebben we ook een website opgezet specifiek voor de Bioveiligheid Award: <https://mijnmaniervanwerken.be/>.

In de loop van de campagne zijn er op deze website wekelijks tips gepubliceerd. Die hadden als doel de rundveehouders warm te maken voor bioveiligheid en hen te helpen om de insleep en verspreiding van dierziekten tot een minimum te beperken.

ELEKTRONISCHE NIEUWSBRIEVEN

Wekelijks informeert DGZ de dierenartsen en veehouders met een elektronische nieuwsbrief. In 2017 hebben we niet minder dan **197 nieuwsbrieven** met diersoortspecifieke informatie verstuurd naar onze 28.000 abonnees.

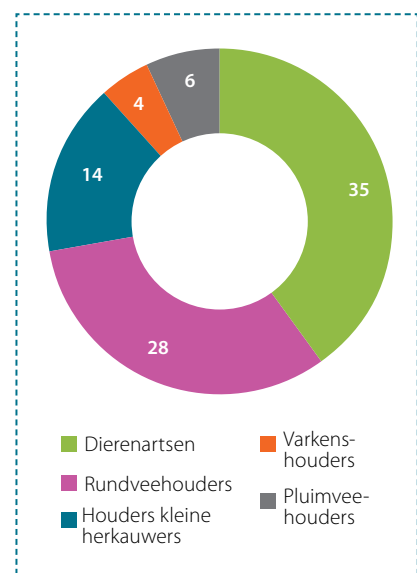
PERSBERICHTEN

DGZ blijft de veehouders en dierenartsen ook informatie verschaffen via de vakbladen en nieuwssites in de sector. In 2017 heeft DGZ **35 persberichten** en artikels ter beschikking gesteld van de vakpers.

VOORDRACHTEN

Ook voordrachten vormen een prima kanaal om veehouders en dierenartsen toelichting te geven bij de diverse programma's en projecten. Verschillende medewerkers van DGZ zijn dan ook geregeld als spreker aanwezig op informatie-sessies, georganiseerd door DGZ zelf of op uitnodiging van onze partnerorganisaties. In 2017 had DGZ sprekers op **87 voordrachten**.

Verdeling voordrachten per doelgroep

BEURZEN

2017 was een bijzonder druk beursjaar, met een deelname aan liefst vier beurzen:

- In januari waren we aanwezig op **Agriflanders**. Om de veehouders gericht advies te kunnen geven, had DGZ er twee stands: een eerste voor de varkens- en pluimveehouders; een tweede voor de houders van rundvee en kleine herkauwers.
- In september konden de veehouders terecht op de DGZ-stand op de **Werktuigendagen**.
- In november waren de dierenartsen welkom op onze stand op **Expovet**.
- En in december ten slotte waren we – samen met MCC – van de partij op **Agribex**.

De rode draad doorheen al deze evenementen was het thema "Bioveiligheid". Ter gelegenheid van Agribex maakten we op 7 december bekend wie de winnaars waren van de fel begeerde Bioveiligheid Awards.

Een aparte stand voor de varkens- en pluimveehouders op Agriflanders

Een zonovergoten DGZ-stand op de Werktuigendagen

Vakbeurs van en voor dierenartsen: Expovet

Jong en oud: iedereen was welkom op onze stand op Agribex

BIJLAGEN

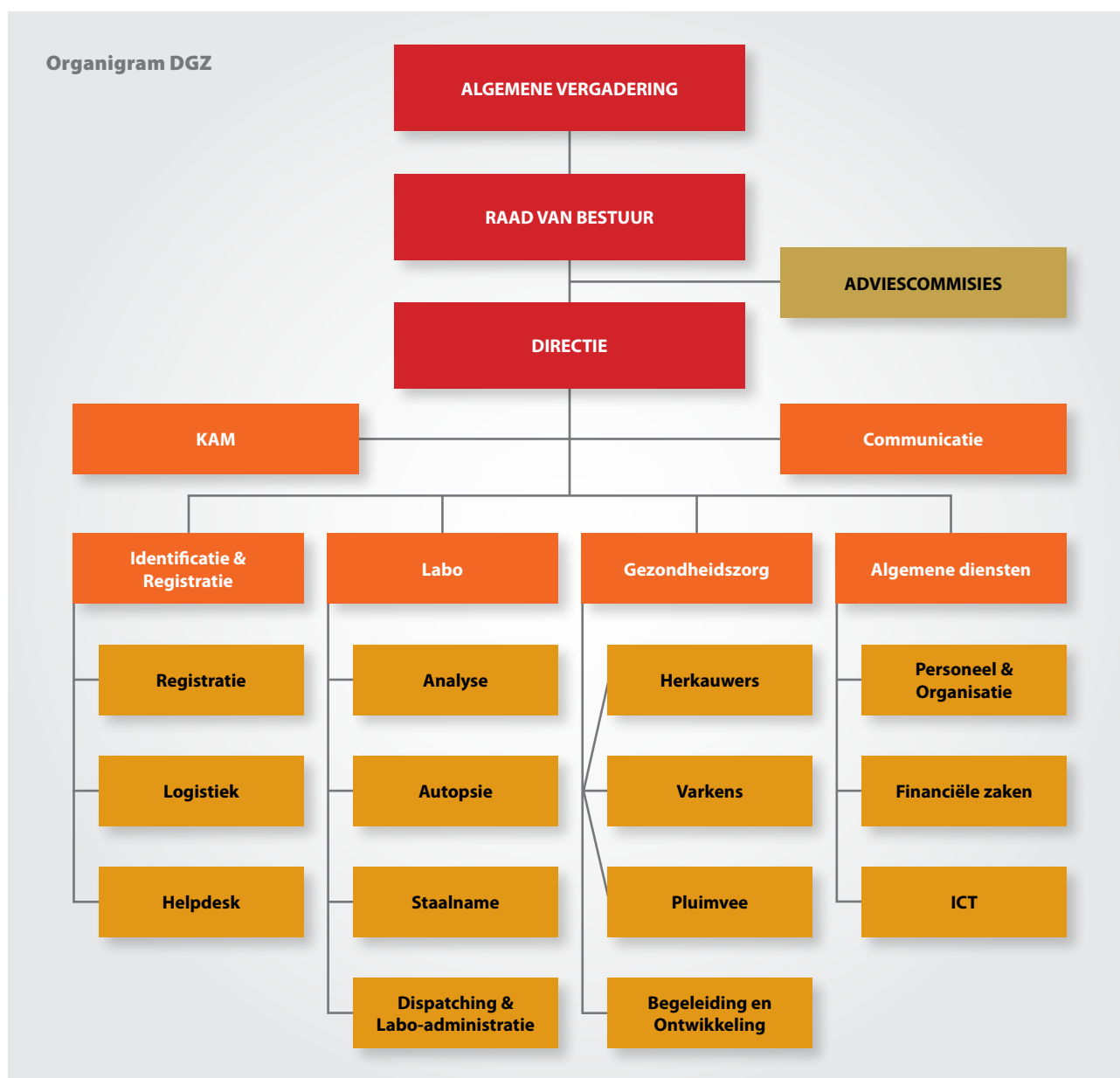

ORGANISATIESTRUCTUUR

DGZ is een vzw die bestuurd wordt door een raad van bestuur die bestaat uit 15 veehouders. Deze veehouders vertegenwoordigen de drie hoofdsectoren, namelijk herkauwers, varkens en pluimvee, en zijn allen actief in de Vlaamse regio.

De algemene vergadering telt 50 actieve veehouders, die eveneens deze drie sectoren vertegenwoordigen. Ze vergadert minstens tweemaal per jaar: eenmaal in januari met bespreking van het door de raad van bestuur voorgestelde ondernemingsplan voor het pas gestarte werkjaar, en een tweede maal in mei met een terugblik op het voorbije werkjaar.

De dagelijkse leiding van DGZ is in handen van de directeur en de drie unitmanagers, respectievelijk verantwoordelijk voor de units Algemene Diensten, Identificatie en Registratie (IR), Laboratorium en Gezondheidszorg.

RAAD VAN BESTUUR EN DAGELIJKS BESTUUR

De raad van bestuur heeft in 2017 acht keer vergaderd.

Het dagelijks bestuur bereidde telkens de bestuursvergaderingen voor. Daarbij ging bijzondere aandacht naar volgende onderwerpen:

- het financieel beleid, met o.a. de resultatenrekeningen van 2016 en de opvolging van de jaarrekeningen 2017;
- het opvolgen van het personeelsbeleid;
- het opvolgen van de overeenkomsten met de overheid (FAVV en FOD Volksgezondheid) en de projecten in samenwerking met diverse externe partijen;
- de voorbereiding van de twee algemene vergaderingen;
- het opvolgen van de werking van de drie adviescommissies en de ontwikkelingen binnen de verschillende programma's, waaronder BVD, paratuberculose, IBR, ademhalingsprotocol, biggenmonitor en Veepeiler Rund en Varken;
- het verbreden van de samenwerking met partner MCC-Vlaanderen; de voorbereiding van de oprichting van een nieuw, gezamenlijk bedrijf;
- de bestuurlijke vertegenwoordiging bij derde organisaties;
- de lopende juridische dossiers;
- diverse klantensignalen;
- de Fipronilcrisis in de pluimveesector;
- de planning en evaluatie van deelname aan beurzen;
- de bioveiligheidsaward;
- het opvolgen van de kwaliteitsdossiers door middel van de resultaten van de diverse audits;
- het opvolgen van de voortgang in en de implementatie van de verschillende jaarplannen, waaronder het Future Proof Programma;
- GDPR-wetgeving;
- voorbereiding begroting en het ondernemingsplan 2018;
- de officiële opening van de (ver)nieuw(d)e gebouwen DGZ en MCC.

Leden raad van bestuur (samenstelling eind 2017)

- Marcel Heylen, voorzitter, rundveehouder, Geel
- Franky Annys, ondervoorzitter, varkenshouder, Slijpe
- Paul Cerpentier, varkenshouder, Stekene
- Rik Claeys, lid dagelijks bestuur, varkenshouder, Leffinge
- Chantal De Stoop, rundveehoudster, Machelen-Zulte
- Marnix De Zutter, lid dagelijks bestuur, rundveehouder, Sint-Jan-in-Eremo
- Filip Huysman, pluimveehouder, Evergem
- Raf Jonckers, rundveehouder, Wommersom
- Tom Mertens, varkenshouder, Meer
- Lieven Ryckewaert, rundveehouder, Harelbeke
- Frans Smets, lid dagelijks bestuur, pluimveehouder, Kasterlee
- Hilde Uleyn, rundveehoudster, Hooglede
- Luc Van Biesen, varkenshouder, Lebbeke
- Kees van den Hout, rundveehouder, Neeroeteren
- Marc Van Thournout, pluimveehouder, Pittem

ALGEMENE VERGADERING (samenstelling eind 2017)

De algemene vergadering bestaat uit de leden van de raad van bestuur aangevuld met:

- François Achten, rundveehouder, Neerpelt
- Jan Adriaensen, rundveehouder, Rijkevorsel
- Luc Ally, pluimveehouder, Deinze
- Benedikte Baeken, rundveehoudster, Kortenaeken
- Lut Bellegeer, rundveehoudster, Lo-Reninge
- Roger Boonen, rundveehouder, Meerhout
- Nic Cattebeke, rundveehouder, Heule
- Marc Cocquyt, rundveehouder, Pittem
- André De Busschop, rundveehouder, Bilzen
- Veronique De Pourcq, rundveehoudster, Astene
- Carla De Schryvere, varkenshoudster, Koekelare
- Chris De Vlieger, varkenshouder, Lovendegem
- André D'Eer, rundveehouder, Kruibeke
- Marc Derynck, pluimveehouder, Eernegem
- Dirk Févery, varkenshouder, Uitkerke
- Paul Geens, pluimveehouder, Hoogstraten
- Kris Gios, varkenshouder, Herenthout
- Etienne Hamerlinck, rundveehouder, Evergem
- Geert Laureys, pluimveehouder, Lokeren
- Robert Lietaer, rundveehouder, Maarkedal
- René Martens, pluimveehouder, Wuustwezel
- Laurens Melis, varkenshouder, Veurne
- Stefaan Moens, rundveehouder, Lebbeke
- Pieter Obin, rundveehouder, Oudekapelle
- Ruben Rommel, rundveehouder, Oostnieuwkerke
- Geert Seynaeve, varkenshouder, Ichtegem
- Kris Van de Perre, kalverhouder, Kasterlee
- Dominique Van Den Keybus, rundveehouder, Halle
- Erna Van Olmen, kalverhoudster, Vorselaar
- Bart Vander Linden, rundveehouder, Horebeke
- Bart Vergote, varkenshouder, Zedelgem
- Marc Verheghe, rundveehouder, Watervliet
- Guy Verhelst, pluimveehouder, Sint-Denijs
- Thierry Vermeire, rundveehouder, Vlissegem

Raad van bestuur**Vooran vlnr:**

Denis Volckaert, Raf Jonckers, Marc Van Thournout, Hilde Uleyn, Marnix De Zutter, Chantal De Stoop, Kees van den Hout, Marcel Heylen

Achteraan vlnr:

Frans Smets, Rik Claeys, Lieven Ryckewaert, Luc Van Biesen, Franky Annys, Filip Huysman

Niet op de foto:

Paul Cerpentier en Tom Mertens

ADVIESCOMMISSIES (samenstelling eind 2017)

Adviescommissie pluimvee

- Luc Ally, Deinze
- Marleen Aneca, Eernegem
- Danny Coulier, Alveringem
- Koen De Cock, Baaigem
- Nick De Smet, Pittem
- Anita Gagelmans, Wuustwezel
- Filip Ghekiere, Wevelgem
- Ivan Haeck, Wingene
- Filip Huysman, Evergem
- Johan Kimpe, Langemark
- Geert Laureys, Lokeren
- Dirk Segers, Arendonk
- Frans Smets, Kasterlee
- Eric Van Meervenue, Merchtem
- Herman Van Oeckel, Kasterlee
- Guy Verhelst, Sint-Denijs

Technisch adviseurs

- Karolien Langendries, Sint-Denijs
- Geert Van Den Abeele, Geel
- Koen Mintiens, Leuven (tot 7/12/17)
- Jolien Dereu, Leuven

Adviescommissie herkauwers

- Werner Aerts, Zoersel (vanaf 21/4/17)
- Karolien Adriaensen, Retie
- Griet Boermans, Geel (vanaf 29/9/17)
- Nic Cattebeke, Heule
- Els De Cock, Stekene
- Raphael De Paepe, Issegem
- Chantal De Stoop, Machelen (vanaf 27/10/17)
- Luc De Vylder, Lokeren
- Geert Declercq, Oostkamp
- Anita Haest, Brecht (tot 29/9/17)
- Karen Lievens, Welle
- Luc Poppe, Wachtebeke (tot 27/10/17)
- Ruben Rommel, Oostnieuwkerke
- Lieven Ryckewaert, Harelbeke
- An Stevens, Kleine-Brogel
- Jan Van Crombrugge, Kasterlee
- Kees van den Hout, Neeroeteren
- Filip Van Loon, Wuustwezel
- Tom Van Nespens, Vrasene
- Erna Van Olmen, Vorselaar
- Rianne van Tilburg, Brecht (tot 28/4/17)
- Benedikte Baeken, Hoeleden (vanaf 21/4/17)
- Lydie Wuyts, Herent

Technisch adviseurs

- Danny Coomans, Geel
- Peter De Swaef, Roeselare
- Eddy Defruyt, Leke
- Koen Lommelen, Lier
- Koen Mintiens, Leuven (tot 7/12/17)
- Roel Vaes, Leuven
- Peter Vercauteren, Oosterzele

Adviescommissie varkens

- Paul Cerpentier, Stekene
- Paul Claerhout, Wielsbeke
- Domien Cornette, Poperinge
- Carla De Schryvere, Koekelare
- Nancy Desmedt, Diksmuide (vanaf 17/3/17)
- Kris Gios, Herenthout
- Neel Gorssen, Bocholt
- Tom Mertens, Meer
- Luc Van Biesen, Lebbeke
- Franky Van De Vijver, Beervelde
- Geert Van Wonterghem, Deerlijk
- Franky Vanroose, Koekelare
- Bart Vergote, Zedelgem
- Linda Wallyn, Ardooie

Technisch adviseurs

- Peter De Swaef, Roeselare
- Koen Mintiens, Leuven (tot 7/12/17)

MANAGEMENTTEAM

Leden van het managementteam

- Denis Volckaert, directeur
- Herman Deschuytere, unitmanager Gezondheidszorg
- Veerle Ryckaert, unitmanager Identificatie & Registratie
- Mia Vanrobaeys, unitmanager Laboratorium

OVERZICHT SUBOVEREENKOMSTEN FAVV

SO	Titel	Omschrijving taken
1	Toezicht en diagnostiek van aangifteplichtige ziekten bij landbouwhuisdieren	Het organiseren en uitbaten, van minstens één operationeel centrum en een tweede stand-by, voor preventie en diergeneeskundige diagnostiek; op basis van het uitvoeren van autopsies op landbouwhuisdieren, het stellen van een differentiële diagnose en het onderzoek naar de oorzaken van abortus bij runderen en kleine herkauwers.
2	Gerichte bewaking voor ziekten bij nutsdieren in het kader van screening en officiële programma's	Het deelnemen aan bestrijdings- en bewakingsprogramma's voor runderen, varkens, pluimvee, kleine herkauwers en paarden.
3	Diergeneeskundige begeleiding verbonden aan het toezicht op de ziekten bij landbouwhuisdieren waarvoor het FAVV bevoegd is	Ondersteunende activiteiten in het kader van het toezicht op de ziekten bij landbouwhuisdieren waar het FAVV bevoegd voor is.
4	Gezondheidsadministratie	Verantwoordelijkheden en werkzaamheden voor wat betreft de gezondheidsadministratie voor dierziekten die tot de bevoegdheid van het FAVV behoren o.a. in het kader van brucellose/leukose, tuberculose, wintercampagne, moederdieren, legpluimvee, beheer van statuten, bewakingsprogramma's, etc.
5	Prestatielijsten van de bedrijfsdierenartsen en betaling van de assistenten voor de bijenteelt	Verantwoordelijkheden en taken van de verenigingen voor wat betreft de opmaak van de prestatielijsten voor de bedrijfsdierenartsen en de betaling van de assistenten voor de bijenteelt.
6	Crisisactiviteiten	Werkzaamheden in het kader van het incidentenbeheer van het FAVV. De effectief uit te voeren taken, en waar nodig de benodigde aankopen van materiaal en infrastructuur en de aanwerving van bijkomend personeel, worden in detail geregeld bij aanvang van elk incident.
7	Bijwerken van de gegevens in BOOD	Verzekeren van de link tussen de databanken BOOD en Sanitel: BOOD is de databank van alle operatoren, Sanitel betreft alleen de veehouderij.
8	Gebruik van de Sanitelgegevens	Beheren van de zogenaamde synchronisatiedatabase (= een kopie van de Saniteldatabase).
9	Identificatie en registratie van dieren en Sanitel	Het beheer van de gegevens met betrekking tot de identificatie en registratie van de dieren, de beslagen, de veehouders en de veehouderijen in Sanitel, zoals vastgelegd in de regelgeving ter zake.

OVERZICHT PUBLICATIES 2017

ARTIKELS IN INTERNATIONALE TIJDSCHRIFTEN

- Verheghe M., Rasschaert G., Herman L., Goossens K., Vandaele L., **De Bleecker K.**, Vlaemyckx G., Heyndrickx M., De Block J. Reduction of *Mycobacterium avium* spp. Paratuberculosis in colostrum: Development and validation of 2 methods, one based on curdling and one based on centrifugation. *Journal of Dairy Science*, mei 2017, vol. 100, Issue 5, 3497-3512
- Gille L., **Ribbens S.**, Supré K., **Callens J.**, Boyen F., Van Driessche L., Deprez P., Pardon B. Prevalence of *Mycoplasma bovis* antigens/antibodies in bulk tank milk and associated risk factors. *European buiatrics forum*, 4-6 oktober 2017, Bilbao, Spanje
- Maertens H., De Reu K., Van Weyenberg S., Van Collie E., Meyer E., Van Immerseel F., Vandenbroucke V., **Vanrobaeys M.**, Dewulf J. Analysis of the hygienogram information and hygienogram scores obtained after cleaning and disinfection of poultry houses in Flanders during the period 2007 to 2014. *Conference proceeding of XVIIth European Symposium on the Quality of Eggs and Egg products & XXIIIth European Symposium on the Quality of Poultry Meat (EGGMEAT)*, 49, 3-5 september 2017, Edinburgh, Schotland (mondelinge presentatie)
- Mainil J., Muylaert A., Saulmont M., **Vanrobaeys M.**, Duprez J.N., Ngassam-Tchamba C., Dierick K., Vanneste K., Verhaegen B., Thiry D., Botteldoorn N. Identification de souches bovines et porcines d'*Escherichia coli* résistantes à la colistine et porteuses des gènes mcr-1 ou mcr-2 (Oral_CO.02). 7ème Colloque International francophone de Microbiologie vétérinaire (CIFMA2017). maart 2017, Luik, België
- Mainil J., Muylaert A., Saulmont M., **Vanrobaeys M.**, Duprez J.N., Ngassam-Tchamba C., Dierick K., Vanneste K., Verhaegen B., Thiry D., Botteldoorn N. Identification de souches bovines et porcines d'*Escherichia coli* résistantes à la colistine et porteuses de gènes mcr (poster). *Fourth FARAH-Day*, oktober 2017, ULg, Luik, België
- Peeters L., Dewulf J., Boyen F., **Brossé C.**, **Vandersmissen T.**, Heyndrickx M., Cargnel M., Pasmans F., Maes D. Vaccination of sows against *Salmonella* Typhimurium has a positive effect on the level of maternal immunity transferred to piglets. *ESPHM*, mei 2017, Praag, Tsjechië
- Peeters L., Dewulf J., Boyen F., **Brossé C.**, **Vandersmissen T.**, Rasschaert G., Heyndrickx M., Cargnel M., Pasmans F., Maes D. Influence of different vaccination strategies against *Salmonella* Typhimurium in pig farms on *Salmonella* serology at slaughter age. *Safepork*, augustus 2017, Foz do Iguassu, Brazilië
- Peeters L., Dewulf J., Boyen F., **Brossé C.**, **Vandersmissen T.**, Rasschaert G., Heyndrickx M., Cargnel M., Pasmans F., Maes D. Influence of different vaccination strategies against *Salmonella* Typhimurium in pig farms on the number of carriers in ileocecal lymph nodes. *Safepork*, augustus 2017, Foz do Iguassu, Brazilië
- Verheghe M., Rasschaert G., Herman L., Goossens K., Vandaele L., **De Bleecker K.**, Vlaemyckx G., Heyndrickx M., De Block J. Reduction of *Mycobacterium avium* subsp. *Paratuberculosis* (MAP) in colostrum: positive effects for the public health? *IAFP's European Symposium on food safety*, 29-31 maart 2017, Brussel, België

ARTIKELS IN VLAAMSE TIJDSCHRIFTEN

- **Aerts V.** Studiedag Praktijkcentrum Pluimvee focust op bloedluisbestrijding. *Pluimvee*, november 2017, 22-23
- **Aerts V.** Tips voor een totaalaanpak van bloedluisbestrijding. *Management & Techniek*, 3 november 2017, 28-29
- **Aerts V.** Bloedluisbestrijding vraagt totaalaanpak. *Pluimvee*, december 2017, 16-17
- **Brossé C.** Bioveiligheid voor rundveehouders. *Boer & Tuinder*, 9 maart 2017, 15
- **Brossé C.** Neem deel aan de DGZ Bioveiligheid Award en win tot 3.750 euro! *Drietand*, 10 maart 2017, 33
- **Brossé C.** Haal het maximum uit de reiniging van je varkensstal. *Management & Techniek*, 9 juni 2017, 8-9
- **Brossé C.** Hoe scoor ik beter met reinigen en ontsmetten? *Landbouwleven*, 9 juni 2017, 22-23
- **Brossé C., Pierré E.** Optimale Salmonellabestrijding dankzij ondersteuning DGZ en bedrijfsdierenarts. *Pluimvee*, juli 2017, 14-15
- **Brossé C., Pierré E.** Optimale Salmonellabestrijding dankzij steun DGZ en bedrijfsdierenarts. *Management & Techniek*, 11 augustus 2017, 55-57
- **Callens J., De Bleecker K.,** Decremer L., Deprez P., Gille L., Pardon B., **Van de Wouwer E.,** Van Driessche L., Van Leenen K., Van Loo H. RunderRadar brengt verslag uit over een aantal interessante praktijkgevallen. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, januari 2017, 28-30
- **Callens J.,** Pardon B. Hoe kalvergriep efficiënt bestrijden? *Drietand*, 17 februari 2017, 14
- **Callens J.,** Pardon B. Griepbarometer: resultaten van een Veepeler-project. *Melkveebedrijf*, maart 2017, 11
- **Callens J.,** Pardon B. Hoe kalvergriep efficiënt bestrijden? *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, maart 2017, 12-14
- **Callens J.,** Pardon B. Hoe kalvergriep efficiënt bestrijden? *Dierenartsenwereld*, maart 2017, online
- **Callens J., De Bleecker K.,** Decremer L., Deprez P., Gille L., Pardon B., **Van de Wouwer E.,** Van Driessche L., Van Leenen K., Van Loo H. RunderRadar brengt verslag uit over een aantal interessante praktijkgevallen. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, mei 2017, 26-28
- **de Jong E.** Blijf waakzaam voor PED. *Varkensbedrijf*, maart 2017, 30-31
- **de Jong E.** Nitriet, het onzichtbare gif. *Drietand*, 31 maart 2017, 11
- **de Jong E.** Blijf waakzaam voor PED. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, april 2017, 22-23
- **de Jong E.** Nitriet, het onzichtbare gif. *Management & Techniek*, 7 april 2017, 42-43
- **de Jong E.** DGZ wijst varkensboeren op gevaar van nitriet. *Vilt*, 11 april 2017, online
- **DGZ.** Bioveiligheid, mijn manier van werken. *De Kalverkrant*, januari 2017, 22
- **DGZ.** Nieuw koninklijk besluit IBR. *De Kalverkrant*, januari 2017, 20
- **DGZ.** DGZ zet in op Bioveiligheid. *Boer & Tuinder*, 5 januari 2017, 32
- **DGZ.** IBR: het I2-afmeststatuut. *Drietand*, 6 januari 2017, 12
- **DGZ.** Bioveiligheid op Agriflanders met DGZ. *Drietand*, 6 januari 2017, 40
- **DGZ.** DGZ presenteerde de Bioveiligheid Award op Agriflanders. *Drietand*, 20 januari 2017, 16
- **DGZ.** DGZ presenteerde de Bioveiligheid Award op Agriflanders. *Handel & Techniek*, 25 januari 2017, 8
- **DGZ.** Is niet gebruiken van zeep de oorzaak van te hoge hygiënogramscore? *Handel & Techniek*, 25 januari 2017, 7
- **DGZ.** Registercontrole loont. *Boer & Tuinder*, 26 januari 2017, 6
- **DGZ.** Blauwtong: vaccinatie blijft aangeraden. *Landbouwleven*, 27 januari 2017, 25
- **DGZ.** DGZ presenteert: De Bioveiligheid Award. *Landbouwleven*, 27 januari 2017, 22
- **DGZ.** Roep Boviene Virale Diarree een halt toe. *Management & Techniek*, 27 januari 2017, 30
- **DGZ.** Blijf alert voor Schmallenberg. *Drietand*, 27 januari 2017, 17
- **DGZ.** Registercontrole rundvee loont! *Drietand*, 27 januari, 16
- **DGZ.** Schrijf in voor de Bioveiligheid Award en win 3.750 euro. *Melkveebedrijf*, februari 2017, 5
- **DGZ.** Registercontrole rundvee loont. *Melkveebedrijf*, februari 2017, 32
- **DGZ.** 2500 IBR-vrije bedrijven extra in Vlaanderen. *Veeteelt*, februari 2017, 40
- **DGZ.** Blijf alert voor het Schmallenbergvirus. *Boer & Tuinder*, 2 februari 2017, 10
- **DGZ.** Paratuberculose, specifieke aanpak voor elke leeftijdsgroep. *Management & Techniek*, 10 februari, 12-13
- **DGZ.** Nieuw KB IBR: wat verandert voor vaccinaties op I2-bedrijven? *Handel & Techniek*, 24 februari 2014, 8
- **DGZ.** IBR en BVD: wat staat er allemaal te gebeuren in 2017 en 2018. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, maart 2017, 36
- **DGZ.** Vlaamse wet stopt BVD via handel. *Veeteelt*, maart 2017, 72
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Koop met een laag risico en blijf vrij van BVD. *Boer & Tuinder*, 9 maart 2017, 15
- **DGZ.** Let op voor de koe van Troje. *Management & Techniek*, 10 maart 2017, 32-33
- **DGZ.** Win tot 3.750 euro. Neem deel aan de DGZ Bioveiligheid Award. *Landbouwleven*, 10 maart 2017, 20
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Ongedierte aanpakken. *Boer & Tuinder*, 16 maart 2017, 15
- **DGZ.** Hoe krijg je een hogere IBR-status? *Boer & Tuinder*, 16 maart 2017, 14
- **DGZ.** Verhinder dat uw dieren in contact komen met ongedierte. *Drietand*, 17 maart 2017, 16
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Verschillende leeftijden. *Boer & Tuinder*, 23 maart 2017, 15
- **DGZ.** Hoe runderen van verschillende leeftijden van elkaar scheiden. *Drietand*, 24 maart 2017, 17
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Afkalfbox is een must. *Boer & Tuinder*, 30 maart 2017, 27

- **DGZ.** Afkalfbox is een must voor koe en kalf. *Drietand*, 31 maart 2017, 30
- **DGZ.** IBR en BVD: wat staat er allemaal te gebeuren in 2017 en 2018. *Kalverkrant*, april 2017, 23
- **DGZ.** DGZ adviseert blauwtong-enting. *Veeteelt*, april 2017, 57
- **DGZ.** Correct vaccineren tegen blauwtong. *De Schapenhouder nieuwsbrief*, april 2017, 3
- **DGZ.** Werk jij ook aan bioveiligheid. *Stiel*, april 2017, 6
- **DGZ.** DGZ Vlaanderen reikt award uit voor beste bioveiligheid. *Veeteelt*, april 2017, 39
- **DGZ.** DGZ waarschuwt voor nitrietvergiftiging na lange leegstand stal. *Varkensbedrijf*, april 2017, 7
- **DGZ.** DGZ wijst op risico van nitrietvergiftiging via het drinkwater bij varkens. *Agriholland*, 3 april 2017, online
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Koop alleen van laagrisicobedrijven. *Boer & Tuinder*, 6 april 2017, 15
- **DGZ.** Correct vaccineren tegen Blauwtong. *Boer & Tuinder*, 6 april 2017, 14
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Verzorg zieke dieren in de ziekenboeg. *Boer & Tuinder*, 13 april 2017, 21
- **DGZ.** Bioveiligheid tip van de week: Reinigen en ontsmetten is een must. *Landbouwleven*, 14 april 2017, 19
- **DGZ.** Bioveiligheid: Tips van de week. *Drietand*, 14 april 2017, 13
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Reinig en ontsmet vaak. *Boer & Tuinder*, 20 april 2017, 22
- **DGZ.** Tip van de week: reinigen en ontsmetten is een must. *Drietand*, 21 april 2017, 11
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Besmetting tijdens het transport vermijden. *Boer & Tuinder*, 27 april 2017, 19
- **DGZ.** Bioveiligheid tip van de week: Waarom overbezetting vermijden? *Landbouwleven*, 28 april 2017, 19
- **DGZ.** Tip van de week: Hoe voorkom je besmetting van dieren tijdens het transport? *Drietand*, 28 april 2017, 8
- **DGZ.** Registercontrole rundvee loont. *Landbouwleven*, 28 april 2017, 21
- **DGZ.** Nitriet, onzichtbaar maar fataal vergif. *Landbouwleven*, 28 april 2017, 22-23
- **DGZ.** Blijf waakzaam voor het Schmallenbergvirus. *Melkveebedrijf*, mei 2017, 5
- **DGZ.** Ruim vijftig procent van de Vlaamse rundveebedrijven is nu IBR-vrij. *Veeteelt*, mei 2017, 49
- **DGZ.** 96 procent van de Vlaamse melkveehouders is bezig met het paratbc-programma. *Veeteelt*, mei 2017, 35
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Waarom overbezetting vermijden? *Boer & Tuinder*, 4 mei 2017, 23
- **DGZ.** Tip van de week: Waarom overbezetting vermijden? *Drietand*, 5 mei 2017, 13
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Quarantaine beschermt bij aankoop. *Boer & Tuinder*, 11 mei 2017, 13
- **DGZ.** Met een gezonde veestapel de kost verdienen. *Boer & Tuinder*, 11 mei 2017, 12
- **DGZ.** DGZ presenteert jaarverslag 2016. *Drietand*, 12 mei 2017, 20
- **DGZ.** Jaarrapport DGZ 2016. Dierengezondheidszorg richting preventie! *Landbouwleven*, 12 mei 2017, 21
- **DGZ.** Tip van de week: Een goede quarantaine beschermt jouw bedrijf ingeval van aankoop. *Drietand*, 12 mei 2017, 21
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Geen contact met huisdieren. *Boer & Tuinder*, 18 mei 2017, 26
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Goed omgaan met biest. *Boer & Tuinder*, 26 mei 2017, 24
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Houd afstand op de weide. *Boer & Tuinder*, 1 juni 2017, 11
- **DGZ.** DGZ-Bioveiligheid: Tip van de week: Geef uw dieren toegang tot vers drinkwater van goede kwaliteit. *Landbouwleven*, 2 juni 2016, 2
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Vers drinkwater van goede kwaliteit. *Boer & Tuinder*, 8 juni 2017, 22
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Pasgeboren kalfjes in een box of iglo. *Boer & Tuinder*, 15 juni 2017, 15
- **DGZ.** Tip van de week: Veilig op de wei? Hou afstand! *Drietand*, 16 juni 2017, 22
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Kalfjes drinken uit propere emmers. *Boer & Tuinder*, 22 juni 2017, 11
- **DGZ.** DGZ Bioveiligheidstip: Plaats pasgeboren kalfjes in een individuele box of iglo. *Landbouwleven*, 23 juni 2017, 19
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Melken met wegwerphandschoenen. *Boer & Tuinder*, 29 juni 2017, 24
- **DGZ.** Hoe een dierstatus raadplegen? *Boer & Tuinder*, 29 juni 2017, 24
- **DGZ.** Tip van de week: Gezonde kalveren? Geef ze te drinken uit propere, eigen emmers. *Drietand*, 30 juni 2017, 13
- **DGZ.** DGZ: 1,3 procent koeien met paratbc. *Veeteelt*, juli 2017, 77
- **DGZ.** DGZ Bioveiligheid Award. *De Kalverkrant*, juli 2017, 28-29
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Correct omgaan met kadavers. *Boer & Tuinder*, 6 juli 2016, 23
- **DGZ.** Plotse sterfte niet altijd ziekte. *Landbouwleven*, 7 juli 2017, 23
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Looplijnen van jong naar oud. *Boer & Tuinder*, 13 juli 2017, 12
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Gebruik wegwerpspuiten en -naalden. *Boer & Tuinder*, 3 augustus 2017, 26
- **DGZ.** Bioveiligheid: tip van de week: Gebruik wegwerpspuiten en -naalden. *Drietand*, 11 augustus 2017, 17
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Werk samen met je bedrijfsdierenarts. *Boer & Tuinder*, 24 augustus 2017, 20
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Duidelijke afspraken voor erfbetreders. *Boer & Tuinder*, 31 augustus 2017, 24
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Maatregelen om bij aankoop ziekten te voorkomen. *Boer & Tuinder*, 7 september 2017, 7
- **DGZ.** Geen BVD-test meer in aankoopprotocol. *Boer & Tuinder*, 7 september 2017, 12
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: De bedrijfsdierenarts ondersteunt je. *Boer & Tuinder*, 14 september 2017, 22

- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Een vaste laadplaats. *Boer & Tuinder*, 21 september 2017, 13
- **DGZ.** Bioveiligheid: Tip van de week: Voorzie een vaste laadplaats vooraan op het erf. *Drietand*, 22 september 2017, 15
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Vaars - en stierkalveren apart. *Boer & Tuinder*, 28 september 2017, 20
- **DGZ.** IBR-bestrijding schakelt versnelling hoger. *Boer & Tuinder*, 28 september 2017, 20
- **DGZ.** IBR-bestrijding schakelt versnelling hoger. *Landbouwleven*, 29 september 2017, 15
- **DGZ.** Bioveiligheid tip van de week: Huisvest je vaars- en stierkalveren apart en proper. *Landbouwleven*, 29 september 2017, 15
- **DGZ.** Bioveiligheid tip van de week: Bedrijfsdierenarts geknipte ondersteuning voor bioveiligheid. *Landbouwleven*, 29 september 2017, 14
- **DGZ.** IBR-bestrijding schakelt een versnelling hoger in 2018. *Drietand*, 29 september 2017, 5
- **DGZ.** IBR: nieuwe maatregelen vanaf 2018. *Melkveebedrijf*, oktober 2017, 5
- **DGZ.** "BVD-onbekend". Wat nu? *De Ark*, oktober 2017, 40
- **DGZ.** IBR-bestrijding schakelt versnelling hoger in 2018. *De Ark*, oktober 2017, 38-39
- **DGZ.** Drie bedrijven in de race voor DGZ Bioveiligheid Award. *Veeteelt*, oktober 2017, 53
- **DGZ.** Nieuw KB verscherpt de strijd tegen Boviene Virale Diarree (BVD). *De Kalverkrant*, oktober 2017, 15
- **DGZ.** Wie is genomineerd voor de Bioveiligheid Award van DGZ? *De Kalverkrant*, oktober 2017, 24
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Wie is genomineerd? *Boer & Tuinder*, 5 oktober 2017, 19
- **DGZ.** Bepaal mee wie de bioveiligheidsaward wint. *Landbouwleven*, 6 oktober 2017, 18
- **DGZ.** IBR-bestrijding schakelt een versnelling hoger in 2018. *Handel & Techniek*, 11 oktober 2017, 10
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Drie genomineerde vleeskalverbedrijven. *Boer & Tuinder*, 12 oktober 2017, 8
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Drie genomineerde melkveebedrijven. *Boer & Tuinder*, 19 oktober 2017, 29
- **DGZ.** Voor DGZ Bioveiligheid Award: Genomineerde melkveebedrijven. *Landbouwleven*, 20 oktober 2017, 16
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Drie genomineerde vleesveebedrijven. *Boer & Tuinder*, 26 oktober 2017, 20
- **DGZ.** Drie vleesveebedrijven genomineerd voor de DGZ Bioveiligheid Award. *Landbouwleven*, 27 oktober 2017, 16
- **DGZ.** DGZ en MCC intensifiëren samenwerking. *Landbouwleven*, 27 oktober 2017, 7
- **DGZ.** Nieuw KB BVD-bestrijding van kracht vanaf 20 oktober. *Melkveebedrijf*, november 2017, 5
- **DGZ, MCC.** DGZ+MCC-sites in Lier en Torhout vernieuwd voor 5,7 miljoen. *De Kalverkrant*, november 2017, 17
- **DGZ.** DGZ+MCC-sites in Lier en Torhout vernieuwd voor 5,7 miljoen. *Melkveebedrijf*, november 2017, 19
- **DGZ, MCC.** DGZ en MCC openen hun vernieuwde gebouwen in Lier en Torhout. *Pluimvee*, november 2017, 6-7
- **DGZ.** DGZ en MCC bundelen krachten met als doel een optimale kwaliteit-prijsverhouding van dienstverlening te realiseren. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, november 2017, 28-29
- **DGZ.** DGZ en MCC openen vernieuwde gebouwen in Lier en Torhout. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, november 2017, 26
- **DGZ.** Nieuw onderkomen DGZ en MCC. *Veeteelt*, november 2017, 57
- **DGZ.** DGZ en MCC klaar voor de toekomst. *Boer & Tuinder*, 2 november 2017, 12
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Stemmen maar. *Boer & Tuinder*, 2 november 2017, 13
- **DGZ.** Rund met het statuut BVD-onbekend. *Handel & Techniek*, 8 november 2017, 15
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Wat zeggen de bedrijfsdierenartsen? *Boer & Tuinder*, 9 november 2017, 23
- **DGZ.** Bioveiligheid Award: Stemmen kan nog tot woensdag. *Landbouwleven*, 10 november 2017, 15
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Stembus van de award gesloten. *Boer & Tuinder*, 16 november 2017, 13
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Tien gouden tips rond aankoop. *Boer & Tuinder*, 23 november 2017, 19
- **DGZ.** Verplichte afvoer van BVD-dragers. *Boer & Tuinder*, 23 november 2017, 20
- **DGZ.** IBR-dragers op uw bedrijf? Wat doet u ermee? *Landbouwleven*, 24 november 2017, 20
- **DGZ.** Stop BVD. Verplichte afvoer van BVD-dragers. *Landbouwleven*, 24 november 2017, 30
- **DGZ.** DGZ maakt winnaars bioveiligheid Award bekend. *Boer & Tuinder*, 30 november 2017, 31
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Verspreid geen kiemen. *Boer & Tuinder*, 30 november 2017, 20
- **DGZ.** Paratuberculose: geen subsidie meer voor bedrijven met tweemaal op rij A-niveau. *Melkveebedrijf*, december 2017, 5
- **DGZ.** DGZ maakt winnaars bekend van de Bioveiligheid Award. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, december 2017, 22
- **DGZ.** Winnaars Bioveiligheid Award. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, december 2017, 24-25
- **DGZ.** Introductie elektronische oormerken bij DGZ. *Veeteelt*, december 2017, 66
- **DGZ.** DGZ en MCC openen vernieuwde gebouwen in Lier en Torhout. *Dierenartsenwereld*, december 2017, 24-25
- **DGZ.** Vragen en antwoorden openingsevent DGZ-MCC. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, december 2017, 26-30
- **DGZ.** DGZ maakt winnaars Bioveiligheid Award bekend op Agribex. *Landbouwleven*, 1 december 2017, 16
- **DGZ.** Bioveiligheid Award van DGZ: Hoe begin ik eraan? *Boer & Tuinder*, 7 december 2017, 29

- **DGZ.** Opteer jij ook voor elektronische oormerken? *Boer & Tuinder*, 7 december 2017, 22
- **DGZ.** Project Camprevent zoekt pluimveehouders. *Boer & Tuinder*, 7 december 2017, 22
- **DGZ.** Apotheose Bioveiligheidscampagne. *Boer & Tuinder*, 14 december 2017, 37
- **DGZ.** DGZ maakt winnaars bekend van de Bioveiligheid Award. *Drietand*, 15 december 2017, 28-29
- **DGZ.** Heeft u nog een rund met het statuut BVD-onbekend? Neem actie voor het einde van dit jaar! *Drietand*, 15 december 2017, 29
- **DGZ.** Winnaars van DGZ Bioveiligheid Award. *Landbouwleven*, 22 december 2017, 26
- **FAVV, DGZ.** Vogelgriep update. *Drietand*, 27 januari 2017, 6
- **FAVV, DGZ.** Vogelgriep: snel reageren is cruciaal. *Drietand*, 10 februari 2017, 4
- **FAVV, DGZ.** Vogelgriep: maatregelen blijven van kracht tot 10 maart. *Drietand*, 17 februari 2017, 4
- **Gelaude P., Pierré E.** Geval van typhose bij professioneel pluimvee. *Vlaamse Dierenartsenvereniging*, januari 2017, 14-16
- **Gelaude P., Pierré E.** Pluimveesector ongerust over toename hoge hygiënogramscore in stallen. *Management & Techniek*, 24 februari 2017, 47-49
- **Gelaude P., Pierré E.** Is niet gebruiken van zeep de oorzaak van te hoge hygiënogramscore? *Pluimvee*, maart 2017, 21-23
- **Gelaude P., Pierré E.** Geval van typhose bij professioneel pluimvee. *Dierenartsenwereld*, maart 2017, 5-7
- Gille L., Pardon B., **Callens J.**, Supré K. Mycoplasma Bovis maakt opmars in Vlaanderen. *Management & Techniek*, 6 oktober 2017, 43-44
- **Pierré E.** Hoe vogelgriep wereldwijd aanpakken? *Pluimvee*, januari 2017, 10
- **Pierré E.** Recente evolutie van vogelgriepvirussen. *Pluimvee*, april 2017, 24-25
- **Pierré E.** Resultaten salmonella-analyses bij pluimvee in 2016. *Pluimvee*, mei 2017, 30-32
- **Pierré E.** Stop BVD: Waarom IPI's zo snel mogelijk verwijderen? *Drietand*, 19 mei 2017, 11
- **Pierré E., Boland C.** Genotypering als hulpmiddel bij aanpak Salmonella op pluimveebedrijf. *Pluimvee*, juni 2017, 28-29
- **Pierré E.** Abortusprotocol Herkauwers: Neospora blijft belangrijke boosdoener. *Landbouwleven*, 23 juni 2017, 18
- **Pierré E.** Abortusprotocol Herkauwers: Neospora blijft belangrijke boosdoener. *Drietand*, 30 juni 2017, 12
- **Pierré E.** Neospora blijft belangrijke boosdoener, blijkt uit abortusprotocol. *Management & Techniek*, 14 juli 2017, 28-29
- **Pierré E., Gelaude P.** Hoe pak je de ziekte van Gumboro op je pluimveebedrijf aan? *Management & Techniek*, 1 september 2017, 54-55
- **Pierré E., Gelaude P.** Gumboro op mijn bedrijf: wat nu? *Pluimvee*, oktober 2017, 20-21
- **Ryckaert V.** Positieve trend in registraties. *Boer & Tuinder*, 30 maart 2017, 13
- **Ryckaert V.** Positieve trend in registraties dankzij benchmark. *Landbouwleven*, 31 maart 2017, 22-23
- **Ryckaert V.** Positieve trend in registraties dankzij benchmark. *Drietand*, 31 maart 2017, 12-13
- **Ryckaert V.** Positieve trends in registraties dankzij benchmark. *De Kalverkrant*, april 2017, 24-25
- **Ryckaert V.** DGZ monitort kwaliteit van oormerken in Vlaanderen. *Drietand*, 7 juli 2017, 14-16
- **Ryckaert V.** DGZ monitort kwaliteit van oormerken in Vlaanderen. *Management & Techniek*, 11 augustus 2017, 5-7
- **Vandersmissen T.** Zeugenmonitor helpt gezondheid te bewaken. *Management & Techniek*, 10 februari 2017, 44-45
- **Vandersmissen T.** PRRS en Circo aanpakken binnen het biggenmonitorproject. *Management & Techniek*, 10 maart 2017, 44-45
- **Vandersmissen T.** Plotse sterfte bij vleesvarkens is niet altijd een probleem van ziekten. *Drietand*, 28 april 2017, 27
- **Vandersmissen T.** Veepeiler onderzoekt case van plotse sterfte bij vleesvarkens. *Management & Techniek*, 19 mei 2017, 33
- **Vandersmissen T.** Biggenmonitor en strijd tegen PRRS. *Landbouwleven*, 1 september 2017, 21
- **Vandersmissen T.** Biggenmonitor en de strijd tegen PRRS. *Management & Techniek*, 6 oktober 2017, 15

AFKORTINGEN

ABS	Algemeen Boerensyndicaat	IBR	Infectieuze boviene rhinotracheitis
ADLO	Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling van het departement Landbouw en Visserij van de Vlaamse overheid	IgG en IgM	Immunoglobuline G en M
Ag	Antigen	IKB	Keurmerk voor Integrale Keten Beheersing
AGP	Agar gel precipitatietesten	IKM	Integrale Kwaliteitszorg Melk
AI	Aviaire influenza (vogelgriep)	ILVO	Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek
AR	Atrofische rhinitis (snuffel)	IPI	Immunotolerant permanent geïnfecteerd
Arsia	Association Régionale de Santé et d'Identification Animales	ISO	Internationale Organisatie voor Standaardisatie
As(n)	Antistoffen	KAM	Kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu
BB	Boerenbond	KB	Koninklijk besluit
BELAC	Belgisch accreditatiesysteem	KI	Kunstmatige inseminatie
BEPS	Belgian Equine Practitioners Society	LIMS	Laboratoriuminformatiesysteem
BRSV	Bovien respiratoir syncytieel virus	MALDI-TOF	Matrix assisted laser desorption/ionisation - time of flight mass spectrometry (techniek om snel en nauwkeurig micro-organismen (bacteriën, gisten en schimmels) te identificeren)
BT	Blauwtong	MBTI	Myers-Briggs Type Indicator
BVD	Boviene virale diarree	MCC	Melkcontrolecentrum Vlaanderen
CAE	Caprine arthritis encephalitis	MG	<i>Mycoplasma gallisepticum</i>
CODA	Centrum voor Onderzoek in Diergeneeskunde en Agrochemie	MMS	Milk monitoring system
CRD	Chronic Respiratory Disease (ook <i>Mycoplasma gallisepticum</i> of, in de volksmond, chronisch snot)	MPR	Melkproductieregistratie
CRM	Customer relationship management	ND	Newcastle disease
DGZ	Dierengezondheidszorg Vlaanderen	NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
EFPB	Equi Focus Point Belgium	OPG	Oöcysten per gram feces
EHV	Equine herpes virus	PCR	Polymerase chain reaction (polymerase-kettingreactie)
ELISA	Enzyme-linked immunosorbent assay (laboratoriumtest voor het meten van macromoleculaire stoffen zoals eiwitten in bloedmonsters)	PCV2	Circovirus
EPG	Eieren per gram feces	PED	Porciene Epidemische Diarree
ERP	Enterprise Resource Planning	PRRSv	Porcine reproductive and respiratory syndrome virus
FAVV	Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen	RBPT	Rose Bengal Plate Test
FOD	Federale overheidsdienst	RT-PCR	Reverse transcription polymerase chain reaction
gB	Glycoprotéïne B	SGH	Schapen, geiten en herten
gE	Glycoprotéïne E	SO	Subovereenkomst (met het FAVV)
GBO	Gezondheidszorg, Begeleiding en Ontwikkeling	S/p	Sample to positive
GDPR	Algemene Verordening Gegevensbescherming van de EU	Sp/Sg	<i>Salmonella</i> pullorum/gallinarum
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Point	SPF	Specific Pathogen Free
HI	Haemaglutinatie inhibitie	SSD	Solid state disk
HoSoWo	Hygiënogram-onderzoek – <i>Salmonella</i> -onderzoek – Wateronderzoek	VLM	Vlaamse Landmaatschappij
I&R of IR	Identificatie & registratie	VRS	Voice Registration System (telefonisch registratiesysteem)
		Vte	Voltijds equivalent
		VVKIC	Vlaamse vereniging voor KI-centra
		WVGP	Wetenschappelijke Vereniging voor de Gezondheid van het Paard

CONTACTGEGEVENS

Dierengezondheidszorg Vlaanderen

Maatschappelijke zetel/Site Lier

Hagenbroeksesteenweg 167
2500 Lier

Administratief adres/Site Torhout

Industrielaan 29
8820 Torhout

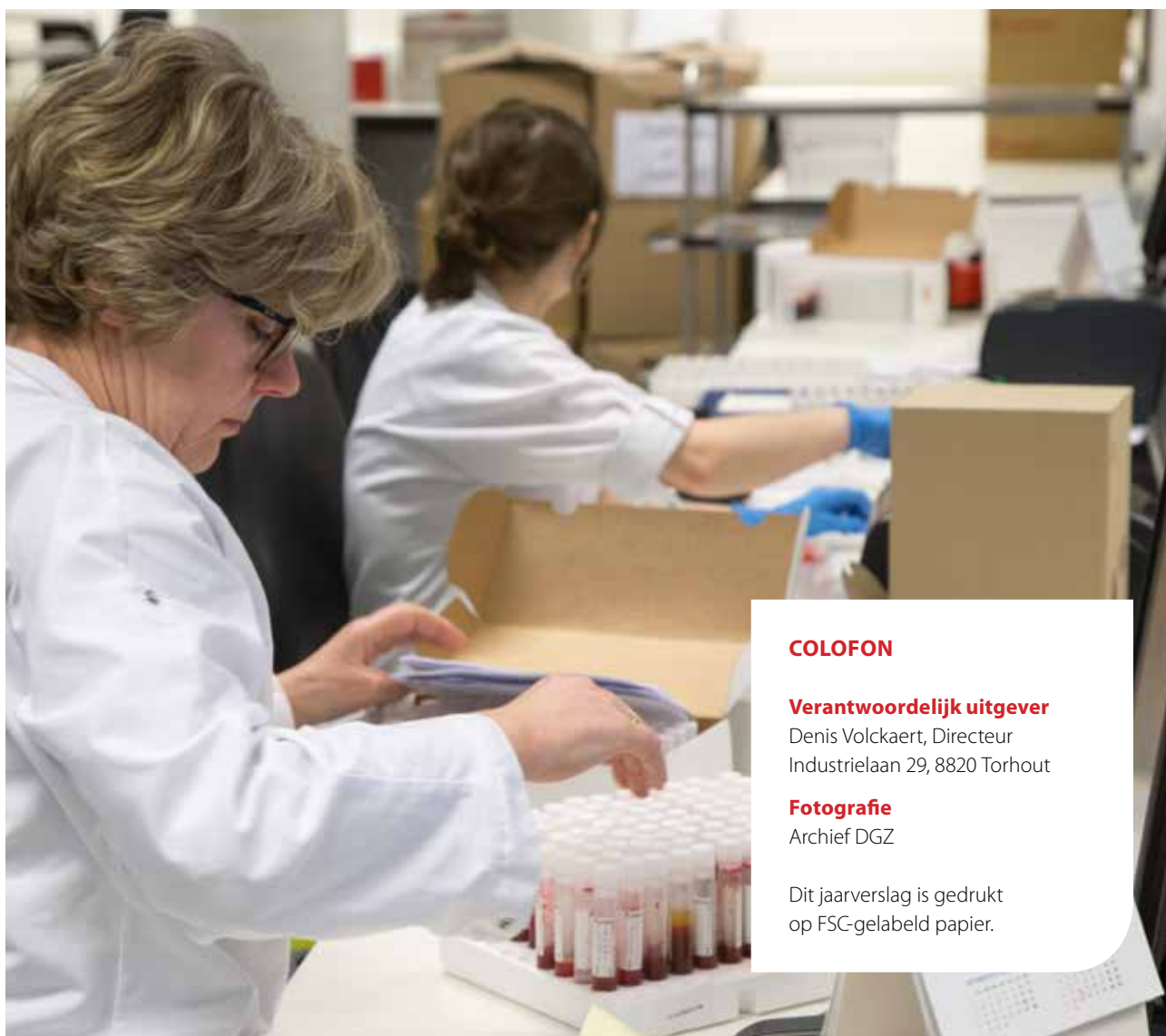
Helpdesk

T 078 05 05 23

F 078 05 23 23

E helpdesk@dgz.be

www.dgz.be

COLOFON

Verantwoordelijk uitgever

Denis Volckaert, Directeur
Industrielaan 29, 8820 Torhout

Fotografie

Archief DGZ

Dit jaarverslag is gedrukt
op FSC-gelabeld papier.

Dierengezondheidszorg Vlaanderen

Industrielaan 29
8820 Torhout
T 078 05 05 23
F 078 05 23 23
E helpdesk@dgz.be
www.dgz.be

